

PRÁVO OBCHODNÍCH KORPORACÍ

STUDIJNÍ OPORTA PRO KOMBINOVANÉ
STUDIUM

PRÁVO OBCHODNÍCH KORPORACÍ

Mgr. **Michal ČERNÝ**, Ph.D.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Projekt EDULAM - „Zvýšení kvality vzdělávání na MVŠO s ohledem na potřeby trhu práce, digitalizaci a internacionalizaci“ (č. projektu CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002341) je spolufinancován Evropskou unií.

© Moravská vysoká škola Olomouc, o. p. s.

Autor: Mgr. Michal ČERNÝ, Ph.D.

Olomouc 2018

Obsah

Úvod	10
Jednání podnikatele. Vymezení pojmů podnikatel, sídlo podnikatele, zastoupení podnikatele. Prokura. Zákaz konkurence. Obchodní firma. Obchodní rejstřík.	11
1.1 Základní pojmy	12
1.1.1 Podnikatel.	12
1.1.2 Sídlo podnikatele.	12
1.1.3 Obchodní závod	13
1.1.4 Pobočka, odštěpný závod, část závodu.	13
1.2 Jednání podnikatele a zastoupení podnikatele.	14
1.2.1 Osobní jednání podnikatele	14
1.2.2 Zastupování právnické osoby	14
1.2.3 Zastoupení podnikatele (vč. obchodní korporace) osobou pověřenou k výkonu určité činnosti	15
1.2.4 Prokura a zastoupení prokuristou	15
1.2.5 Zastoupení podnikatele vedoucím odštěpného závodu. Ostatní případy zastoupení.	16
1.2.6 Zákaz konkurenčního jednání	17
1.3 Obchodní rejstřík, obchodní firma	17
1.3.1 Obchodní rejstřík	17
1.3.2 Obchodní firma.	18
Podnikající fyzická osoba. Základy živnostenského podnikání. Živnost. Živnostenský rejstřík	20
2.1 Podnikání fyzických osob. Veřejnoprávní úprava podnikání.	21
2.2 Živnostenský zákon a jeho význam.	21
2.2.1 Živnost - pozitivní a negativní definice.	21
2.2.2 Všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti. Odpovědný zástupce.	21
2.2.3 Překážky bránící provozování živnosti	22
2.2.4 Dělení živností	22

2.2.5	Živnostenský rejstřík.	23
Úvod do korporálního práva. Vymezení základních pojmů (právnícké osoby, korporace, fundace, ústavy). Založení a vznik obchodní korporace. Orgány právníckých osob		25
3.1	Právnícké osoby a veřejné rejstříky	26
3.1.1	Právnícká osoba zapisovaná do veřejného rejstříku	26
3.1.2	Právnícké osoby nezapisované do veřejných rejstříků	27
3.2	Založení a vznik právnícké osoby, druhy právníckých osob	28
3.2.1	Druhy právníckých osob (korporace, fundace, ústavy, jiné právnícké osoby)	28
3.2.2	Ustavení a vznik právnícké osoby	28
3.2.3	Jednání za právníckou osobu před jejím vznikem	30
3.2.4	Základní identifikační údaje právnícké osoby	31
3.2.5	Účel právnícké osoby, veřejná prospěšnost právnícké osoby	32
3.2.6	Neplatnost právnícké osoby	33
3.3	Orgány právníckých osob	34
3.3.1	Obecně o orgánech právníckých osob – statutární orgán, nejvyšší orgán	34
3.3.2	Volené orgány. Kolektivní a individuální orgány	35
3.3.3	Podmínky členství ve volených orgánech právnícké osoby	35
Vklad. Správa vkladu. Základní kapitál. Podíl.		39
4.1	Základní ekonomické pojmy a pravidla platná pro obchodní korporace	40
4.1.1	Vklad	40
4.1.2	Penežitý a nepeněžitý vklad	40
4.1.3	Povinné vklady	41
4.2	Splácení vkladu a jeho správa před vznikem korporace	41
4.3	Obchodní podíl	43
Zrušení právnícké osoby (vč. obchodní korporace), likvidace, přeměna a zánik právnícké osoby		45
5.1	Zrušení právnícké osoby	46
5.2	Přeměna právnícké osoby	46
5.3	Likvidace právnícké osoby, úpadek právnícké osoby, zánik právnícké osoby	48
Osobní společnosti - veřejná obchodní společnost, komanditní společnost		52

6.1	Veřejná obchodní společnost	53
6.1.1	Obecný základ - právní a majetková charakteristika	53
6.1.2	Vnitřní organizační struktura společnosti	54
6.1.3	Práva a povinnosti společníků veřejné obchodní společnosti	54
6.1.4	Trvání veřejné obchodní společnosti	55
6.2	Komanditní společnost	56
6.2.1	Obecný základ - právní a majetková charakteristika	56
6.2.2	Vnitřní struktura komanditní společnosti	57
6.2.3	Práva a povinnosti společníků komanditní společnosti	58
6.2.4	Trvání komanditní společnosti	59
	Společnost s ručením omezeným	61
7.1	Obecný základ - právní a majetková charakteristika, založení a vznik s.r.o.	62
7.2	Vnitřní struktura společnosti s ručením omezeným	63
7.2.1	Orgány společnosti s ručením omezeným	63
7.2.2	Jednatel společnosti	64
7.2.3	Valná hromada	65
7.2.4	Dozorčí rada	68
7.3	Práva a povinnosti společníků s.r.o.	69
7.4	Trvání společnosti a způsoby zániku účasti společníka	70
	Právo cenných papírů. Účastenské cenné papíry (akcie, zatímní listy, dluhopisy - zejména vyměnitelné a prioritní, opční listy).	72
8.1	Obecný úvod do práva cenných papírů	73
8.2	Účastenské cenné papíry ve společnosti s ručením omezeným a v komanditní společnosti	74
8.2.1	Kmenový list ve společnosti s ručením omezeným	74
8.2.2	Investiční list	75
8.3	Účastenské cenné papíry v akciové společnosti (nebo evropské společnosti)	76
8.3.1	Akcie	76
8.3.2	Zatímní list	76
8.3.3	Samostatně převoditelné právo na výplatu dividendy a cenný papír s tím související - kupón	76

8.3.4	Přednostní práva a cenné papíry s nimi související - vyměnitelný dluhopis, prioritní dluhopis, opční list	77
	Akciová společnost	79
9.1	Obecný základ - založení a vznik, právní a majetková charakteristika	80
9.2	Vnitřní struktura orgánů akciové společnosti	82
9.2.1	Valná hromada - nejvyšší orgán akciové společnosti	82
9.2.2	Volené orgány akciové společnosti - dualistická nebo monistická struktura	86
9.2.3	Statutárním orgán společnosti	86
9.2.4	Kontrolní orgán	88
9.3	Práva a povinnosti akcionářů	89
9.4	Trvání společnosti a způsoby zániku účasti společníka	89
	Družstvo - právní a majetková charakteristika, základní pojmy a instituty právní úpravy. Práva a povinnosti členů a členství.	92
10.1	Obecný základ	93
10.2	Vnitřní struktura družstva - Orgány družstva	94
10.2.1	Obecně o struktuře orgánů družstva	94
10.2.2	Statutárním orgán družstva	95
10.2.3	Nejvyšší orgán družstva	96
10.2.3.1	Působnost členské schůze	96
10.2.3.2	Svolávání členská schůze	98
10.2.3.3	Usnášení schopnost a rozhodování členské schůze	98
10.2.3.4	Přijetí rozhodnutí per rollam (mimo členskou schůzi)	99
10.2.3.5	Členská schůze konaná formou dílčích schůzí	100
10.2.3.6	Shromáždění delegátů	101
10.2.3.7	Žaloba o neplatnost rozhodnutí nejvyššího orgánu	101
10.2.4	Kontrolní orgán - Kontrolní komise	102
10.3	Práva a povinnosti členů družstva	103
10.4	Trvání družstva a způsoby zániku účasti člena na družstvu	104
10.4.1	Právní důvody zániku členství v družstvu	104
10.4.2	Vyloučení člena z družstva	105

10.5	Některé zvláštnosti bytových a sociálních družstev	106
10.5.1	Bytová družstva	106
10.5.2	Sociální družstva	108
	Supranacionální obchodní korporace (Evropská společnost, evropská družstevní společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení)	112
11.1	Evropská společnost	113
11.1.1	Obecný základ úpravy evropské společnosti	113
11.1.2	Vnitřní struktura evropské společnosti	114
11.1.3	Práva a povinnosti akcionářů evropské společnosti, trvání evropské společnosti	117
11.2	Evropská družstevní společnost (evropské družstvo)	118
11.2.1	Obecný základ právní úpravy a charakteristika evropské družstevní společnosti (evropského družstva)	118
11.2.2	Vnitřní struktura evropské družstevní společnosti	119
11.2.3	Práva a povinnosti členů, trvání společnosti	122
11.3	Evropské hospodářské zájmové sdružení	122
11.3.1	Obecný základ	122
11.3.2	Vnitřní struktura - orgány evropského hospodářského zájmového sdružení	123
11.3.3	Práva a povinnosti členů, trvání společnosti	123
	Ochrana průmyslových práv	126
12.1	Obecný základ - duševní vlastnictví, průmyslové vlastnictví	127
12.2	Práva na označení	127
12.2.1	Obchodní firma (obchodní jméno)	127
12.2.2	Ochranná známka	128
12.2.3	Označení původu a zeměpisná označení	130
12.3	Průmyslové vlastnictví tvůrčí povahy	133
12.3.1	Průmyslový vzor	133
12.3.2	Vynález a patent	134
12.3.3	Užitný vzor	136
12.4	Ostatní práva průmyslového vlastnictví	137

12.4.1	Obchodní tajemství a know-how	137
12.4.2	Topografie povolodičových výrobků, nové odrůdy rostlin, doménová jména	139
12.5	Autorské dílo a jeho ochrana	140
	Seznam literatury a použitých zdrojů	143

Úvod

Předmět vede k pochopení práva právnických osob, a to s akcentem na základy práva obchodních korporací. Cílem je přiblížit studentům neprávnických oborů základní pojmy a instituty obchodně-korporačního práva. Předmět Právo obchodních korporací přispívá ke vstřebání základů právních úprav obchodních korporací a souvisejících právních institutů, a to zejména s akcentem na základní ekonomické souvislosti (vklad, peněžitý a nepeněžitý předmět vkladu, ohodnocování vkladu, správa vkladu), organizační formy obchodních korporací a jim odpovídající práva a povinnosti společníků či členů a různé vnitřní struktury orgánů korporace, v neposlední řadě pak také na funkční souvislosti (např. problematika jednání podnikatele a jeho zastupování). Zvláštní pozornost je věnována také duševnímu vlastnictví, neboť v současné době neustále roste význam konkurenceschopnosti podnikatelů a inovace je třeba odpovídajícím způsobem chránit.

V jednotlivých kapitolách se studenti seznámí mimo jiné s podnikáním fyzických osob, veřejnoprávními podmínkami podnikání, ekonomickými pojmy, pravidly pro založení a vznik obchodní korporace, jednotlivými právními formami obchodních korporací – ať již z (harmonizované) úpravy vnitrostátní (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, družstvo) nebo supranacionálními právními formami obchodních korporací (evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení, evropská družstevní společnost – evropské družstvo). Pozornost je věnována také základům materie práva cenných papírů, a to v rozsahu nezbytně nutném pro materii obchodně-korporačního práva.

Získané znalosti studentům pomohou při rozhodování ohledně vhodné právní formy pro realizaci podnikání v konkrétním předmětu podnikání v reálném životě.

Kapitola 1

Jednání podnikatele.
Vymezení pojmů
podnikatel, sídlo
podnikatele, zastoupení
podnikatele. Prokura.
Zákaz konkurence.
Obchodní firma. Obchodní
rejstřík.

Po prostudování kapitoly budete umět:

- definovat podnikatele a jeho možné zástupce;
- vyjmenovat druhy zástupců podnikatele a charakterizovat je;
- rozlišit mezi různými druhy zástupců podnikatele;
- rozlišit formy podnikajících osob;
- charakterizovat podnikatele a jeho zástupce

Klíčová slova:

Podnikatel. Sídlo podnikatele. Zastoupení podnikatele. Prokura. Zákaz konkurence. Veřejné rejstříky.

1.1 Základní pojmy

1.1.1 Podnikatel.

Podnikatelem je každá osoba, která je zapsána v obchodním rejstříku. Má se za to, že podnikatelem je také ten, kdo svou činnost provozuje živnostenským nebo obdobným způsobem. Z hlediska soukromého práva není rozhodné, zda-li osoba splnila veřejnoprávní podmínky (ohlášení živnosti, podání žádosti o koncesi) nebo svou činnost provozuje neoprávněně.

Do obchodního rejstříku se musí zapsat pouze ta osoba, které to přikazuje zákon.

1.1.2 Sídlo podnikatele.

Je-li podnikatel zapsán v obchodním rejstříku, je jeho sídlem adresa určená z veřejného rejstříku. Pokud podnikatel není zapsán ve veřejném rejstříku, pak je jeho sídlem místo, kde je hlavní obchodní závod podnikatele. Pokud nelze určit umístění hlavního obchodního závodu, je sídlem podnikatele jeho bydliště.

Ochrana veřejnosti (obecně slušných a poctivých osob) se projevuje v tom, že dovolává-li se kdokoliv zapsaného sídla ve veřejném rejstříku, zapsaný podnikatel nemůže namítat, že je jeho skutečné sídlo umístěna jiném místě. Pokud podnikatel udává jiné místo, než je jeho skutečné sídlo, každý se může dovolat jeho skutečného sídla.

Dovolání se skutečného sídla či zapsaného sídla může být právně významné např. při právních jednáních (uvedení žalovaného do žaloby, uplatnění reklamace vady v sídle podnikatele atd.).

1.1.3 Obchodní závod

Pokud jedna osoba vlastní soubor věcí, které tvoří funkční celek a nesou společné označení, je tento celek věcí hromadnou. Lze s ním nakládat v právním slova smyslu.

Příkladem je osobní počítač (tvořený hardware a software, z hardwarové složky pak tělo počítače, monitor, klávesnice, myš, kabeláž atd.).

Obchodní závod je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu. Obchodní závod je zpravidla věcí hromadnou již z definice (organizovaný soubor ...). Se závodem lze nakládat jako s celkem - prodej či koupě obchodního závodu, pacht obchodního závodu. Obchodní závod lze také zastavit. Není vyloučena ani jeho směna. Obchodní závod lze konečně vložit jako vklad do kapitálu obchodní korporace.

Zákon upravuje zvláštní režim tzv. rodinného závodu. Rodinným závodem je závod, ve kterém společně pracují manželé nebo alespoň s jedním z manželů i jejich příbuzní až do třetího stupně nebo osoby s manžely sešvagřené až do druhého stupně a který je ve vlastnictví některé z těchto osob. Na ty z nich, kteří trvale pracují pro rodinu nebo pro rodinný závod, se hledí jako na členy rodiny zúčastněné na provozu rodinného závodu.

Zákon pro rodinný závod normuje pravidla pro použití zisku, pravidla pro nakládání s rodinným závodem, pravidla pro převod rodinného závodu atd. Tato pravidla směřují k ochraně členů rodiny zúčastněných na provozu rodinného závodu.

1.1.4 Pobočka, odštěpný závod, část závodu.

Pobočka je taková část obchodního závodu, která vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost a o které podnikatel rozhodl, že bude pobočkou. Toto rozhodnutí nemusí být formalizováno.

Pobočkou je zpravidla provozovna - tento pojem užívají rovněž předpisy veřejného práva, které s ním spojují určité povinnosti (např. označení provozovny zvnějšku, přítomnost osoby oprávněné přijímat reklamace od spotřebitelů v provozovně atd.).

Je-li pobočka zapsána do obchodního rejstříku, jedná se o odštěpný závod. Rozhodnutí podnikatele o zřízení odštěpného závodu musí být písemné, neboť v rejstříkovém řízení soud rozhoduje na základě listinných podkladů.

Od pobočky je nutno odlišit *část obchodního závodu*. Ta by měla vykazovat vlastnosti věci hromadné – tedy být sama způsobilá být jedním funkčním celkem. Část závodu je právně významná z důvodu možné samostatné převoditelnosti nebo propachtovatelnosti části závodu.

Pokud obchodní závod vlastní obchodní korporace a prodává jej (nebo prodává významnou část závodu), je u některých obchodních korporací třeba souhlasu nejvyššího orgánu s uzavřením smlouvy. To platí např. pro společnost s ručením omezeným, akciovou společnost a pro některá družstva.

1.2 Jednání podnikatele a zastoupení podnikatele.

1.2.1 Osobní jednání podnikatele

Je-li podnikatelem člověk, je zpravidla schopen právně jednat sám.. Může se však také nechat zastoupit. Povinné zastoupení je pouze v případě podnikatele (např. živnostníka), který není plně svéprávný (např. z důvodu zdědění obchodního závodu dědicem, který dosud nenabyl plnou svéprávnost). Většina podnikatelů - fyzických osob, - však svéprávná je.

Oproti tomu právnická osoba je jako umělý útvar pojmově nesvéprávná. Proto je třeba, aby byla zastoupena.

1.2.2 Zastupování právnické osoby

Každá právnická osoba musí být při jednání navenek zastoupena. Kdo jí zastupuje, musí dát najevo, co ho k tomu opravňuje, ledaže to vyplývá z okolností.

Při podepisování za právnickou osobu musí podepisující připojit k názvu právnické osoby svůj podpis, případně i údaj o své funkci či pracovním zařazení.

Zastoupení právnické osoby členem statutárního orgánu

V plném rozsahu může zastupovat právnickou osobu člen jejího statutárního orgánu. Činí tak způsobem, který je v souladu se zakladatelským právním jednáním. Statutárnímu orgánu také náleží veškerá působnost, kterou zákon nebo zakladatelské jednání nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jinému orgánu této právnické osoby.

Pokud zastupuje navenek člen statutárního orgánu způsobem zapsaným ve veřejném rejstříku, není možné namítat, že právnická osoba nepřijala potřebné usnesení nebo že takové usnesení bylo stiženo vadou, ani že člen orgánu přijaté usnesení porušil.

Zastoupení zaměstnancem právnické osoby

Nad rámec zastupování členem statutárního orgánu může právnickou osobu zastupovat i její zaměstnanec, a to v obvyklém rozsahu ve vztahu k jeho zařazení nebo funkci. Právnickou osobu navíc zavazuje i protiprávní čin, kterého se dopustil člen jejího voleného orgánu při plnění svých úkolů nebo kterého se dopustil její zaměstnanec či jiný zástupce vůči třetí osobě.

1.2.3 Zastoupení podnikatele (vč. obchodní korporace) osobou pověřenou k výkonu určité činnosti

Každá obchodní korporace je podnikatelem. Proto pro zastupování obchodní korporace platí i další pravidla, která se vztahují na zastupování podnikatelů. Obchodní korporaci může zastoupit i osoba, která byla pověřena při provozu obchodního závodu určitou činností. Tímto zástupcem nemusí být jen zaměstnanec, může jím být i jiný nezávislý podnikatel (např. účetní vykonávající svou činnost po živnostensku). Takový zástupce je oprávněn v rozsahu všech jednání, k nimž při této činnosti obvykle dochází.

Zavazující jednání jiných osob v provozovně podnikatele (vč. obchodní korporace)

Aby byly chráněny třetí osoby, zavazuje podnikatele jednání i jiné osoby v jeho provozovně, pokud byla třetí osoba v dobré víře, že jednající osoba je k takovému jednání oprávněna. Účelem tohoto pravidla je chránit pokojný výkon práva a umožnit řešení těch situací, které by jinak bezdůvodně dopadly na třetí osobu. Tak to může být v provozovně podnikatele uzavřena například kupní smlouva, smlouva o dílo i jiné smlouvy.

1.2.4 Prokura a zastoupení prokuristou

Každá obchodní korporace je jako podnikatel zapsaná v obchodním rejstříku. Zákon stanoví, že podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku může udělit prokuru, tj. může zmocnit prokuristu k právním jednáním, ke kterým obvykle dochází při provozu obchodního závodu nebo pobočky. Prokuristou je člověk, který je takto zapsán v obchodním rejstříku v rámci zápisu příslušného podnikatele. Prokuru právnické osobě nelze udělit.

Prokura se zásadně uděluje listinou, ze které musí být patrné, že jde o prokuru. Aby mohl prokurista zcizit nebo zatížit nemovitou věc, musí být toto právo v listině o udělení prokury výslovně uvedeno. Zcizení nemovitosti se rozumí například její prodej, jejím zatížením pak zřízení zástavního práva, věcného břemene apod.

Podnikatel může udělit prokuru i více osobám, v takovém případě však má být v listině udělení pokuty uvedeno, zda-li jde o prokuru individuální, nebo o prokuru kolektivní. Pokud to uvedeno není, zastupuje podnikatele každý prokurista samostatně.

Omezení prokury vnitřní pokyny podnikatele nemá účinky vůči třetím osobám, a to ani kdyby bylo takové omezení zveřejněno.

Prokurista musí vykonávat prokuru s péčí řádného hospodáře. Prokurista musí dále ctít pravidla podnikatelského úsudku, pravidla proti střetu zájmů a konečně také pravidla o zákazu konkurenčního jednání. Toto stanoví zákon o obchodních korporacích. Postavení prokuristy se v tomto ohledu podobá a přibližuje statutárnímu orgánu.

Podnikatel a prokurista se mohou dohodnout na zániku prokury. Prokura kromě toho zaniká také odvoláním podnikatelem, odstoupením prokuristy nebo smrtí prokuristy. Prokura dále zaniká převodem obchodního závodu nebo pobočky, pro které byla udělena. Smrtí podnikatele prokura zaniká jen tehdy, pokud to bylo ujednáno při jejím udělení. Prokura přirozeně zaniká také zánikem právnické osoby bez právního nástupce. V případě zániku právnické osoby s právním nástupcem by mohla prokura výjimečně přetrvat, resp. dojít k jejímu vzniku i u právního nástupce. To by se mohlo stát podle schváleného projektu přeměny právnické osoby (obchodní korporace).

1.2.5 **Zastoupení podnikatele vedoucím odštěpného závodu. Ostatní případy zastoupení.**

Pokud podnikatel zřídí odštěpný závod, má povinnost jmenovat jeho vedoucího. Vedoucí odštěpného závodu se povinně zapisuje do obchodního rejstříku v rámci zápisu odštěpného závodu. Vedoucí odštěpného závodu je ze zákona oprávněn zastupovat podnikatele ve všech věcech, které se týkají odštěpného závodu.

Podnikatel (vč. právnické osoby) může být zastoupen také zástupcem ad hoc, a to nejčastěji na základě příkazní smlouvy. Zástupce se v takovém případě navenek prokazuje plnou mocí.

1.2.6 Zákaz konkurenčního jednání

Zákaz konkurenčního jednání dopadá především na členy volených orgánů obchodních korporací. Jeho rozsah je vždy vymezen v právní úpravě příslušné obchodní korporace v ZOK. Porušení tohoto zákazu by mohlo vést u členů statutárních orgánů k závěru o porušení pravidla podnikatelského úsudku z důvodu nedostatečné loajality vůči obchodní korporaci (§ 51 ZOK) a tím k porušení zákonem uložené péče řádného hospodáře.

Porušení zákazu konkurence může vést k uložení povinnosti vydání získaného prospěchu nebo převodu získaných práv. Tato práva mohou být uplatněna u povinné osoby do 3 měsíců ode dne, kdy se korporace dozvěděla o porušení zákazu konkurence, nejpozději však do 1 roku od jeho porušení.

Povinnou osobou může být nejen porušitel, ale také jiná osoba, která prospěch či práva nabyla, ledaže jednala v dobré víře.

U některých obchodních korporací se zákaz konkurence vztahuje také na společníky (např. veřejná obchodní společnost) nebo může být na společníky vztažen ustanovením společenské smlouvy (např. společnost s ručením omezeným).

Zákaz konkurenčního jednání se spolu s pravidlem podnikatelského úsudku a s pravidly proti střetu zájmů vztahují dle účinného práva také na prokuristu. To platí nejen pro prokuru udělenou obchodní korporací a jejího prokuristu, ale na všechny prokury obecně. Povinnosti uložené prokuristovi jsou tak přísnější, než je obecná úprava dopadající na jiné zástupce dle obecných pravidel Občanského zákoníku.

1.3 Obchodní rejstřík, obchodní firma

1.3.1 Obchodní rejstřík

Obchodní rejstřík je veřejný seznam, do kterého se zapisují vybrané právnické a i některé fyzické osoby. Obchodní korporace vzniká zápisem do obchodního rejstříku. Do obchodního rejstříku se také zapisuje odštěpný závod a obdobná organizační složka závodu zahraniční osoby.

Obchodní rejstřík vedou rejstříkové soudy. Těmi jsou krajské soudy (kromě Krajského soudu pro Středočeský kraj) a Městský soud v Praze.

1.3.2 Obchodní firma.

V právním smyslu je Obchodní firma název, pod kterým je podnikatel zapsán v obchodním rejstříku. Právní pojetí je nutno důsledně odlišovat od významu tohoto slova v ekonomické terminologii - kde se jí zpravidla rozumí podnikatel jako ekonomická jednotka.

Obchodní firma je nehmotná věc. Každý zapsaný podnikatel má pouze jednu obchodní firmu. Podnikatel, který není zapsán v obchodním rejstříku, obchodní firmu nemá.

Firma podnikatele musí být nezaměnitelná s firmami již zapsaných podnikatelů. Firma také nesmí působit klamavě. U podnikatelů - fyzických osob, - firma zpravidla obsahuje jméno a příjmení.

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů umožňuje tzv. předzápis obchodní firmy. Předzápis je podmíněn podáním zvláštního návrhu, který je doložen platným zakladatelským dokumentem obchodní korporace. Podmínkou je také zaplacení soudního poplatku. Předzápis umožňuje fakticky rezervaci zvolené obchodní firmy na dobu 1 měsíce, do které musí být podán návrh na zápis obchodní korporace jako samotného podnikatele do obchodního rejstříku.

Σ

Podnikatelem je každá osoba, která je zapsána v obchodním rejstříku. Za podnikatele se považuje také každý, kdo vykonává svou činnost po živnostensku nebo obdobným způsobem. Každý podnikatel má své základní identifikační údaje - těmi jsou jméno (obchodní jméno, název), sídlo a identifikační číslo. Podnikatel může být zastoupen různými zástupci. Každá právnická osoba povinně obsazuje statutární orgán, jehož členové zastupují způsobem uvedeným v zakladatelském právním jednání a v souladu se zákonem tuto právnickou osobu. Běžné je zastoupení osobou, která byla v rámci obchodního závodu pověřena k výkonu určité činnosti. Prokura je zvláštní druh plné moci, která je zapsána v obchodním rejstříku. Na prokuristu zákon klade nejpřísnější podmínky, které se doposud připodobňují pravidlům uplatňovaným vůči členům volených orgánů obchodní korporace.

?

1. Co je to zastoupení podnikatele?
2. Co je to prokura?
3. Jaký je rozdíl mezi zastoupením členem statutárního orgánu obchodní korporace a zastoupením obchodním zmocněncem?
4. Jaký je rozdíl mezi zastoupením obchodním zmocněncem a zastoupením prokuristou?

5. Jaký je vztah mezi prokuristou a podnikatelem?
6. Jaké znáte plné moci, jejichž existence je zřejmá z veřejných rejstříků?
7. V jakém veřejném rejstříku je zapsán člen statutárního orgánu obchodní korporace (např. jednatel společnosti s ručením omezeným)?
8. Co to znamená “způsob zastupování společnosti uvedený v zakladatelském právním jednání”?
9. Jaký je rozdíl mezi obchodním závodem a odštěpným závodem?
10. V jakém rozsahu může podnikatele zastoupit vedoucí odštěpného závodu?

Literatura k tématu:

- [1] BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013.
- [2] HAVEL, B. - ŠTENGLOVÁ, I. - DĚDIČ, J. - JINDŘICH, M. A KOLEKTIV. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. 1.vydání*. Praha: C.H.Beck, 2015.
- [3] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [4] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [5] LAVICKÝ, P. A KOLEKTIV. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1 - 654). Komentář. 1.vydání*. Praha: C.H.Beck, 2014.
- [6] POKORNÁ, J. - HOLEJŠOVSKÝ, J. - LASÁK, J. - PEKÁREK, M. A KOLEKTIV. *Obchodní společnosti a družstva. 1.vydání*. Praha : C.H.Beck, 2014.
- [7] ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017. BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013.

Kapitola 2

Podnikající fyzická osoba. Základy živnostenského podnikání. Živnost. Živnostenský rejstřík

Po prostudování kapitoly budete umět:

- definovat živnost;
- vyjmenovat základní kategorie a druhy živností a charakterizovat je;
- rozlišit mezi různými kategoriemi živností a podmínkami, které jsou zákonem stanoveny pro jejich výkon;
- rozlišit formy podmínky výkonu živnostenského podnikání;
- charakterizovat veřejnoprávní úpravu podnikání

Klíčová slova:

Živnost. Ohlašovací živnost. Koncesovaná živnost. Živnost volná. Řemeslná živnost. Vázaná živnost. Živnost povinně vykonávaná jen osobou k tomu zvlášť odborně způsobilou. Všeobecné podmínky provozování živnosti. Zvláštní podmínky provozování živnosti. Překážky bránící provozování živnosti. Odpovědný zástupce.

2.1 Podnikání fyzických osob. Veřejnoprávní úprava podnikání.

České právo obsahuje také veřejnoprávní podmínky podnikání, které se aplikují na podnikající fyzické i právnické osoby. Obecná úprava je obsažena v zákoně č. 455/1991 Sb., Živnostenský zákon. Tento předpis je obecný a uplatňuje se také pro podnikání obchodních korporací přímo a odkazem se také všeobecné podmínky a překážky bránící provozování živnosti vztahují také na statutární orgány obchodních korporací.

Z hlediska soukromého práva a podmínek platnosti právních jednání není právně relevantní, zda-li osoba podniká po právu či nikoliv nebo má dokonce uložen zákaz činnosti (srov. § 5 Občanského zákoníku). Veřejnoprávní úprava však obsahuje sankce za protiprávní jednání - neoprávněné podnikání. Tyto sankce jsou jak v Živnostenském zákoně, tak i v jiných předpisech veřejného práva.

2.2 Živnostenský zákon a jeho význam.

2.2.1 Živnost - pozitivní a negativní definice.

Podle § 2 ŽŽ je živností soustavná činnost, která je vykonávána samostatně podnikatelem, jeho vlastním jménem, na jeho vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených samotným Živnostenským zákonem.

Ke shora uvedené "pozitivní definici" přistupuje ještě tzv. negativní definice živnosti. Ustanovení § 3 ŽŽ obsahuje výčet činností, které živnostmi nejsou. V drtivé většině jde o podnikání, které je upraveno v jiných předpisech veřejného práva. Příkladem může být činnost advokáta, poskytování zdravotních služeb, činnost banky a dalších několik desítek různých činností.

2.2.2 Všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti. Odpovědný zástupce.

Všeobecné podmínky provozování živnosti se vztahují na všechny podnikající fyzické osoby. Dle ustanovení § 46 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (dále také jen "ZOK") se vztahují také na členy volených orgánů obchodních korporací.

Všeobecné podmínky provozování živnosti jsou dvě - plná (neomezená) svéprávnost a trestní bezúhonnost v rozsahu stanoveném ŽZ (srov. § 6 ŽZ).

Zvláštními podmínkami je odborná či jiná způsobilost, kterou ŽZ předepisuje pro některé skupiny živností - řemeslné, vázané a koncesované. Obecně jsou upraveny v § 7 ŽZ, pro jednotlivé živnosti jsou pak dále stanoveny v zákoně (např. v přílohách 2 a 3 pro živnosti vázané a koncesované).

Zvláštní podmínku provozování živnosti lze splnit pomocí osoby *odpovědného zástupce*. Tím je člověk, který splňuje podmínku odborné způsobilosti a pro podnikatele pak na základě soukromoprávního vztahu garantuje zajištění odbornosti. Odpovědný zástupce může vykonávat tuto činnost nejvýše pro 4 podnikatele, počet provozoven jednotlivého podnikatele není omezen.

2.2.3 Překážky bránící provozování živnosti

Překážky bránící provozování živnosti jsou upraveny v § 8 ŽZ. Jsou jimi ve zkratce:

- prohlášení konkurzu na majetek úpadce v insolvenčním řízení,
- doba 3 let od zrušení konkurzu,
- pravomocně uložený a trvajícím zákaz činnosti (jako trest dle trestního rozhodnutí nebo sankce dle správního rozhodnutí)

Zákon však stanoví ohledně překážek majících důvod v insolvenčním právu některé zvláštní podmínky, při jejichž splnění živnost provozována být může. Podrobnější rozbor by byl velmi náročný a není vhodný do této učebnice.

2.2.4 Dělení živností

Živnosti se dají členit dle několika kritérií. Z hlediska *práva na výkon činnosti* se živnosti člení na ohlašovací a koncesované. U ohlašovacích činností má podnikatel právní nárok na zápis do živnostenského rejstříku. Živnostenský úřad pouze provede kontrolu ohlášení a splnění podmínek. U koncesovaných živností naopak úřad vede správní řízení, ve kterém může být přijato pozitivní či negativní rozhodnutí. Na výkon koncesované činnosti tedy není právní nárok. Pro některé koncesované živnosti je navíc živnostenský úřad vázán stanoviskem jiného úřadu, který je uveden v příloze 3 ŽZ.

Ohlašovací živnosti se dále člení na jednu živnost volnou, živnosti řemeslné a živnosti vázané. Pro živnost volnou nejsou stanoveny žádné zvláštní podmínky (pouze všeobecné). Obory živnosti volné jsou uvedeny v příloze 4 ŽZ.

Věcné dělení je dalším členěním živností. Dle tohoto dělení jsou živnosti výrobní, obchodní a poskytování služeb. Toto dělení má význam v šíři oprávnění. Např. podnikatel oprávněný k výrobní živnosti (např. truhlářství) může v rámci tohoto živnostenského oprávnění své výrobky i sám prodávat (a rovněž doplňkově může prodávat některé související předměty), aniž by potřeboval živnostenské oprávnění k jiné živnosti.

Posledním členěním je pak rozdělení živností na ty, které mohou být vykonávány pouze pomocí osob k tomu zvláště odborně způsobilých a živnosti ostatní. Toto členění má několikerý význam. Primárně směřuje k minimalizaci rizik škody na životě či zdraví. Mezi tyto živnosti patří například:

- obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy,
- oční optika,
- průvodcovská činnost horská,
- vodní záchranářská služba,
- poskytování tělovýchovných a sportovních služeb v oblasti
- péče o dítě o 3 let věku,
- činnosti, při kterých je porušována integrita lidské kůže,
- masérské, rekondiční a regenerační služby,
- provozování solárií,
- kosmetické služby,
- pedikúra, manikúra,
- ostraha majetku a osob
- služby soukromých detektivů.

Požadovaná odborná způsobilost pro kteroukoliv z těchto činností je uvedena v příloze 5 ŽZ.

2.2.5 Živnostenský rejstřík.

Živnostenský rejstřík je informační systém veřejné správy. Živnostenský rejstřík je obecně veřejný, má však neveřejnou část. Zapisují se do něj podnikatelé, kteří mají oprávnění k provozování některé z živností.

V současné době se již nevydávají živnostenské listy a koncesní listiny, ale pouze výpisy z živnostenského rejstříku. Takovým výpisem podnikatel dokládá své právo provozovat živnost.

V případě, že živnost ohlašuje založená, ale dosud právně neexistující obchodní korporace, je výpis vystaven na podkladě ohlášení učiněné zakladatelem. Výpis z živnostenského rejstříku se pak přikládá k návrhu na zápis založené obchodní korporace do obchodního rejstříku, neboť navrhovatel zápisu do obchodního rejstříku je povinen prokázat, že nejpozději ke dni zápisu vznikne podnikatelské oprávnění k činnosti, která je předmětem zápisu.

Živnostenský zákon se vztahuje obecně na všechny osoby, které chtějí v ČR provozovat živnost. Takovou osobou je i právnická osoba/obchodní korporace. Živnosti se dělí obecně na ohlašovací a koncesované. U ohlašovacích vzniká obecně právo podnikat ke dni ohlášení, v případě založené korporace však vznikne až ke dni zápisu korporace do obchodního rejstříku. V případě oprávnění k živnosti koncesované se vede správní řízení, ve kterém je přijato rozhodnutí. Právo podnikat v koncesované živnosti je podmíněno tím, že je přiznáno rozhodnutím - udělením koncese. Mnohé činnosti jsou Živnostenským zákonem vyloučeno z jeho působnosti a jsou upraveny ve zvláštních právních předpisech.

1. Co je to živnost?
2. Jaký je základní rozdíl mezi živnostmi ohlašovací a koncesovanou?
3. Do které základní skupiny živností patří živnosti řemeslné a živnosti vázané?
4. Jaký je rozdíl mezi živnostmi volnou a živnostmi vázanou?
5. Jaké jsou všeobecné podmínky provozování živnosti?
6. Kde jsou stanoveny zvláštní podmínky provozování živnosti?
7. Pro které živnosti jsou zákonem stanoveny zvláštní podmínky provozování živnosti?
8. Jaký je vztah mezi podnikatelem a odpovědným zástupcem?
9. Jaké znáte překážky provozování živnosti?
10. Jaký význam má věcné dělení živností na živnosti výrobní, živnosti obchodní a živnosti poskytování služeb?

Literatura k tématu:

- [1] KAMENÍK, P. - HRABÁNKOVÁ, M. - ORLOVÁ, M. *Živnostenský zákon. Zákon o živnostenských úřadech. Komentář. 2. vydání.* Praha : Wolters Kluwer, 2018.
- [2] POKORNÁ, J. - HOLEJŠOVSKÝ, J. - LASÁK, J. - PEKÁREK, M. A KOLEKTIV. *Obchodní společnosti a družstva. 1. vydání.* Praha : C.H.Beck, 2014

Kapitola 3

Úvod do korporačního práva. Vymezení základních pojmů (právnícké osoby, korporace, fundace, ústavy). Založení a vznik obchodní korporace. Orgány právníckých osob

Po prostudování kapitoly budete umět:

- definovat právnické osoby;
- vyjmenovat základní skupiny právnických osob a korporací zvláště a charakterizovat je;
- rozlišit mezi jednotlivými skupinami právnických osob;
- vyjmenovat orgány právnických osob a korporací zvláště a charakterizovat je;
- rozlišit mezi založením a vznikem právnické osoby a obchodní korporace zvláště;
- charakterizovat účel či předmět právnické osoby.

Klíčová slova:

Založení právnické osoby. Vznik právnické osoby. Veřejný rejstřík. Obchodní rejstřík. Korporace (obchodní korporace, civilní korporace). Ústav. Fundace. Předmět právnické osoby. Účel právnické osoby. Orgány právnické osoby. Nejvyšší orgán. Statutární orgán. Kontrolní orgán.

Právnické osoby mají právní osobnost jen proto, že to právní předpis dovoluje. Nemůžeme hovořit o osobách přirozených. Na právním řádu záleží, které společenství je či není právnickou osobou. Správně by měly být nazývány osobami právními.

Úkol: Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, obsahuje i úpravu „tiché společnosti“. Najděte tuto úpravu a rozhodněte, zda-li jde o právnickou osobu či nikoliv.

3.1 Právnické osoby a veřejné rejstříky

3.1.1 Právnická osoba zapisovaná do veřejného rejstříku

Každá právnická osoba má **právní osobnost** od svého vzniku až do zániku. U některých právnických osob je vznik vázán na zápis do **veřejného rejstříku**. Nejvíce veřejných rejstříků vedou rejstříkové soudy. U nich jsou součástmi rejstříků také sbírky listin - v nich je možné najít např. zakladatelské dokumenty, rozhodnutí o volbě či odvolání členů volených orgánů, účetní závěrky a výroční zprávy atd.

Veřejné rejstříky, které vedou rejstříkové soudy:

- Obchodní rejstřík - do něj se zapisují obchodní korporace, tj. společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti, družstva, veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, evropské společnosti, evropské družstevní společnosti a evropská hospodářská zájmová sdružení, pokud mají sídla na území České republiky.
- Spolkový rejstřík, do kterého se zapisují spolky.
- Rejstříku ústavu, do kterého se zapisují ústavy.
- Nadační rejstřík, do kterého se zapisují nadace a nadační fondy.
- Rejstřík společenství vlastníků jednotek, do kterého se zapisují společenství vlastníků jednotek.
- Rejstřík obecně prospěšných společností, ve kterém jsou zapsány obecně prospěšné společnosti, které vznikly podle dřívějšího zákona.

Veřejné rejstříky vedou rejstříkové soudy, kterými jsou krajské soudy a městský soud v Praze (pro Prahu a Středočeský kraj). Právníkova osoba je zapsána u toho soudu, v jehož územním obvodu má své sídlo. Veřejné rejstříky vedené rejstříkovými soudy jsou veřejně přístupné, a to včetně přístupnosti pomocí sítě Internet.

Některé právnické osoby se zapisují do zvláštních rejstříků - např. registrované církve do rejstříku, který vede Ministerstvo kultury.

3.1.2 Právnícké osoby nezapisované do veřejných rejstříků

Některé právnické osoby se do žádných veřejných rejstříků nezapisují. Jde o právnické osoby, které existují ze zákona. Jsou jimi např. stát, obce, kraje, veřejné vysoké školy, Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky atd.

Základní úprava práva právnických osob je obsažena v Občanském zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.). Ovšem např. pro obchodní korporace je pak materie doplněna dalšími právními předpisy, zejména zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. Úprava veřejných rejstříků je obsažena zejména v zákoně č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických osob.

Veřejné rejstříky, které jsou vedeny podle zákona o veřejných rejstřících, jsou dostupné pomocí sítě Internet. Přístupnost je zajištěna pomocí portálu Ministerstva spravedlnosti.

3.2 Založení a vznik právnické osoby, druhy právnických osob

3.2.1 Druhy právnických osob (korporace, fundace, ústavy, jiné právnické osoby)

Rozlišujeme několik skupin právnických osob - **korporace, fundace, ústavy**. Korporací je sdružení osob a majetku. V rámci korporací pak dále rozlišujeme dvě velké podskupiny, a to korporace civilní a korporace obchodní.

Další velkou skupinou právnických osob jsou **fundace**. Mezi ně patří nadace a nadační fondy. Fundace jsou tvořeny majetkem, který je vyčleněn ke zvláštnímu účelu. Samostatnou skupinu tvoří tak **ústavy**. Všechny právnické osoby těchto velkých skupin jsou právnickými osobami soukromého práva.

Mimo korporací, fundací a ústavů jsou za právnické osoby považovány také stát, jednotky územní samosprávy - obce, města, kraje. Dále jsou právnickými osobami také některé zvláštní osoby, jejichž právní formu upravuje některý ze zvláštních právních předpisů. Jde například o příspěvkové organizace, národní podnik, státní podniky atd.

3.2.2 Ustavení a vznik právnické osoby

Ustavení právnické osoby obecně

Zákon u právnických osob soukromého práva, tj. korporací, fundací a ústavů, - **rozlišuje ustavení (právnické osoby) a vznik (právnické osoby)**. Ustavení se nejčastěji děje založením právnické osoby - uzavřením společenské smlouvy, schválením stanov nebo vyhotovením zakladatelské listiny. Požadavky na zakladatele, jejich nejnížší počet a minimální požadavky zakladatelského právního jednání vždy určuje právní předpis. Ten také určuje povinnou formu právního jednání, když minimem je písemná forma. Pro zakladatelská jednání některých právnických osob je však stanovena forma přísnější - např. pro společenskou smlouvu o založení společnosti s ručením omezeným zákon vyžaduje formu notářského zápisu.

Úkol: Veřejná obchodní společnost je upravena v zákoně č. 90/2012 Sb. Z tohoto zákona zjistěte, zda-li ji může založit i jen jediný zakladatel. Dále zjistěte, zda-li tento zákon vyžaduje zvláštní formální náležitosti zakladatelského právního jednání, kterým se zakládá veřejná obchodní společnost.

Ke vzniku u právnických osob soukromého práva dochází v naprosté většině případů zápisem do příslušného veřejného rejstříku. V řízení o zápisu se zjišťuje, zdali byly splněny všechny podmínky, které zákon vyžaduje. Pokud splnění byly, rejstříkový soud musí zápis provést. Ke dni zápisu právnické osoby pak tato vzniká. Pokud podmínky splněny nebyly, soud naopak zápis nesmí provést.

Zakladatelské právní jednání každé právnické osoby soukromého práva musí určit alespoň **název právnické osoby**, její **sídlo**, **předmět činnosti** (případně podnikání) a ve většině případů také alespoň jednu osobu, která bude statutárním orgánem právnické osoby. Název musí zřetelně odlišit tuto založenou osobu od již existujících osob.

Obecně se proto pro zakladatelské jednání vyžaduje písemná forma, ovšem v některých případech zákon vyžaduje formu přísnější - například společenská smlouva společnosti s ručením omezeným uzavřena ve formě notářského zápisu. Pro všechny obchodní společnosti a družstva pak platí, že nedodržení požadavků na přísnou formu nelze následně napravit a rejstříkový soud je povinen návrh na prvozápis takové právnické osoby zamítnout.

Zvláštní pravidla pro zakládání obchodních korporací

Do množiny obchodních korporací patří obchodní společnosti a družstva. Obchodní společnosti se dále dělí na společnosti osobní, kapitálové společnosti a ostatní obchodní společnosti.

Osobními společnostmi jsou veřejná obchodní společnost a komanditní společnost. Kapitálovými společnostmi jsou společnost s ručením omezeným a akciová společnost.

Do skupiny ostatních obchodních společností patří supranacionální společnosti - evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení.

Druhou velkou podmnožinou obchodních korporací jsou družstevní korporace. Mezi ně patří družstvo a evropská družstevní společnost (evropské družstvo).

ZOK vyžaduje, aby každé zakladatelské právní jednání obchodní korporace bylo pořízeno nejen písemně, ale pro osobní společnosti písemně s úředně ověřeným podpisem. Pro společnost s ručením omezeným, akciovou společnost a pro družstvo je vyžadována forma veřejné listiny - tedy notářského zápisu. Stejná forma je vyžadována také pro evropskou společnost a evropskou družstevní společnost (evropské družstvo).

Pouze zakladatelské právní jednání evropského hospodářského zájmového sdružení může být jen v prosté písemné formě, protože evropsko-unijní nařízení zakazuje členským státům vyžadovat pro založení přísnější podmínky.

Další zvláštností zakladatelských právních jednání obchodních korporací je pak to, že jejich náležitosti jsou stanoveny odlišně od obecných norem v Občanském zákoníku. Zákon obsahuje pro každou právní formu obchodní korporace zvláštní ustanovení o nezbytných náležitostech zakladatelského právního jednání.

Jako jednočlenné mohou být založeny: Společnost s ručením omezeným, akciová společnost a evropská společnost.

Konečně poslední zvláštností je to, že není-li podán návrh na prvozápis korporace do obchodního rejstříku do konce lhůty určené společenskou smlouvou a není-li takové úpravy, pak do konce lhůty 6 měsíců ode dne založení společnosti, platí, že nastávají tytéž účinky jako při odstoupení od smlouvy. Pro založené družstvo pak platí, že všichni uchazeči o členství vzali svou přihlášku zpět.

Praktické důsledky jsou takové, že po uplynutí lhůty již bez dalšího nejsou zakladatelé společnosti (resp. uchazeči o členství v družstvu) vázáni společenskou smlouvou nebo stanovami (a rpo družstvo rozhodnutím o jeho založení).

3.2.3 **Jednání za právnickou osobu před jejím vznikem**

Každá právnická osoba musí být povinně zastoupena. Zákon stanoví, že za právnickou osobu soukromého práva lze jednat již po jejím založení - tedy i před jejím zápisem do veřejného rejstříku. Protože však právnická osoba dosud neexistuje, je z toho jednání zavázán ten, kdo za ni jednal. Pokud jednalo více osob, jsou zavázány společně a nerozdílně. Právnická osoba pak na sebe účinky takových jednání může převzít, a to do tří měsíců od zápisu do veřejného rejstříku. K převzetí těchto jednání nemůže dojít nikdy dříve, než je právnická osoba zapsána do příslušného veřejného rejstříku.

Institutu jednání před vznikem právnické osoby se využívá např. při uzavírání nájemní smlouvy, na základě které právnická osoba získá právo na využití svého sídla. (dům, nebytový prostor, byt - na určité adrese). V řízení o prvozápisu do veřejného rejstříku musí být totiž prokázáno, že právnická osoba je oprávněna užít adresu. Zápis právnické osoby nesmí být k újmě vlastníka nemovitosti.

O převzetí jednání rozhodujete na orgán právnické osoby, kterému tuto pravomoc svěřuje zákon. Například pro ve společnosti s ručením omezeným o tomto rozhoduje valná hromada. Pokud dojde k převzetí takového jednání, pak platí, že právnická osoba je zavázána od počátku. Pokud naopak k převzetí závazku nedojde, zůstává zavázán ten, kdo za právnickou osobu před jejím vznikem jednal.)

3.2.4 Základní identifikační údaje právnické osoby

Každá právnická osoba musí mít svůj **název, sídlo a předmět činnosti**. Společně jsou název se sídlem a identifikačním číslem považovány za **základní identifikační údaje právnické osoby**.

Název právnické osoby

Ohledně názvu právnické osoby platí, že tento je jejím jménem a musí odlišovat konkrétní právnickou osobu od jiných právnických osob. Název také obsahuje označení právní formy. Tímto označením právní formy se rozumí například slova “zapsaný spolek, akciová společnost, nadace” apod.

V některých případech zákon povoluje nahradit celoslovné či víceslovné označení právní formy příslušnou zkratkou - příklad v názvu společnosti s ručením omezeným může být obsažena místo těchto slov jen zkratka s.r.o.

Pokud je právnická osoba zapsána do obchodního rejstříku, pak je její název **obchodní firmou**. Zákon stanoví další doplňující požadavky na obchodní firmu nad rámec obecných požadavků na název právnické osoby. Obchodní firma tak například nesmí na veřejnost působit klamavě.

Sídlo právnické osoby

Sídlo jse musí určit již při založení právnické osoby. Zákon však dovoluje, aby v zakladatelském právním jednání byla uvedena jen obec (město). Uvedení konkrétní adresy ve společenské smlouvě není praktické, neboť může znamenat značné (a zbytečné) výdaje na změnu zakladatelského právního jednání v budoucnu.

Obec musí být v zakladatelském jednání uvedena konkrétně, a proto je potřeba věnovat zvláštní pozornost názvům těch obcí, které se v České republice vyskytují vícekrát. I zakladatelské právní jednání musí být dostatečně určité.

Takto lze postupovat tehdy, je-li právnická osoba zapsána do některého z veřejných rejstříků. Ve veřejném rejstříku však musí být uvedena celá konkrétní adresa, tzn. plná adresa sídla. Celou adresou rozumíme takové údaje, na základě kterých je možné např. doručit zásilku doručovanou poštovní přepravou.

V sídle má veřejnost mít možnost se s právnickou osobou stýkat. Pokud je v rejstříku zapsána adresa, na které právnická osoba ve skutečnosti nesídlí, zákon dává každému možnost dovolat skutečného sídla.

Právnická osoba, jejíž sídlo je zapsáno ve veřejném rejstříku, nemůže proti nikomu namítat, že její sídlo je ve skutečnosti na jiném místě, než je adresa zapsaná ve veřejném rejstříku. To může být

důležité např. pro výkon právního jednání ve vztahu k zapsané osobě - např. uplatnění práva společníka na svolání valné hromady společnosti s ručením omezeným, reklamace vady koupené věci u prodávajícího v jeho sídle apod.

Identifikační číslo

Třetím identifikačním údajem právnické osoby je zpravidla její **identifikační číslo**. To je právnické osobě přiděleno při zápisu do veřejného rejstříku. Podle identifikačního údaje je právnická osoba snadno identifikovatelná ve veřejných rejstřících či seznamech. Každé identifikační číslo je unikátní pro osobu, které bylo přiděleno. Pro úplnost musíme doplnit to, že identifikační číslo se přiděluje také fyzickým osobám při zahájení podnikání.

Právnická osoba svoje základní identifikační údaje povinně uvádí mimo jiné také na svých internetových stránkách. Uvádí tedy svůj název, sídlo, identifikační číslo a dále také údaj o zápisu do veřejného rejstříku.

Internetové stránky

Zvláštní zákon - zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, pro některé právnické osoby stanoví povinnost zřídit vlastní internetové stránky a udržovat je aktuální. Tuto povinnost mají např. uloženu všechny české akciové společnosti, a dále také všechna česká družstva. Na internetových stránkách musí právnická osoba povinně uvádět své základní identifikační údaje, a dále také údaj o zápisu do veřejného rejstříku.

3.2.5 Účel právnické osoby, veřejná prospěšnost právnické osoby

Předmět činnosti či podnikání je vždy vyjádřen v zakladatelském právním jednání (společenské smlouvě, zakladatelské listině, stanovách apod.). Takový předmět činnosti může být v širším pohledu vyjádřením veřejného zájmu nebo soukromého zájmu. Tím je dán **účel právnické osoby**.

Pro některé právní formy zákon omezuje určitý účel - například veřejná obchodní společnost může být podle zákona o obchodních korporacích založena jen za účelem podnikání nebo za účelem správy vlastního majetku.

Předmět podnikání právnické osoby

Pokud je účelem právnické osoby podnikání, pak se musí podrobit ustanovením předpisů veřejného práva a splnit podmínky, které příslušný právní předpis stanoví pro výkon podnikání v konkrétním předmětu. Ty jsou upraveny pro velké množství činností veřejnoprávními předpisy. Nejčastěji jde

o požadavky na člena statutárního orgánu, odbornost výkonu a v některých případech i o materiální podmínky.

Činnost truhlářství je jednou z řemeslných živností, jak je upravuje Živnostenský zákon (zákon č. 455/1991 Sb.). Pro její výkon tak musí být tato činnost ohlášena, musí být zaplacen správní poplatek a při ohlášení musí být doloženy listiny, kterými ohlašující dokládá, že jsou splněny podmínky. Jde o plnou svéprávnost členů statutárního orgánu, jejich bezúhonnost (v rozsahu podle Živnostenského zákona), neexistenci překážek výkonu živnosti. A protože jde o živnost řemeslnou, pro kterou zákon vyžaduje zvláštní podmínku odborné způsobilosti, rovněž prokázání splnění této podmínky (buď může splňovat některý z členů statutárního orgánu, nebo lze tuto podmínku splnit pomocí odpovědného zástupce). Rovněž musí být doložena listina, která osvědčuje oprávnění k užití adresy sídla. Živnostenský úřad ohlášení a listiny přezkoumá, a pokud jsou splněny všechny podmínky, pak vydá výpis z živnostenského rejstříku. Ten pak bude založená obchodní společnost přikládat k návrhu na prvozápis do obchodního rejstříku.

Veřejně prospěšný účel právnické osoby

Občanský zákoník umožňuje, aby právnická osoba byla prohlášena rozhodnutím soudu za veřejně prospěšnou a mohla pak přispívat vlastní činností k dosahování obecného blaha. Taková činnost musí být souladu se zakladatelským dokumentem právnické osoby, na její rozhodování musí mít podstatný vliv jen bezúhonné osoby, majetek musí nabývat pouze z poctivých zdrojů a konečně její jmění musí být hospodárně využíváno k veřejně prospěšnému účelu.

Statut veřejné prospěšnosti se zapisuje do veřejného rejstříku. Pokud je právnické osobě tento statut přiznán, má právo v názvu uvést, že je veřejně prospěšná. Pokud právnická osoba přestane splňovat podmínky statutu veřejné prospěšnosti, soud rozhodne o jeho odnětí. Se statutem veřejné prospěšnosti se mohou pojit např. některé daňové výhody.

3.2.6 Neplatnost právnické osoby

Jakmile dojde k zápisu do veřejného rejstříku, právnická osoba tím vzniká a tento zápis již nelze zvrátit. Nikdo se tady nemůže domáhat například určení, že tato právnická osoba nevznikla. Pokud by však dodatečně vyšlo najevo, že tato konkrétní právnická osoba do veřejného rejstříku nikdy neměla být zapsána, zákon upravuje řešení prostřednictvím prohlášení **neplatnosti právnické osoby**.

Soud musí prohlásit za neplatnou takovou praktickou osobu, u které její zakladatelské jednání zcela chybí, nebo zakladatelské jednání nemá některou záležitost vyžadovaných zákonem, nebo právnickou osobu založilo méně zakladatelů, než je podle zákona třeba, nebo je účel právnické osoby v rozporu se zákonem (například rozněcování nenávisti, nesnášenlivosti nebo podpora násilí).

Zákon o obchodních korporacích pak stanoví pro obchodní korporace ještě další podmínky, při jejichž splnění může soud vyslovit neplatnost obchodní korporace.

Po právní moci rozhodnutí soudu o neplatnosti právnické osoby nastává její likvidace, protože je potřeba vypořádat její dluhy a zpeněžit její majetek. Takový postup chrání věřitele lépe, než kdyby právo nařizovalo jiný postup.

3.3 Orgány právnických osob

3.3.1 Obecně o orgánech právnických osob – statutární orgán, nejvyšší orgán

Protože je právnická osoba nesvéprávná, musí být při jednáních navenek vždy zastoupena. Zástupcem s relativně neomezeným oprávněním je pak její statutární orgán, resp. jeho členové. Zákon dovoluje, aby zakladatelské jednání vymezilo požadavky na zastupování právnické osoby navenek - tzn. např. společným jednáním dvou členů statutárního orgánu (dva jednatele apod.). V tomto ohledu tedy musíme chápat relativní neomezenost zástupčího oprávnění.

V některých případech však zákon stanoví zvláštní zástupčí oprávnění členům jiných orgánů právnické osoby, pokud je k tomu zvláštní důvod. Takovým zvláštním případem je například zastupování akciové společnosti pověřeným členem její dozorčí rady při jednání před soudem, pokud je spor veden mezi akciovou společností a členem jejího statutárního orgánu - například sporu o náhradu škody.

Většina právnických osob - například všechny korporace, - má nejvyšší orgán. Je zpravidla nazýván valnou hromadou nebo členskou schůzí. Do jeho pravomoci často náleží rozhodování o změně zakladatelského právního jednání, volba a odvolání členů jiných orgánů této právnické osoby (volebných orgánů), schvalování smluv o výkonu funkcí, jakož i dalších zvlášť závažných rozhodnutí (u obchodních korporací zpravidla zcizení či zatížení obchodního závodu nebo jeho podstatné části). Jejich okruh je vymezen zákonem pro právnické osoby různých právních forem různě. Při porušení pravidel

o souhlasu nejvyššího orgánu se může dotčená korporace při dodržené lhůt dovolat relativní neplatnosti právního jednání.

3.3.2 Volené orgány. Kolektivní a individuální orgány

Volným orgánem právnické osoby je ten orgán, který je obsazován volbou či jmenováním.

U korporací volbu či jmenování provádí zpravidla svým rozhodnutím nejvyšší orgán právnické osoby. U fundací a ústavů tomu může být jinak - rozhodnutí zakladatele, rozhodnutí samotného orgánu - kooptace. Občanský zákoník také umožňuje dočasně obsadit statutární orgán i rozhodnutím soudu, to však jen při splnění zvláštních podmínek.

Zvláštní zákon může také upravit jiný způsob realizace volby - např. zákon o obchodních korporacích dovoluje, aby ve stanovách akciové společnosti s dualistickou strukturou orgánů byl zaveden tzv. německý model řízení, ve kterém valná hromada volá členy dozorčí rady, dozorčí rada pak volí členy představenstva společnosti. Takový model je ovšem volitelný, pokud není ve stanovách výslovně zaveden, pak členy představenstva i dozorčí rady volí valná hromada. Zákon o obchodních korporacích umožňuje však i některé další odchylky - např. použití kooptace pro dočasné obsazení uprázdněného místa ve voleném orgánu akciové společnosti apod.

Pokud má orgán právnické osoby jen jednoho člena, jde o orgán individuální. Má-li členů více, je orgánem kolektivním. Kolektivní orgán rozhoduje ve sboru, tzn., usnáší se na společné schůzi. Jeho usnesení je přijato při dosažení požadované většiny hlasů. O zasedáních (a přijatých usneseních) musí být sepisování zápisy, v nich mají být uvedeny i výslovné odchylné názory. To může být důležité pro prokazování u soudu, např. ve sporu o náhradu škody.

Zakladatelský dokument však může také zavést rozdělení působnosti podle oborů mezi jednotlivé členy kolektivního orgánu. Potom každý z členů odpovídá za otázky spadající do jeho oboru, ostatní členové orgánu jsou však povinni všeobecně dohlížet.

3.3.3 Podmínky členství ve volených orgánech právnické osoby

Podmínky a překážky členství ve volených orgánech

Členem voleného orgánu se může stát pouze ten, který splňuje zákonné podmínky. Pokud by byl povolán někdo, kdo není způsobilý, zákon na tuto situaci hledí tak, jakoby se povolání nikdy nestalo.

Podmínky výkonu funkce jsou stanoveny různé pro různé druhy právnických osob. Pro obchodní korporace je třeba, aby zvolená osoba kumulativně splňovala všechny tyto podmínky: Osoba musí být plně svéprávná, musí být trestně bezúhonná v rozsahu vyžadovaném živnostenským zákonem, nesmí u ní být dána žádná překážka provozování živnosti a konečně nesmí být z výkonu funkce vyloučena rozhodnutím soudu z důvodu svého dřívějšího členství orgánů jiné právnické osoby, u níž byl soudním rozhodnutím prohlášen úpadek (tzv. vyloučení z členství pro výkon funkce v upadnuvší právnické osobě).

Pro spolky však podmínky členství do volených orgánů nejsou stanoveny takto přísně, např. dřívější členství v orgánu upadnuvší právnické osoby lze překonat informovanou volbou nejvyššího orgánu, pokud od skončení insolvenčního řízení uplynuly alespoň 3 roky.

Zákon také nově dovoluje, aby se členem voleného orgánu právnické osoby stala jiná právnická osoba. V takovém případě pak musí být zmocněn konkrétní člověk k zastupování, jinak platí, že právnickou osobu - člena orgánu, - zastupuje její statutární orgán.

Ve zvláštních případech zákon striktně vyžaduje, aby byl volený orgán obsažen jen člověkem - např. statutárním ředitelem akciové společnosti se může stát pouze člověk. Právnickou osobu zvolit nelze. Úprava je obsažena v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

Péče řádného hospodáře

Každý, kdo přijme funkci člena volného orgánu, ji musí vykonávat s nezbytnou loajalitou, s potřebnými znalostmi a s pečlivostí. Tomu se souhrnně říká **péče řádného hospodáře**. Kdo není tento péče schopen, ač to musel zjistit již při přijetí funkce nebo při jejím výkonu a nevyvodí z toho důsledek, jedná nedbale. Může pak být odpovědný za újmu, která z tohoto jednání může vzniknout.

Pro obchodní korporace jsou stanovena zákonem o obchodních korporacích ještě další pravidla, která upřesňují požadavek péče řádného hospodáře a doplňují obecné požadavky na výkon funkce. Zákon o obchodních korporacích stanoví **pravidlo podnikatelského úsudku**, podle kterého musí člen orgánu obchodní korporace postupovat.

Důležitý není ani tak výsledek, ale cesta, kterou se k němu dospělo. Pokud je obchodní korporace ve ztrátě, je nutno zkoumat, zda-li tato ztráta může představovat újmu (škodu). Jednal-li její statutární orgán pečlivě a s potřebnými znalostmi, pak péči řádného hospodáře neporušil. Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo jedná loajálně a mohl při podnikatelském rozhodování rozumně předpokládat, že jedná v obhajitelném zájmu obchodní korporace a informovaně.

Kromě povinnosti péče řádného hospodáře na členy voleného orgánu obchodní korporace dopadají také pravidla proti střetu zájmů, která např. stanoví zvláštní podmínky pro uzavírání smluv mezi obchodní korporací a tímto členem nebo osobou blízkou členů jejího orgánu. Do třetice pak také zákon

o obchodních korporacích stanoví členům volených orgánů obchodní korporace zákaz konkurenčního jednání.

Celkově je potřeba shrnout, že podmínky pro výkon funkce jsou nejpřísnější právě v obchodních korporacích. Je to proto, že do obchodních korporací jsou investovány majetkové hodnoty (vklady) zakladatelů či společníků, a to za účelem jejich zhodnocení výkonem podnikatelské činnosti korporací.

Obecná pravidla pro ustavení a vznik právnických osob jsou upravena v zákoně č. 89/2012 Sb., Občanském zákoníku. Zvláštní pravidla pro založení obchodních korporací jsou pak upravena v pramenech práva obchodních korporací, zejména pak v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. Problematika veřejných rejstříků a zápisů do nich je upravena v zákoně č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů.

1. Co je to obchodní korporace?
2. Jaký je rozdíl mezi založením a vznikem obchodní korporace?
3. Kdo jedná jménem založené právnické osoby (např. obchodní korporace v mezidobí)?
4. Jaký je rozdíl mezi předmětem a účelem právnické osoby?
5. Jaký je vztah mezi členem statutárního orgánu a obchodní korporací?
6. Jaké znáte podmínky a překážky výkonu funkce člena voleného orgánu obchodní korporace ?
7. Co je to péče řádného hospodáře?
8. Jaké obchodní korporace jsou upraveny v předpisech evropsko-unijního práva?
9. Jaký význam má označení orgánu právnické osoby za “kolektivní”?
10. Jak nejvyšší orgán obchodní korporace participuje na sjednávání či přijímání smlouvy o výkonu funkce, kterou korporace uzavírá s členem voleného orgánu?

Literatura k tématu:

- [1] BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013.
- [2] HAVEL, B. - ŠTENGLOVÁ, I. - DĚDIČ, J. - JINDŘICH, M. A KOLEKTIV. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. 1.vydání*. Praha: C.H.Beck, 2015.

- [3] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl.* Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [4] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl.* Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [5] LAVICKÝ, P. A KOLEKTIV. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1 - 654). Komentář. 1.vydání.* Praha: C.H.Beck, 2014.
- [6] POKORNÁ, J. - HOLEJŠOVSKÝ, J. - LASÁK, J. - PEKÁREK, M. A KOLEKTIV. *Obchodní společnosti a družstva. 1.vydání.* Praha : C.H.Beck, 2014.
- [7] ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2017.

Kapitola 4

Vklad. Správa vkladu. Základní kapitál. Podíl.

Po prostudování kapitoly budete umět:

- definovat základní ekonomické pojmy práva obchodních korporací;
- vyjmenovat druhy vkladů do kapitálu obchodních korporací a charakterizovat je;
- rozlišit mezi jednotlivými podtypy nepeněžitých vkladů;
- rozlišit způsoby splácení vkladů;
- charakterizovat správce vkladů a jeho povinnosti

Klíčová slova:

Vklad, peněžitý vklad, nepeněžitý vklad. Správce vkladů. Správa vkladu. Základní kapitál. Obchodní podíl.

4.1 Základní ekonomické pojmy a pravidla platná pro obchodní korporace

4.1.1 Vklad

Vkladem je peněžní vyjádření hodnoty předmětu vkladu do základního kapitálu obchodní korporace. Základní kapitál povinně vytváří společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost, družstvo a evropská družstevní společnost. Fakticky jej vytváří také komanditní společnost. Do obchodního rejstříku se povinně zapisuje základní kapitál jen u společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti a u evropské společnosti (mající sídlo na území ČR).

Vkladovou povinnost na sebe bere zakladatel, společník nebo budoucí společník, a to zásadně k předmětu vkladu. Předmětem vkladu je věc, kterou se vkladatel zavazuje vložit do obchodní korporace za účelem nabytí nebo zvýšení účasti v ní.

Pokud je vkladová povinnost, ke které se zaváže vkladatel, vyšší než hodnota účasti, kterou na společnosti nabývá, hovoříme o tzv. emisním ážiu. Vkladová povinnost je pak v rozsahu emisního kursu, kterým je součet jmenovité hodnoty vkladu a emisního ážia. Zákon však pouze zakazuje záporné ážio, ale nad rámec této úpravy jej již nevyžaduje. Emisní ážio se spácí přednostně a jeho účelem může být např. pokrytí tzv. výdajů spojených se založením a vznikem korporace (zřizovací výdaje).

4.1.2 Penežitý a nepenežitý vklad

Vkladová povinnost může být plněna v penězích (peněžitý vklad) nebo vnesením jiné věci, která je penězi ocenitelná (nepenežitý vklad). Jako vklad může být vneseno vlastnictví k nemovité i movité věci (hmotné i nehmotné).

Vklad spočívající v práci či službě je výslovně dovolen pouze ve veřejné obchodní společnosti, v komanditní společnosti a při dodržení zákonných podmínek také v družstvu. Naopak není možný vnos takového vkladu do základního kapitálu společnosti s ručením omezeným nebo akciové společnosti.

4.1.3 Povinné vklady

Vklad je povinný pro každého společníka společnosti s ručením omezeným (aspoň ve výši 1 Kč), každého akcionáře, každého člena družstva a rovněž pro každého komanditistu komanditní společnosti.

Zakladatel společnosti se k vkladové povinnosti zavazuje uzavřením společenské smlouvy nebo vyhotovením zakladatelské listiny (jednočlenné společnosti).

Je-li zakladatelským jednáním společnosti připuštěn nepeněžitý vklad, uvede se v něm jeho popis i hodnota. Ta musí být u nepeněžitého vkladu do společnosti s ručením omezeným a do akciové společnosti stanovena posudkem znalce. Znalce vyberou zakladatelé ze seznamu znalců. Obdobně musí být nepeněžitý vklad do družstva také oceněn znaleckým posudkem.

Vkladová povinnost musí být splněna vkladatelem ve lhůtě stanovené zákonem a zakladatelským právním jednáním. Zákon vyžaduje, aby nepeněžití vklady do společnosti s ručením omezeným a do akciové společnosti byly zcela vneseny před vznikem společnosti. V případě peněžitých vkladů do kapitálu kterékoliv z těchto společností musí být splaceno před vznikem v plném rozsahu pouze případné ážio, na jmenovitou hodnotu vkladu pak nejméně 30%. Doplatek vkladu musí být splacen ve lhůtě stanovené zakladatelským právním jednáním, maximální lhůty zákon normuje takto:

- společnost s ručením omezeným: nejdéle 5 let od vzniku společnosti.
- akciová společnost: nejdéle 1 rok od vzniku společnosti.
- družstvo: nejdéle 3 roky od vzniku společnosti.

Porušení ustanovení zakladatelského jednání nebo zákona o splatnosti vklad znamená prodlení se splácením vkladu a jeho následkem může být vyloučení společníka z korporace v rámci tzv. kadučního řízení. Současně je automatickým následkem (i bez případného vyloučení) omezení výkonu hlasovacích práv v rozsahu prodlení se splácením, a to ve vztahu k podílů či podílům, u kterého či kterých je společník s prodlením se splácením vkladu.

4.2 Splácení vkladu a jeho správa před vznikem korporace

Před vznikem společnosti se vklad splácí správci vkladů. Správcem vkladů je ten, kdo je jako správce vkladů uveden v zakladatelském právním jednání. Je praktické, aby správcem vkladů byl některý ze společníků nebo z členů budoucího statutárního orgánu společnosti. Vztah mezi správcem vkladů

a vkladateli má být smluvně upraven. Bez této úpravy správce postupuje podle ustanovení Občanského zákoníku o smlouvě příkazní.

Základní povinností správce vkladů je převzít splacené vklady nebo jejich části, tyto spravovat (včetně opatrování), vydat potvrzení společníkům a prohlášení vůči rejstříkovému soudu o splacených vkladech. Po vzniku společnosti pak správce vkladů předá spravované vklady korporaci - tedy jejímu statutárnímu orgánu.

Protože zákon vyžaduje, aby bez ohledu na velikost peněžitého vkladu byly všechny vklady zakladatelů do společnosti s ručením omezeným a do akciové společnosti nebo jejich části deponované na zvláštním účtu u banky (nebo úvěrních družstva), správce vkladů je povinen s bankou otevření takového účtu sjednat a zpravidla vkladatelům sdělit číslo účtu nutné pro provedení platby.

Ty části vkladů, které se splácí již za trvání společnosti, vkladatel splácí přímo společnosti (často v zastoupení jejím statutárním orgánem).

Je-li nepeněžítým vkladem nemovitá věc, je předmět vkladu vnesen tak, že vkladatel předá správci vkladů nemovitou věc a písemné prohlášení s úředně ověřeným podpisem o vnesení nemovité věci. Správce vkladů je pak povinen zajistit podání návrhu na vklad vlastnického práva u příslušného katastrálního úřadu. Katastrální úřad zahájí řízení, avšak vlastnické právo přejde až na společnost, a to zpětně ke dni jejího vzniku. Je-li v zakladatelském jednání dohodnut takový vklad, uplatní se následující pravidlo: Protože pro zápis korporace do obchodního rejstříku je nezbytné prokázat, že byla splněna vkladová povinnost k nepeněžitému vkladu, je návrh na vklad vlastnického práva nezbytnou přílohou návrhu na zápis do obchodního rejstříku.

Je-li nepeněžítým vkladem movitá věc, je předmět vkladu vnesen předáním věci správci vkladů. Ve společenské smlouvě se však mohou dohodnout i jinak. Není-li z povahy věci možné faktické předání movité věci - zejména u věcí nehmotných, je vkladová povinnost splněna předáním datových nebo jiných nosičů, které zachycují předávanou věc, a dokumentace, která zachycuje povahu, obsah a jiné skutečnosti důležité pro možnost využití nepeněžitého vkladu. V případě, že jde o nemovitou věc zapsanou do zvláštního veřejného seznamu (např. ochranná známka), bude podán návrh na změnu zápisu v tomto seznamu.

Pokud je nepeněžítým vkladem obchodní závod nebo jeho část, je předmět vkladu vnesen účinností smlouvy o vkladu. Na smlouvu o vkladu závodu nebo jeho části se použijí přiměřeně ustanovení Občanského zákoníku o koupi. Závod je tedy nutno řádně identifikovat. Předání se zpravidla uskuteční předávacím protokolem.

Pokud je nepeněžítým vkladem pohledávka, je předmět vkladu vnesen účinností smlouvy o vkladu pohledávky. Na smlouvu o vkladu pohledávky se použijí přiměřeně ustanovení občanského zákoníku o postoupení pohledávky. Vkladatel ručí za její dobytost do výše jejího ocenění.

Smlouvu o vkladu mezi sebou uzavírají správce vkladů a vkladatel.

Pohledávka společníka za kapitálovou společností (společnost s ručením omezeným, akciová společnost) nemůže být předmětem jeho vkladu do této společnosti; započtena proti pohledávce společnosti na splacení emisního kursu může být pouze smluvně. Smlouva o započtení vyžaduje písemnou formu a její návrh schvaluje valná hromada.

Nepřejde-li na obchodní korporaci vlastnické právo k nepeněžitému vkladu, který je vnesen, uhradí vkladatel jeho cenu v penězích podle ocenění uvedeného v zakladatelském jednání a obchodní korporace převzatý předmět vkladu vrátí, ledaže ho vydala nebo je povinna vydat jiné oprávněné osobě.

Pokud cena nepeněžitého vkladu nedosáhne v den, kdy k němu obchodní korporace nabyla vlastnické právo, výše emisního kursu uvedeného ve společenské smlouvě, vkladatel doplatí rozdíl v penězích.

Nevznikne-li obchodní korporace - např. je návrh na prvozápis pravomocně zamítnut (nebo není ve lhůtě stanovené zákonem vůbec podán), správce vkladů předměty vkladů nebo jejich části i s plody a užitky bez zbytečného odkladu vrátí vkladatelům

4.3 Obchodní podíl

Vznikem korporace nabývá společník vlastnické právo k obchodnímu podílu. Obchodní podíl je nehmotná movitá věc. Podíl v akciové společnosti a v evropské společnosti je vtělen vždy do akcie, podíl ve společnosti s ručením omezeným může být volitelně vtělen do kmenového listu. Podíly v jiných korporacích nejsou a nemohou být vtěleny do cenného papíru nebo do zaknihovaného cenného papíru.

V osobní společnosti může mít každý společník jen jeden podíl. Pro kapitálové společnosti toto omezení neplatí. Společník ve společnosti s ručením omezeným může být vlastníkem více podílů (i různých druhů), pokud to výslovně upravuje společenská smlouva. V družstvu má každý člen jen jeden členský podíl, ten se ale může rozrůstat v případě nabytí členského podílu od jiného člena. Pak takový člen vykonává práva související s více základními členskými vklady - fakticky tak např. v bytovém družstvu může být po právu uživatelem i více družstevních bytů.

Σ

Obchodní podíl je základní pojem práva obchodních korporací. Je to nehmotná věc, kterou společník vlastní. Pomocí této věci pak uplatňuje vůči korporaci svá práva a podílí se na jejím řízení a kontrole. Zákon upravuje režim vkladů do obchodních korporací, přitom povinně jsou vkládány a vnášeny vklady do všech obchodních korporací s výjimkou veřejné obchodní společnosti a evropského hospodářského zájmového sdružení, v nichž je vkladová povinnost dobrovolná. Vklady se společníci společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti a evropské společnosti podílí na jejím základním kapitálu. Před vznikem korporace vklady spravuje správce vkladů.

?

1. Co je to základní kapitál?
2. Jaký význam má základní kapitál obchodní korporace?
3. Jak se vytváří základní kapitál obchodní korporace?
4. Jaký je rozdíl mezi peněžitým a nepeněžitým vkladem do obchodní společnosti?
5. Jak se ocení nepeněžitý vklad do společnosti s ručením omezeným?
6. Do kterých korporací je možné vnést jako vklad práci nebo službu (tzn. osobní závazek vkladatele k provedení či provádění prací nebo poskytnutí či poskytování služeb)?
7. Lze jako vklad poskytnout celý obchodní závod?
8. Kdo je správce vkladů?
9. Jaké znáte povinnosti správce vkladů?
10. Kdo může vést účet, na který splácí své vklady zakladatelé společnosti s ručením omezeným

Literatura k tématu:

- [1] BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013.
- [2] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [3] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [4] POKORNÁ, J. - HOLEJŠOVSKÝ, J. - LASÁK, J. - PEKÁREK, M. A KOLEKTIV. *Obchodní společnosti a družstva. 1.vydání*. Praha : C.H.Beck, 2014.
- [5] ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017.

Kapitola 5

Zrušení právnické osoby (vč. obchodní korporace), likvidace, přeměna a zánik právnické osoby

Po prostudování kapitoly budete umět:

- definovat zrušení právnické osoby a zánik právnické osoby;
- vyjmenovat druhy zrušení právnické osoby a charakterizovat je;
- rozlišit mezi dobrovolným zrušením a nuceným zrušením právnické osoby (a obchodní korporace zvlášť);
- rozlišit mezi zrušením bez právního nástupce a zrušením s právním nástupcem (tedy přeměnou);
- charakterizovat likvidaci a definovat její účel;
- rozlišit mezi likvidací a konkursem jako způsobem řešení úpadku

Klíčová slova:

Zrušení právnické osoby. Likvidace. Přeměna. Fúze, rozdělení, změna právní formy (transformace). Zánik právnické osoby. Úpadek. Řešení úpadku.

5.1 Zrušení právnické osoby

Právnická osoba může být **zrušena dobrovolně**: rozhodnutím jejího nejvyššího orgánu, právním jednáním - dohodou všech společníků apod. Právnická osoba může být dále zrušena také uplynutím doby, na kterou byla ustanovena. Konečně může být právnická osoba zrušena také dosažením účelu, pro který byla založena.

Právnická osoba může být v zákonem stanovených případech také **zrušena rozhodnutím orgánu veřejné moci** - soudu. Soud například zruší právnickou osobu a nařídí její likvidaci, pokud tato vyvíjí nezákonnou činnost tak, že to závažným způsobem narušuje veřejný pořádek. Soud také zruší právnickou osobu proto, že nemá déle než dva roky statutární orgán schopný se usnášet.

Pokud však lze důvod zrušení odstranit, soud musí před vydáním rozhodnutí o zrušení stanovit právnické osobě přiměřenou lhůtu k nápravě. Například by musel stanovit lhůtu, která by umožnila svolání nejvyššího orgánu za účelem provedení volby odpovídajících členů statutárního orgánu. Délka lhůty by musela být stanovena tak, aby tento nejvyšší orgán mohl být platně svolán v souladu se svým zakladatelským právním jednáním.

Pro některé právnické osoby - například pro osobní společnosti (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost) jsou stanoveny další zvláštní důvody zrušení v zákoně o obchodních korporacích.

Soud může zrušit právnickou osobou také podle zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, zrušení právnické osoby je podle tohoto předpisu nejprísnějším trestem, který může být právnické osobě uložen.

Pokud je právnická osoba zapsaná ve veřejném rejstříku, pak k jejímu **zániku dochází výmazem z tohoto rejstříku**. Pokud je právnická osoba zrušená s právním nástupcem, likvidace se neprovádí. Pokud právnická osoba nemá právního nástupce, je nutné provést likvidaci právnické osoby. Jiný postup vypořádání závazků zrušené právnické osoby je možný jen tehdy, pokud to stanoví zákon.

5.2 Přeměna právnické osoby

Právnická osoba však může být rozhodnutím svého orgánu také **zrušena s právním nástupcem**. Takové zrušení se nazývá **přeměnou právnické osoby**. V takovém případě se nevyžaduje likvidace, protože jmění právnické osoby nabývá její právní nástupce. Ten také přebírá veškeré závazky právnické osoby. Zrušení právnické osoby s právním zástupcem je tedy její přeměnou.

Zákon rozeznává několik způsobů přeměny. Jsou jimi **fúze, rozdělení a změna právní formy (transformace)**.

Při transformaci nedochází ke zrušení ani k zániku právnické osoby, pouze se mění její právní poměry. Pokud je transformována korporace, mění se také postavení jejích členů. Může se např. měnit rozsah, ve kterém společníci korporace ručí za její dluhy.

Ohledně transformace platí, že právnická osoba může změnit právní formu jen tehdy, pokud tak stanoví zákon. Zákon také omezuje možnosti transformace, tj. dovolené právní formy, na které se právnická osoba může přeměnit.

Fúze se děje buď **sloučením nebo splynutím**, a to nejméně dvou zúčastněných právnických osob. Při sloučení zaniká nejméně jedna zúčastněná osoba a práva a povinnosti přecházejí na jednu další zúčastněnou právnickou osobu, tj. na právnickou osobu, která již existuje.

Při splynutí zanikají všechny právnické osoby, které se fúze účastní. Místo nich vzniká jedna nová právnická osoba, která je právním nástupcem všech zúčastněných osob. Na ni pak přecházejí veškerá práva a povinnosti všech zanikajících osob.

Zákon pro různé právnické osoby stanoví různé postupy přeměn - fúzují-li například spolky, pak základem fúze je smlouva o fúzi. Ta obsahuje i stanovy nástupnického spolku a musí být předepsaným postupem projednána a schválena, a to společně se zprávou statutárních orgánů všech spolků zúčastněných na fúzi. O schválení či neschválení rozhodují nejvyšší orgány zúčastněných spolků (zpravidla členské schůze).

Rozdělení může být realizováno jako rozštěpení, tj. místo jedné rozdělené právnické osoby vzniknou dvě či více nových právnických osob. Nová právnická osoba může vzniknout také odštěpením ze stávající právnické osoby, která dále existuje. Konečně může být rozdělení realizováno jako rozdělení sloučením, kdy části rozdělované právnické osoby se současně slučují s již existujícími jinými právnickými osobami. Právních nástupců je také v tomto případě více

Fúzovat a rozdělovat mohou právnické osoby v různých právních formách jen tehdy, pokud to dovoluje zákon.

Pokud je právnická osoba zapsána do veřejného rejstříku, pak účinnost přeměny nastává dnem zápisu do veřejného rejstříku.

Pro některé právnické osoby zákon stanoví povinnost zpracování projektu přeměny a jeho schválení nejvyšším orgánem právnické osoby. V určitých případech zákon stanoví také povinnost nezávislého přezkumu projektu přeměny znalcem či znalci. Je to stanoveno z důvodu ochrany členů či společníků - například pro obchodní korporace.

5.3 Likvidace právnické osoby, úpadek právnické osoby, zánik právnické osoby

Likvidace je zákonem stanovený postup, kterým se vypořádá majetek zrušené právnické osoby - zpravidla zpeněžením, dojde k vyrovnání dluhů věřitelům a také je s likvidačním zůstatkem naloženo podle zákona. K likvidaci se přistupuje tehdy, pokud je právnická osoba zrušena bez právního nástupce, ledaže se postupuje podle jiného zákona (insolvenční zákon).

Likvidace se provádí také v případě, kdy soud prohlásí právnickou osobu za neplatnou.

Pokud je právnická osoba zapsána ve veřejném rejstříku, zapisuje se do tohoto rejstříku také její vstupu do likvidace. Po dobu likvidace pak právnická osoba používá svůj název s dovětkem “v likvidaci”.

Po dobu likvidace zastupuje právnickou osobou navenek likvidátora a jeho činnost může sledovat jen účel, který odpovídá povaze a cíli likvidace. Likvidátora povolá právnické osobě její příslušný orgán. Dokud není likvidátor povolán, vykonávají jeho působnost všichni členové statutárního orgánu. Pokud je právnická osoba zrušena rozhodnutím soudu, jmenuje likvidátora soud. Soud může v zákonem stanovených případech likvidátorem povolat člena statutárního orgánu právnické osoby, a to bez ohledu na jeho souhlas s výkonem této funkce. Nelze-li likvidátora takto povolat, soud jej jmenuje ze seznamu insolvenčních správců.

Konečně soud jmenuje likvidátora také tehdy, pokud právnická osoba vstoupila do likvidace a likvidátor nebyl bez zbytečného odkladu povolán příslušným orgánem právnické osoby.

Pokud byl likvidátorem jmenován soudem, jen soud jej může odvolat. Pokud byl likvidátor jmenován příslušným orgánem právnické osoby, může jej tento orgán také odvolat. Soud však může odvolat likvidátora právnické osoby, kterého jmenoval orgán právnické osoby, pokud likvidátor řádně neplní své povinnosti.

Zákon stanoví, který orgán právnické osoby povolává jejího likvidátora. Závisí to na právní formě právnické osoby. Zpravidla je likvidátor povolán statutárním orgánem, ale například pro společnost s ručením omezeným platí, že likvidátora povolává valná hromada společnosti, pokud jí tuto pravomoc stanoví zakladatelské právní jednání (společenská smlouva).

Likvidátor nabývá působnost statutárního orgánu právnické osoby, a to okamžikem svého povolání. Likvidátor také odpovídá za řádný výkon své funkce, a to jako člen statutárního orgánu.

Likvidátor předně sestaví ke dni vstupu do likvidace zahajovací rozvahu a soupis jmění. Likvidátor je povinen oznámit vstup právnické osoby do likvidace všem známým věřitelům. Aby byla chráněna práva třetích osob - věřitelů, zákon ukládá likvidátoru povinné veřejné oznámení vstupu do likvidace. Toto oznámení musí být provedeno nejméně dvakrát za sebou alespoň s odstupem dva týdny. Společně s oznámením vstupu do likvidace likvidátor vyzývá také věřitele, aby přihlásili své pohledávky ve lhůtě ne kratší než 3 měsíce od druhého zveřejnění. Oznámení a výzva se zveřejňují v Obchodním věstníku.

Pokud likvidátor kdykoliv v průběhu likvidace zjistí, že právnická osoba je v úpadku, podá bez zbytečného odkladu insolvenční návrh, ledaže zákon stanoví jinak. **Úpadek** je definován v Insolvenčním zákoně (zákon č.182/2006 Sb.). Předně je dlužník v úpadku tehdy, pokud je v platební neschopnosti. Situace je definována tím, že dlužník má více věřitelů, současně má peněžité závazky po dobu delší než 30 dnů po splatnosti a tyto své závazky není dlužník schopen plnit. Tento typ úpadku se nazývá platební neschopnost. Insolvenční zákon stanoví některé vyvratitelné domněnky platební neschopnosti.

Podle Insolvenčního zákona se má za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže

- a. zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo
- b. je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo
- c. není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo
- d. nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1 Insolvenčního zákona, kterou mu uložil insolvenční soud.

Dlužník, který je podnikatelem, se však může dostat i do úpadku z důvodu předlužení. O předlužení jde tehdy, má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. Do úpadku z důvodu předlužení se může dostat např. akciová společnost, protože je podnikatelem.

Pokud likvidátor nezjistí existenci úpadku, snaží se dosáhnout cíle likvidace. Zpravidla postupuje podle schváleného plánu likvidace, např. zpeněžuje majetek, z výtěžku pak uspokojuje pohledávky věřitelů.

Dokud nejsou uspokojena práva všech věřitelů, kteří přihlásili své pohledávky včas, nelze vyplácet podíl na likvidačním zůstatku ani zálohu na něj. Likvidační zůstatek nelze v této době ani jiným způsobem použít.

V rámci likvidace má likvidátor uspokojit přednostně pohledávky zaměstnanců, to však neplatí, je-li právnická osoba v úpadku. Je-li právnická osoba v úpadku, vypořádávají se její dluhy podle insolvenčního zákona (zpravidla konkursem).

Zákon stanoví také některé zvláštní postupy pro likvidace ve zvláštních případech. Předně je stanoven postup pro případ, kdy po provedeném konkurzu v rámci insolvenčního řízení a uzavření konkurzu vyjde najevo majetek dosud neznámý. V tomto případě jsou zvýhodněni zajištění věřitelé. Pokud není žádný zajištěný věřitel, uspokojují se pohledávky v rámci tří skupin - první skupinu tvoří náklady likvidace, druhou skupinu tvoří pohledávky zaměstnanců a třetí skupinu pak pohledávky ostatních věřitelů.

Dalším zvláštním případem je zjištění dosud neznámého majetku po provedené likvidaci (bez předchozího postupu podle insolvenčního zákona). V tomto případě likvidace neskončí a likvidátor má provést všechna nezbytná opatření. Tím se myslí zejména zpeněžení majetku a navržení použití tohoto dodatečného likvidačního zůstatku podle zákona.

Může se však také stát, že dosud neznámý majetek právnické osoby bude zjištěn až po jejím výmazu z veřejného rejstříku. Jde-li o tento případ, soud na návrh toho, kdo osvědčí svůj právní zájem, zruší výmaz právnické osoby a opětovně rozhodne o jejím vstupu do likvidace. To se nazývá obnovením likvidace. Tímto rozhodnutím se také obnoví dosud neuspokojené pohledávky věřitelů. Likvidátor pak provede opětovnou likvidaci.

Na konci každé likvidace vyhotoví likvidátor konečnou zprávu o jejím průběhu a sestaví účetní závěrku. Tyto dokumenty likvidátor předloží ke schválení tomu, kdo jej povolal do funkce. Není-li takový orgán, předloží likvidátor tyto dokumenty ke schválení soudu.

Pro obchodní korporace pak platí také další pravidlo, podle kterého je likvidátor povinen předložit konečnou zprávu a účetní závěrku ke schválení nejvyššímu orgánu korporace.

Likvidace končí použitím likvidačního zůstatku, převzetím likvidační podstaty věřiteli, nebo jejím odmítnutím. Likvidátor má povinnost do 30 dnů od skončení likvidace podat návrh na výmaz právnické osoby z veřejného rejstříku. Výmazem z veřejného rejstříku dochází k zániku právnické osoby.

V právu je nutno odlišovat zrušení právnické osoby od jejího zániku. Zrušení právnické osoby může být dobrovolné (z rozhodnutí společníků nebo orgánu právnické osoby) a nucené. O nuceném zrušení rozhoduje pouze soud, který tak může učinit výhradně v případech stanovených zákonem. Nepřechází-li jmění zrušené právnické osoby na jejího právního nástupce, musí být provedena likvidace. Od likvidace je nutno odlišit způsoby řešení úpadku v insolvenčním řízení. Obecnými způsoby řešení úpadku jsou konkurs, reorganizace a oddlužení. Oddlužením však nemůže být řešen úpadku obchodní korporace.

1. Co je to zrušení právnické osoby?
2. Jaký je rozdíl mezi nuceným zrušením a dobrovolným zrušením právnické osoby?
3. Jaký je rozdíl mezi vyslovením neplatnosti právnické osoby a zrušením právnické osoby?
4. Kdo je to likvidátor?
5. Jak je likvidátor povolán do funkce?
6. Jaký je vztah mezi likvidátorem a členem statutárního orgánu právnické osoby v likvidaci?
7. Jaké znáte povinnosti likvidátora v průběhu likvidace?
8. Jaký význam a následky má "úpadek"?
9. Jaký je vztah mezi likvidací a insolvenčním řízením, v němž je řešen úpadek obchodní korporace?
10. Jaké znáte způsoby přeměn obchodních korporací?

Literatura k tématu:

- [1] BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013.
- [2] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [3] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [4] LAVICKÝ, P. A KOLEKTIV. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1 - 654). Komentář. 1. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2014.
- [5] POKORNÁ, J. - HOLEJŠOVSKÝ, J. - LASÁK, J. - PEKÁREK, M. A KOLEKTIV. *Obchodní společnosti a družstva. 1. vydání*. Praha : C.H.Beck, 2014.
- [6] ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017.

Kapitola 6

Osobní společnosti - veřejná obchodní společnost, komanditní společnost

Po prostudování kapitoly budete umět:

- definovat veřejnou obchodní společnost a komanditní společnost;
- vyjmenovat druhy osobních společností a charakterizovat je;
- rozlišit mezi dvěma skupinami společníků komanditní společnosti;
- rozlišit mezi neomezeným a omezeným ručením za dluhy společnosti;
- charakterizovat výhody a nevýhody podnikání ve formě účastenství v některé z osobních společností

Klíčová slova:

Veřejná obchodní společnost. Komanditní společnost. Neomezené ručení za dluhy společnosti.

6.1 Veřejná obchodní společnost

6.1.1 Obecný základ - právní a majetková charakteristika

Veřejná obchodní společnost je společnost alespoň dvou osob, které se účastní na jejím podnikání nebo správě jejího majetku a ručí za její dluhy společně a nerozdílně. Jde o osobní společnost – je postavena na neomezeném ručení společníků za její dluhy.)

Neomezené ručení společníka trvá po celou dobu existence společnosti, nezaniká však ani po jejím zrušení bez právního nástupce. Zákon stanoví, že každý společník ručí za dluhy společnosti do výše svého podílu na likvidačním zůstatku, nejméně však tak, jako za jejího trvání. Protože je velké riziko dopadu do majetku společníka, zákon stanoví, že společníkem nemůže být ten, na jehož majetek byl v posledních 3 letech prohlášen konkurs; kdo tento zákaz poruší, se společníkem nestane, i když společnost vznikne.

Společnost je založena uzavřením společenské smlouvy. Smlouva musí být písemná, podpisy musí být úředně ověřeny. V téže společnosti však každý může mít jen 1 obchodní podíl, který navíc nelze převést. Společníkem může být člověk i osoba právnická. Společníkem ale nemůže být ten, na jehož majetek v posledních 3 letech soud prohlásil konkurs.

Podstatné náležitosti společenské smlouvy veřejné obchodní společnosti

- uvedení identifikace společníků
- obchodní firma (název)
- sídlo
- předmět podnikání a/nebo činnosti (správa vlastního majetku společnosti)

Pokud má společnost podnikat, je třeba určit předmět podnikání podle veřejnoprávního předpisu – např. podle Živnostenského zákona. Úřední ověření podpisů lze provést u notáře nebo na úřadě vedoucím matriku. V neposlední řadě také na tzv. Czechpointu - např. u držitele poštovní licence - České pošty a.s.)

Návrh na zápis do obchodního rejstříku podávají všichni společníci, jejich podpisy musí být úředně ověřeny. Společnost vznikne zápisem do obchodního rejstříku.

6.1.2 Vnitřní organizační struktura společnosti

Po vzniku společnosti lze společenskou smlouvu měnit. Nejvyšším orgánem jsou všichni společníci, zákon nestanoví žádná pravidla pro svolávání schůzí.

Ohledně vnitřního rozhodování rozlišujeme otázky změny společenské smlouvy a ostatní záležitosti. Pokud se společníci ve smlouvě již nedohodli na většinovém rozhodování, pak společenskou smlouvu mohou změnit pouze se souhlasem všech společníků. V otázkách ostatního rozhodování – např. schvalování ročního hospodářského výsledku pak má každý z nich jeden hlas, pokud si počet neupravili jinak ve smlouvě.

Statutárním orgánem je každý společník, který splňuje zákonné podmínky. Ve smlouvě se ale mohou společníci dohodnout, že bude statutárním orgánem pouze některý z nich. To se nazývá pověřením. Takovým pověřením nelze ovšem překonat podmínky, které pro výkon funkce stanoví zákon.

Zákonnou podmínkou je plná svéprávnost a trestní bezúhonnost v rozsahu vyžadovaném živnostenským zákonem. Kromě toho nesmí výkonu funkce bránit překážka vyloučení z funkce nebo překážka provozování živnosti. Toto pověření může být ve smlouvě uděleno i jako neodvolatelné. Pak jej může zrušit soud, poruší-li takový společník zvlášť závažně své povinnosti. Návrh může podat kterýkoliv jiný společník.

6.1.3 Práva a povinnosti společníků veřejné obchodní společnosti

Společníci mají práva i povinnosti, která mohou být majetkové i nemajetkové povahy. Mezi **základní práva majetkové povahy** patří např. právo na podíl na zisku, mezi **majetkové povinnosti** pak ručení za dluhy společnosti a úhrada ztráty společnosti.

Ve veřejné obchodní společnosti se zisk dělí mezi společníky tzv. před zdaněním. Každý se společníků si pak daní svůj podíl sám, jako ze svého vlastního podnikání. Pokud společníci pro společnost pracovali nebo poskytovali služby, dělba zisku má zohlednit poměr těchto prací či služeb. Obdobně pak i v případě, že byla práce nebo služby plněna jako vklad společníka. V tomto případě má společník právo na jednu čtvrtinu hodnoty splaceného vkladu.

Mezi **nemajetkové povinnosti** patří povinnost zdržet se konkurenčního jednání. Každý ze společníků tedy podléhá zákazů konkurence.

Společníci si však mohou navzájem poskytnout souhlasy, kterým umožní výkon konkurenční činnosti. Zákaz konkurence může vyloučit, zúžit či rozšířit i společenská smlouva. Je to logické, protože ji mezi sebou uzavřeli společníci.

Společník má také právo na náhradu výdajů, které účelně vynaložil při zařizování záležitosti společnosti. Musí je však uplatnit do 3 měsíců od vynaložení, jinak toto právo zaniká.

Právo na náhradu výdajů je v právní úpravě nově upraveno. Může mít svůj význam třeba ve společnosti, která pomocí svých společníků poskytuje služby. Nákladem může být například výdaj na nákup barvy. Lhůtou pro uplatnění práva zákon chrání ostatní společníky před již neočekávanými nároky ze strany jiného společníka.

Společník může také nahlížet do všech dokladů společnosti. Tím realizuje své kontrolní právo.

Společník může k výkonu kontrolního práva pověřit i svého zmocněnce. Ten musí být zavázán aspoň k takové ochraně informací, jako společník sám. U všech regulovaných povolání, u nichž lze očekávat zastupování v těchto věcech - tedy u advokáta, daňového poradce apod. je povinnost mlčenlivosti uložena přímo zákonem. Společníku by tedy nemělo nic a nikdo bránit v odborném a kvalifikovaném provedení jeho kontrolního práva.

6.1.4 Trvání veřejné obchodní společnosti

Společnost lze založit na dobu neurčitou i na dobu určitou. Podíl společníka nelze převést, zákon to zakazuje. Proto nelze podíl společníka ani zastavit.

Důvodem pro zákaz převodu podílu je vysoká míra rizika postihu osobního majetku, která je objektivně spojena s neomezeným ručením společníka za dluhy společnosti.

Do společnosti lze přistoupit dohodou všech společníků a přistupující osoby. Ze společnosti lze také vystoupit dohodou všech společníků. Při ukončení účasti se vyplácí vypořádací podíl.

Vypořádací podíl se vyplácí buď společníku, nebo jiné osobě - např. dědici. Záleží na důvodu, pro který zanikla účast ve společnosti.

Zákon stanoví **zvláštní případy zrušení veřejné obchodní společnosti**. Patří mezi ně například výpověď společníka ze společenské smlouvy, pravomocný postih podílu společníka při exekuci (nebo výkonu), vyloučení společníka pro nesplnění vkladové povinnosti.

Okruh zvláštních důvodů zrušení společnosti je upraven v ustanovení § 112 ZOK. Společenská smlouva jej navíc může i rozšířit.

Pokud nastane některý ze zvláštních důvodů zrušení, mohou se ostatní společníci dohodnout na dalším trvání společnosti bez toho, kterého se důvod týká. Musí však zůstat aspoň dva.

Dohoda se uzavře písemně s úředně ověřenými podpisy, a to nejpozději do předložení konečné zprávy o průběhu likvidace likvidátorem společnosti. Pokud by již ve společnosti zbyl jen jeden společník, může do notářského zápisu prohlásit své právní nástupnictví po společnosti a tento zápis uložit u rejstříkového soudu ve lhůtě určené zákonem. Společnost by sice zanikla, ale nemusela by být provedena likvidace. Pokud tak společník neučiní, musí proběhnout likvidace společnosti a k výmazu společnosti může dojít až po jejím ukončení.

6.2 Komanditní společnost

6.2.1 Obecný základ - právní a majetková charakteristika

Komanditní společnost je společnost, v níž alespoň jeden společník ručí za její dluhy omezeně – komanditista, a dále alespoň jeden společník neomezeně - komplementář. Jde o osobní společnost.

Ve zvláštním případě ručí komanditista také neomezeně – pokud je jeho jméno obsaženo v názvu společnosti. Jeho postavení je podobné jako postavení tichého společníka, jehož jméno je obsaženo ve jménu nebo obchodní firmě podnikatele.

Společnost je založena uzavřením společenské smlouvy. Smlouva musí být písemná, podpisy musí být úředně ověřeny. V téže společnosti však každý může mít jen 1 obchodní podíl, který navíc nelze převést. Společníkem může být člověk i osoba právnická. Komplementářem ale nemůže být ten, na jehož majetek v posledních 3 letech soud prohlásil konkurs.

Podstatné náležitosti společenské smlouvy komanditní společnosti:

- uvedení identifikace společníků
- obchodní firma (název)
- sídlo
- předmět podnikání a/nebo činnosti (správa vlastního majetku společnosti)
- uvedení, zda-li je společník komplementář nebo komanditista
- výše vkladu každého komanditisty

Návrh na zápis do obchodního rejstříku podávají všichni společníci, jejich podpisy musí být úředně ověřeny.

Pokud má společnost podnikat, je třeba určit předmět podnikání podle veřejnoprávního předpisu – např. podle Živnostenského zákona. Úřední ověření podpisů lze provést u notáře nebo na úřadě vedoucím matriku. V neposlední řadě také na tzv. Czechpointu - např. u držitele poštovní licence - České pošty a.s.)

Komanditní společnosti se v některých ohledech podobá také tzv. tichá společnost. Tichou společností upravuje zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník v ustanoveních § 2747 – 2755. Tichá společnost však není právnickou osobou, zatímco komanditní společnost jí je. Tichý společník také vkládá podnikateli svůj vklad do podnikání podnikatele. Takovým vkladem se pak podílí na podnikání v dohodnutém rozsahu. Do výše svého vkladu se také podílí na ztrátě podnikatele. Pokud má podnikatel více tichých společníků, je uzavřeno více závazkových vztahů mezi podnikatelem a těmito tichými společníky. Mezi tichými společníky pak ale není bez dalšího žádný závazkový vztah.

6.2.2 Vnitřní struktura komanditní společnosti

Po vzniku společnosti lze společenskou smlouvu měnit. Nejvyšším orgánem jsou všichni společníci, zákon nestanoví žádná pravidla pro svolávání schůzí.

Rozlišujeme otázky změny společenské smlouvy a ostatní záležitosti. Pokud se společníci ve smlouvě již nedohodli na většinovém rozhodování, pak společenskou smlouvu mohou změnit pouze se souhlasem všech společníků. V otázkách ostatního rozhodování – např. schvalování ročního hospodářského výsledku pak má každý z nich jeden hlas, pokud si počet neupravili jinak ve smlouvě. Zákon však v těchto případech vyžaduje odděleného dosažení většiny hlasů mezi komplementáři současně s většinou hlasů mezi komanditisty.

Statutárním orgánem je každý komplementář, který splňuje zákonné podmínky. Ve smlouvě se ale mohou společníci dohodnout, že bude statutárním orgánem pouze některý z komplementářů. To se nazývá pověřením. Pověřením ale nelze překonat to, že komplementář nespĺňuje podmínky výkonu funkce nebo mu brání právem stanovená překážka.

Zákonnou podmínkou je plná svéprávnost a trestní bezúhonnost v rozsahu vyžadovaném Živnostenským zákonem. Kromě toho nesmí výkonu funkce bránit překážka vyloučení z funkce nebo překážka provozování živnosti. Toto pověření může být ve smlouvě uděleno i jako neodvolatelné. Pak jej může zrušit soud, poruší-li takový komplementář zvláště závažně své povinnosti. Návrh může podat kterýkoliv jiný společník.

6.2.3 Práva a povinnosti společníků komanditní společnosti

Společníci mají práva i povinnosti. Obojí mohou být majetkové i nemajetkové povahy. Komanditista má vkladovou povinnost, hodnota jeho vkladu musí být uvedena ve smlouvě. Vklad komanditistu může být peněžitý i nepeněžitý. Pokud to smlouva stanoví, pak komanditista i komplementář mohou plnit své vklady prostřednictvím prací či služeb, ke kterým se zavázali ve smlouvě.

Mezi **základní práva majetkové povahy** patří např. právo na podíl na zisku, mezi povinnosti pak ručení za dluhy společnosti a úhrada ztráty společnosti. Rozsah práv závisí na tom, zda-li je společník komanditistou nebo komplementářem.

Právo na podíl na zisku má komanditista i komplementář. Dosažený zisk se dělí na dvě části – pro komplementáře a pro společnost. Mezi komplementáře se dále dělí bez zdanění, komplementář si následně svůj podíl na zisku zdaní sám. Část zisku připadající společnosti zdaní společnost sama. Tato část se pak již dělí mezi komanditisty.

Mezi komplementáře se zisk dělí podle pravidel veřejné obchodní společnosti. Pokud společníci pro společnost pracovali nebo poskytovali služby, dělba zisku zohlední poměr těchto prací či služeb. Obdobně pak i v případě, že byla práce nebo služby plněna jako vklad společníka. V tomto případě má společník právo na jednu čtvrtinu hodnoty splaceného vkladu. Společenská smlouva může upravit dělbu i jinak. Mezi komanditisty se zisk dělí podle poměrů splacených vkladů. Pokud však komanditisté sjednali ve smlouvě i komanditní sumy, pak se ke vkladům připočítávají i komanditní sumy a zisk se mezi komanditisty dělí podle takto upravených vzájemných poměrů. Není-li ve společenské smlouvě jiné úpravy o dělbě zisku na části mezi komplementáře a společnost, pak jsou to dvě poloviny.

Ztrátu společnosti nesou komplementáři. Pokud se komanditista zavázal ve smlouvě ke **komanditní sumě**, pak se do výše své komanditní sumy podílí na úhradě ztráty společně s komplementáři.

Mezi nemajetkové povinnosti patří povinnost zdržet se konkurenčního jednání. Každý ze společníků tedy podléhá zákazu konkurence.

Společníci si však mohou navzájem poskytnout souhlasy, kterým umožní výkon konkurenční činnosti. Zákaz konkurence může vyloučit, zúžit či rozšířit i společenská smlouva. Lze doporučit např. omezení zákazu konkurence jen na komplementáře, protože ti mají neomezené ručení a jsou také statutárními orgány společnosti, není-li uděleno pověření jen některému ze způsobilých.

Společník má také právo na náhradu výdajů, které účelně vynaložil při zařizování záležitosti společnosti. Musí je však uplatnit do 3 měsíců od vynaložení, jinak toto právo zaniká.

Toto právo na náhradu výdajů je v právní úpravě nově upraveno. Může mít svůj význam třeba ve společnosti, která pomocí svých společníků poskytuje služby. Nákladem může být například výdaj na nákup barvy. Lhůtou pro uplatnění práva zákon chrání ostatní společníky před již neočekávanými nároky ze strany jiného společníka. Lze doporučit případnou modifikaci ve společenské smlouvě – např. jen pro ty společníky, kteří pro společnost vykonávají práce či poskytují služby.

Společník může také nahlížet do všech dokladů společnosti. Tím realizuje své **kontrolní právo**. Toto má význam zejména pro komanditisty.

Společník vykonávající toto právo může k výkonu pověřit i svého zmocněnce. Zmocněnec musí být zavázán aspoň k takové ochraně informací, jako společník sám. U všech regulovaných povolání, u nichž lze očekávat zastupování v těchto věcech - tedy u advokáta, daňového poradce apod. je povinnost mlčenlivosti uložena přímo zákonem. Společníku by tedy nemělo nic a nikdo bránit v odborném a kvalifikovaném provedení jeho kontrolního práva.

6.2.4 Trvání komanditní společnosti

Komanditní společnost lze založit na dobu neurčitou i na dobu určitou. Podíl komplementáře nelze převést, zákon to zakazuje. Jeho podíl nelze ani zastavit. Naopak podíl komanditistu je převoditelný podle obdobných pravidel, jako podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným. Pokud není jiné ujednání ve smlouvě, pak převod podílu na třetí osobu podléhá souhlasu nejvyššího orgánu. Komanditista však nemůže převést podíl na komplementáře, protože jedna osoba nemůže být současně komanditistou i komplementářem ve stejné společnosti.

Do společnosti lze přistoupit dohodou všech společníků a přistupující osoby. Ze společnosti lze také vystoupit dohodou všech společníků. Při ukončení účasti se vyplácí vypořádací podíl, nevyplácí se však v případě převodu podílu komandisty nebo přechodu příklepem.

Vypořádací podíl se vyplácí buď společníku, nebo jiné osobě - např. dědici. Záleží na důvodu, pro který zanikla účast ve společnosti.

Zákon stanoví zvláštní případy zrušení komanditní společnosti. Patří mezi ně například výpověď komplementáře ze společenské smlouvy, pravomocný postih podílu komplementáře při exekuci (nebo výkonu). Důvodem zrušení však naopak není smrt nebo zánik komandisty, schválení jeho oddlužení nebo prohlášení konkursu na majetek komandisty a jiné. V takových případech dochází pouze k zániku účasti komandisty, společnost obecně trvá dále.

Okruh zvláštních důvodů zrušení společnosti je upraven v ustanovení § 112 ve vazbě na § 127 a § 128 ZOK. Společenská smlouva jej navíc může i rozšířit.

Pokud nastane některý ze zvláštních důvodů zrušení, mohou se ostatní společníci dohodnout na dalším trvání společnosti bez toho, kterého se důvod týká. Musí však zůstat aspoň dva společníci, vždy však nejméně jeden komplementář a nejméně jeden komanditista.

Dohoda o změně společenské smlouvy se uzavře písemně s úředně ověřenými podpisy, a to nejpozději do předložení konečné zprávy o průběhu likvidace likvidátorem společnosti.

Σ

Mezi osobní společnosti zákon řadí veřejnou obchodní společnost a komanditní společnost. U každé z těchto společností se vyskytují společníci, kteří ručí za dluhy společnosti neomezeně. Zákon umožňuje jejich zakládání za účelem podnikání nebo správy vlastního majetku. V komanditní společnosti někteří ze společníků ručí omezeně (komanditisté). Podíly na zisku společníků veřejné obchodní společnosti a podíly komplementářů komanditní společnosti jsou daněny jako příjmy osob samostatně výdělečně činných. Tyto právní formy jsou však z důvodu neomezeného ručení méně oblíbené, než společnosti kapitálové. Vklad do této společnosti ovšem může spočívat v pracích či službách.

?

1. Co je to neomezené ručení společníka za dluhy společnosti?
2. Jaký je rozdíl mezi veřejnou obchodní společností a komanditní společností?
3. Jaký je význam zákazu převodu obchodního podílu společníka veřejné obchodní společnosti?
4. Z jakých zvláštních důvodů dochází ke zrušení veřejné obchodní společnosti?
5. Jaký význam mají práce či služby jako vklad při dělbě zisku veřejné obchodní společnosti nebo komanditní společnosti?

Literatura k tématu:

- [1] BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013.
- [2] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [3] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [4] POKORNÁ, J. - HOLEJŠOVSKÝ, J. - LASÁK, J. - PEKÁREK, M. A KOLEKTIV. *Obchodní společnosti a družstva. 1. vydání*. Praha : C.H.Beck, 2014.
- [5] ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017.

Kapitola 7

Společnost s ručením omezeným

Po prostudování kapitoly budete umět:

- definovat společnost s ručením omezeným;
- vyjmenovat druhy orgánů s.r.o. a charakterizovat je;
- rozlišit mezi postavením společníka a postavením statutárního orgánu (jednatele);
- charakterizovat podmínky převodu obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným

Klíčová slova:

Společnost s ručením omezeným. Obchodní podíl. Převod. Jednatel. Valná hromada.

7.1 Obecný základ - právní a majetková charakteristika, založení a vznik s.r.o.

Společnost s ručením omezeným je společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k jeho splnění. Jde o kapitálovou společnost.

Pokud dojde výzva věřitele kterémukoliv z ručících společníků, pak pozdější změny zápisu v obchodním rejstříku již nemají vliv na rozsah ručení společníků ve vztahu k tomuto věřiteli.

Společnost je založena uzavřením společenské smlouvy. Smlouva musí být ve formě veřejné listiny. V téže společnosti může mít společník i více podílů, a to i různých druhů podílů. Společníkem může být člověk i osoba právnická. Zákon vyžaduje, aby každý společník vnesl do společnosti vklad ve výši alespoň 1 Kč. Nepeněžitě vklady musí ohodnotit znalec, kterého si zakladatelé vyberou ze seznamu znalců. Před vznikem se splacené části peněžitých vkladů platí na účet, který správce vkladů otevře u banky nebo spořitelního družstva.

Podstatné náležitosti zakladatelského dokumentu (společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny) společnosti s ručením omezeným

- uvedení identifikace společníků
- obchodní firma (název)
- sídlo
- předmět podnikání a/nebo činnosti (i jen správa vlastního majetku společnosti)
- určení druhu podílu či podílů každého společníka a práva a povinnosti s ním spojená
- výši základního kapitálu
- počet jednatelů a způsob jejich jednání za společnost (zastupování společnosti)
- uvedení prvního jednatele či jednatelů - *jen při založení, tento údaj lze po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti vypustit*
- výše vkladu každého zakladatele - *jen při založení, tento údaj lze po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti vypustit*

- určení správce vkladů - *jen při založení, tento údaj lze po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti vypustit*
- ocenění nepeněžitých vkladů, jeho popis a částku započítanou na emisní kurs, uvedení osoby znalce, který nepeněžitý vklad ocenil - *jen při založení, tento údaj lze po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti vypustit*

Společnost může založit i jediný zakladatel. V tomto případě je do notářského zápisu vtělena zakladatelská listina společnosti.

Nepeněžití vklady musí být zcela splaceny před vznikem společnosti a na každý peněžitý vklad musí být splaceno nejméně 30%. Smlouva může také zkrátit dobu, do které musí být peněžití vklady zcela splaceny. Nepeněžitým vkladem nesmí být práce ani služby společníků. Zákon již neomezuje počet jednočlenných společností, které může jedna osoba sama založit či vlastnit.

Návrh na zápis do obchodního rejstříku podávají všichni první jednatelé, jejich podpisy musí být úředně ověřeny. Společnost vznikne zápisem do obchodního rejstříku.

7.2 Vnitřní struktura společnosti s ručením omezeným

7.2.1 Orgány společnosti s ručením omezeným

Po vzniku společnosti lze společenskou smlouvu měnit. Společenská smlouva může svěřit pravomoc změnit valné hromadě. Pokud to není upraveno, lze smlouvu měnit jen dohodou všech společníků.

Nejvyšším orgánem společnosti je valná hromada. Statutárním orgánem je jeden či více jednatelů, počet jednatelů musí být stanoven ve smlouvě. Více jednatelů tvoří kolektivní orgán tehdy, pokud to stanoví smlouva. Pokud smlouva tuto otázku neupravuje, je každý jednatel samostatným orgánem.

Ve společenské smlouvě musí být uveden pouze první jednatel či jednatelé. Po vzniku společnosti lze navíc toto ustanovení vypustit. Jména dalších jednatelů již nemusí být ve smlouvě uvedena. To je významné proto, že o jmenování a odvolání jednatelů rozhoduje valná hromada obecně prostou většinou hlasů přítomných společníků, zatímco rozhodnutí o změně společenské smlouvy je věcí dohody všech společníků nebo rozhodnutí valné hromady většinou dvou třetin hlasů všech společníků.

7.2.2 Jednatel společnosti

Statutárním orgánem je jednatel, který musí splňovat zákonné podmínky. Jednatelem může být člověk a nově i osoba právnická. Ta však musí nominovat konkrétního člověka k výkonu funkce, takto nominovaný musí opět splňovat stejné zákonné podmínky. Jednatele volí a odvolává valná hromada. Ta také rozhoduje o jeho odměňování, a to prostřednictvím schvalování smlouvy o výkonu funkce. Tato smlouva musí být písemná a musí obsahovat všechny složky odměňování. Není-li uzavřena, má jednatel nárok na odměnu je v zákonem stanovených případech. Mimo ně je jinak výkon funkce bezúplatný a vztah se přiměřeně řídí ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., Občanského zákoníku o smlouvě příkazní.

Zákon ukládá jednatele povinnost péče řádného hospodáře (§ 51 – 53 ZOK), povinnosti proti střetu zájmů (§54-57 ZOK), a dále také zákaz konkurenčního jednání (§199, § 5 ZOK).

Zákonnou podmínkou výkonu funkce jednatele je plná svéprávnost a trestní bezúhonnost v rozsahu vyžadovaném Živnostenským zákonem. Kromě toho nesmí výkonu funkce bránit překážka vyloučení z funkce nebo překážka provozování živnosti. Neplní-li jednatel dlouhodobě své povinnosti, může svolat valnou hromadu kterýkoliv společník bez ohledu na velikost svého podílu.

Jednatelé zastupují společnost navenek. Způsob zastupování může upravit společenská smlouva, např. společné jednání dvou jednatele. Kromě toho mají jednatelé uloženy povinnosti i dovnitř společnosti a ve vztahu ke společníkům.

Jednateli přísluší obchodní vedení. Jednatelé jsou povinni zajistit vedení účetnictví, vedení seznamu společníků. Jsou také povinni vyhotovit úplné znění zakladatelského dokumentu po každé jeho změně, úplné znění se zakládá do sbírky listin obchodního rejstříku. Jednatelé mají také povinnost informovat společníky. Jednatelé odpovídají za plnění veřejnoprávních povinností společnosti – např. udržovat obsah zápisu v obchodním rejstříku aktuální (včetně sbírky listin) nebo podávat daňové přiznání. V případě, že se společnost dostane do úpadku, odpovídají jednatelé za to, že společnost podá sama insolvenční návrh podle Insolvenčního zákona.

7.2.3 Valná hromada

Působnost valné hromady

Nejvyšším orgánem je valná hromada. Jsou na ni svolávání společníci, kteří rozhodují hlasováním. Společníci vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti na valné hromadě nebo mimo ni.

Valná hromada společnosti s ručením omezeným má zejména tuto působnost:

- rozhodování o změně obsahu společenské smlouvy, určí-li tak společenská smlouva nebo zákon, nedochází-li k ní na základě zákona,
- rozhodování o změnách výše základního kapitálu nebo o připuštění nepeněžitěho vkladu či o možnosti započtení peněžitě pohledávky vůči společnosti proti pohledávce na splnění vkladové povinnosti,
- volba a odvolání jednatele, případně dozorčí rady, byla-li zřízena,
- volba a odvolání likvidátora, určí-li tak společenská smlouva,
- schvalování udělení a odvolání prokury, ledaže společenská smlouva určí jinak,
- rozhodování o zrušení společnosti s likvidací, určí-li tak společenská smlouva,
- schvalování řádné, mimořádné, konsolidované účetní závěrky a v případech, kdy její vyhotovení stanoví jiný právní předpis, i mezitímní účetní závěrky, rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů a úhrady ztrát,
- rozhodnutí o přeměně společnosti, ledaže zákon upravující přeměny obchodních společností a družstev stanoví jinak,
- schválení převodu nebo zastavení závodu nebo takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti společnosti,
- schválení smlouvy o tiché společnosti,
- schválení finanční asistence,
- rozhodnutí o převzetí účinků jednání učiněných za společnost před jejím vznikem,
- rozhodnutí o naložení s vkladovým áziem,
- rozhodování o změně druhu kmenového listu,

- další případy, které do působnosti valné hromady svěřuje tento zákon, jiný právní předpis nebo společenská smlouva.

Svolávání valné hromady

Valnou hromadu musí svolat jednatelé v termínech dle smlouvy, nejméně však jednou za rok – do 6 měsíců od skončení účetního období. Zákon pamatuje i na situace, kdy jsou jednatelé povinni svolat valnou hromadu – např. hrozí-li společnosti úpadek podle jiného zákona. Jednatelé jsou také povinni svolat valnou hromadu, pokud je o to požádá kvalifikovaný společník.

Úpadek a způsoby jeho řešení jsou upraveny v zákoně č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon. Společnost s ručením omezeným může být v úpadku buď z důvodu platební neschopnosti nikoliv přechodné, nebo z důvodu předlužení.

Valnou hromadu může svolat i dozorčí rada, pokud je ve společnosti zřízena. Valnou hromadu může svolat i kvalifikovaný společník, pokud jednatel nevyhoví jeho žádosti o svolání v zákonem stanovené době. Každý společník pak může svolat valnou hromadu tehdy, pokud společnost nemá žádného jednatele nebo jednatel dlouhodobě neplní své povinnosti.

Kvalifikovaným společníkem ve společnosti s ručením omezeným je takový společník, který má na společnosti aspoň 10% podíl na hlasovacích právech nebo jehož vklady dosahují aspoň 10% základního kapitálu společnosti. Toto právo může společně vykonat i více společníků, kteří takto mohou jednat ve shodě a společně dosáhnout hranice stanovené pro kvalifikovaného společníka.

Svolavatel svolá valnou hromadu ve lhůtě a způsobem podle smlouvy, jinak písemnou pozvánkou 15 dnů předem. V pozvánce je vymezeno místo, datum a čas zahájení valné hromady a také pořad jejího jednání. Program má být doplněn návrhem usnesení, případně doložený podkladovými listinami. Záležitosti neuvedené v pozvánce lze projednat jen tehdy, jsou-li přítomni a souhlasí-li s jejich projednáním všichni společníci. Doba a místo jednání valné hromady nesmí nepřiměřeně omezovat právo společníka účastnit se valné hromady.

Usnášení schopnost a rozhodování valné hromady

Neurčí-li společenská smlouva jinak, je **valná hromada schopná se usnášet**, jsou-li přítomni společníci, kteří mají alespoň polovinu všech hlasů. Není-li počet hlasů stanoven ve smlouvě jinak, pak má společník 1 hlas na 1 Kč svého vkladu.

Společník se může účastnit valné hromady osobně nebo v zastoupení. Společenská smlouva může také povolit některé způsoby tzv. technické účasti – např. korespondenční hlasování, účast pomocí telekonference či videokonference apod. V takovém případě ovšem musí smlouva obsahovat také pravidla technické účasti. Společníci jsou chráněni tím, že omezení mohou směřovat pouze k ověření totožnosti a zjištění podílu a z něj vyplývajících hlasů.

V případech stanovených zákonem společník nesmí vykonat své hlasovací právo a k jeho hlasům se nepřihlíží - to se nazývá **sistace hlasovacího práva**. Okruh těchto rozhodnutí je vymezen v ustanovení § 173 ZOK. Patří mezi ně například rozhodnutí o vyloučení společníka pro nesplnění vkladové povinnosti nebo rozhodnutí o odvolání z funkce jednatele pro porušení povinnosti při výkonu funkce.

Valná hromada rozhoduje prostou většinou hlasů přítomných společníků, ledaže společenská smlouva určí jinak.

Zákon však vyžaduje souhlas kvalifikované většiny - alespoň dvoutřetinové většiny hlasů všech společníků k přijetí rozhodnutí o změně obsahu společenské smlouvy, dále k přijetí rozhodnutí, jehož důsledkem se mění společenská smlouva. Souhlas dvou třetin hlasů všech společníků je vyžadován také k rozhodnutí o připuštění nepeněžitěho vkladu, k souhlasu se započtením peněžitě pohledávky vůči společnosti proti pohledávce na splnění vkladové povinnosti, a konečně také k přijetí rozhodnutí o zrušení společnosti s likvidací. Pokud je rozhodnutí přijímáno kvalifikovanou většinou, musí být osvědčeno veřejnou listinou.

Veřejnou listinou se rozumí notářský zápis. Ten je upraven v ustanovení § 80a zákona č. 358/1992 Sb., Notářského řádu. V případě notářského zápisu o rozhodnutí orgánu právnické osoby se notář vyjadřuje také k tomu, zda-li je rozhodnutí přijato v souladu se zákonem a společenskou smlouvou. Tím v zásadě odpovídá za legalitu takto přijatého rozhodnutí. Proto má notář zákonem stanovenou dobu na přípravu a žadatel mu musí poskytnout předem podklady.

Pokud to nevyloučí smlouva, může společník nepřítomný na valné hromadě vykonat své hlasovací právo i dodatečně, a písemně to do 7 dnů od konání valné hromady.

Podle ustanovení § 561 zákona č. 89/2012 Sb., Občanského zákoníku se k platnosti právního jednání učiněného v písemné formě se vyžaduje podpis jednajícího. Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky tam, kde je to obvyklé. Zákon č. 227/2000 Sb. pak stanoví, jak lze při právním jednání učiněném elektronickými prostředky písemnost elektronicky podepsat. Podle ustanovení § 562 zákona č. 89/2012 Sb., Občanského zákoníku, je písemná forma zachována i při právním jednání učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky, které umožňují zachycení obsahu jednání a určení jednající osoby.

Přijetí rozhodnutí per rollam (mimo valnou hromadu)

Nevyloučí-li společenská smlouva rozhodování mimo valnou hromadu, zašle osoba oprávněná svolat valnou hromadu návrh rozhodnutí na adresu uvedenou v seznamu společníků nebo jiným způsobem určeným společenskou smlouvou. Návrh musí obsahovat také lhůtu k vyjádření, podklady nutné k rozhodnutí a případně další údaje či podklady podle společenské smlouvy. Všichni společníci se

považují za přítomné. Hlasy se počítají až po uplynutí lhůty a jako kladné lze započít jen ty, které byly doručeny ve lhůtě. Dosažení rozhodnutí se pak oznamuje společníkům.

Vyžaduje-li zákon, aby rozhodnutí valné hromady bylo osvědčeno veřejnou listinou, uvede se ve vyjádření společníka i obsah návrhu rozhodnutí valné hromady, jehož se vyjádření týká; podpis na vyjádření musí být úředně ověřen.

Žaloba o neplatnosti rozhodnutí valné hromady

Každý společník, jednatel, člen dozorčí rady nebo likvidátor se může **dovolat u soudu neplatnosti rozhodnutí valné hromady pro rozpor se zákonem, smlouvou nebo rozpor s dobrými mravy**. Pokud byl společník přítomen na valné hromadě, může podat žalobu tehdy, podal-li na jednání valné hromady protest. Právo podat žalobu na určení neplatnosti rozhodnutí valné hromady musí být uplatněno v zákonných lhůtách, jinak zaniká.

Lhůty pro podání žaloby vymezuje zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník ve spojení se zákonem č. 90/2012 Sb. tak, že žaloba může být podána do 3 měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o rozhodnutí valné hromady, nejdéle však do jednoho roku ode dne konání valné hromady. Právo zaniká uplynutím dřívější lhůty. Lze napadnout i neplatnost rozhodnutí přijatého per rollam.

7.2.4 Dozorčí rada

Dozorčí radu musí společnost s ručením omezeným zřídit jen tehdy, pokud to stanoví zákon odlišný od zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. Společníci se však na jejím zřízení mohou dohodnout společenskou smlouvou i tehdy, pokud jim zákon neukládá povinnost jejího zřízení. Členem dozorčí rady nemůže být jednatel společnosti, její prokurista ani vedoucí odštěpného závodu společnosti. Člen dozorčí rady musí pro výkon funkce splňovat obdobné podmínky jako jednatel společnosti.

Je-li dozorčí rada zřízena, mezi její kompetence patří:

- a. dohlížet na činnost jednatelů,
- b. nahlížet do obchodních a účetních knih, jiných dokladů a účetních závěrek a kontrolovat tam obsažené údaje,
- c. podávat jednou ročně zprávu o své činnosti valné hromadě,
- d. zastupovat prostřednictvím svého člena společnost při sporu s jednatelem o náhradu újmy.

7.3 Práva a povinnosti společníků s.r.o.

Společníci mají práva i povinnosti, mohou být **majetkové nebo nemajetkové povahy**. Každý společník musí ve společenské smlouvě převzít **vkladovou povinnost** aspoň ve výši 1 Kč. Společník má také **ručitelskou povinnost** vůči věřitelům společnosti, a to do výše souhrnu podílů nesplacených částí vkladů všech společníků podle stavu zápisu v obchodním rejstříku ke dni, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění.

Každý společník má **právo na podíl na zisku**. Předpokladem je schválení účetní závěrky a návrhu jednatelů na rozdělení disponibilního zisku mezi společníky. Nelze však vyplatit podíly na zisku, pokud by si tím společnost přivodila úpadek.

Mezi společníky se disponibilní zisk rozděluje až po jeho zdanění daní z právnických osob.

Každý společník má také **povinnost loajality** ke společnosti.

Společník má také **právo podílet se na řízení a kontrole společnosti**. To uplatňuje na valné hromadě nebo mimo ni. Má také právo na informace o stavu společnosti. Splnění povinnosti zajišťují za společnost její jednatelé.

Společenská smlouva může upravit také příplatkovou povinnost, kterou pak může valná hromada uložit společníkům pro překonání nepříznivého stavu hospodaření.

Společník má také právo na převod svého podílu. Mezi společníky je vázáno na souhlas orgánu společnosti, nestanoví-li smlouva jinak. Při převodu na třetí osobu se vyžaduje souhlas valné hromady, nestanoví-li smlouva jinak.

Pokud společenská smlouva určí, že jsou podíly vtěleny do **kmenových listů**, pak je takový podíl převoditelný bez podmínek, omezení a jakýchkoliv souhlasů. Důvodem převodu je vždy smlouva. V případě převodu kmenového listu je potřeba pořídit rubopis, ve kterém musí být jednoznačně identifikován nabyvatel.

Společník nemůže vypovědět společenskou smlouvu, může však ze společnosti vystoupit ve zvláštních případech.

7.4 Trvání společnosti a způsoby zániku účasti společníka

Společnost lze založit na dobu neurčitou i na dobu určitou. Společník může **jednostranně ukončit svou účast jen ve zvláštních případech** – např. změní-li se převažující povaha jejího podnikání, došlo k prodloužení trvání společnosti nebo valná hromada uložila příplatkovou povinnost a společník hlasoval proti.

Společník může také vystoupit ze společnosti, pokud mu příslušný orgán nedal souhlas k převodu podílu na jiného společníka bez uvedení důvodu nebo je tento orgán nečinný. Společník pak může vystoupit jen do 1 měsíce od konce 6 měsíční lhůty pro rozhodnutí orgánu společnosti. K později uplatněnému právu se nepřihlíží.

Pokud není dán zákonný důvod, společník nemůže ze společnosti vystoupit. Může se však domáhat u soudu, aby ten svým rozhodnutím zrušil jeho účast, pokud na něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval. O takový případ se může jednat např. tehdy, pokud by účast ve společnosti společníka zatěžovala nepřiměřeně a např. mu působila nepřiměřený stres.

Podíl ve společnosti s ručením omezeným se dědí. Dědic se může domáhat zrušení své účasti soudem, pokud po něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval.

Rozhodnutím valné hromady může být společník **vyločen jen pro nesplnění vkladové povinnosti** nebo **pro nesplnění uložené příplatkové povinnosti**. V případě zvláště závažného porušení jiné povinnosti může o vyloučení společníka rozhodnout jen soud.

Společníci se mohou také dohodnout na zrušení společnosti. Tato dohoda musí být uzavřena ve formě veřejné listiny.

V případě zrušení bez právního nástupce musí být provedena likvidace společnosti.

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev upravuje také možnosti zrušení společnosti s právním nástupcem. Obecně jde o případy fúzí zúčastněných společností, rozdělení společnosti či změny její právní formy.

Společnost s ručením omezeným je nejoblíbenější právní formou obchodní korporace. Může jí založit jedna nebo více osob. Jde o společnost kapitálovou, do níž musí každý společník vnést vklad. Minimální výše vkladu je však 1 Kč. Tato společnost má i některé osobní prvky. Jejím nejvyšším orgánem je valná hromada. Statutárním orgánem je jeden nebo více jednatelů.

1. Co je to omezené ručení společníka za dluhy s.r.o.?
2. Jaký je rozdíl mezi splácením penžitého a nepenžitého vkladu do s.r.o.?
3. Jak musí být ohodnocen nepenžitý vklad do s.r.o.?
4. Jaký je vztah mezi jednatelem a společností a mezi společníkem a společností?
5. Jaká práva jsou vtělena do obchodního podílu?
6. Jaké jsou základní podmínky převodu obchodního podílu v s.r.o.?

Literatura k tématu:

- [1] BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013.
- [2] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [3] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [4] POKORNÁ, J. - HOLEJŠOVSKÝ, J. - LASÁK, J. - PEKÁREK, M. A KOLEKTIV. *Obchodní společnosti a družstva. 1. vydání*. Praha : C.H.Beck, 2014.
- [5] ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017

Kapitola 8

Právo cenných papírů. Účastenské cenné papíry (akcie, zatímní listy, dluhopisy - zejména vyměnitelné a prioritní, opční listy).

Po prostudování kapitoly budete umět:

- definovat cenné papíry a zaknihované cenné papíry;
- vyjmenovat druhy a formy vybraných pojmenovaných cenných papírů a charakterizovat je;
- rozlišit mezi účastenskými cennými papíry a jinými cennými papíry

Klíčová slova:

Cenný papír, zaknihovaný cenný papír. Účastenský cenný papír. Akcie. Zatímní list. Kmenový list. Opční list. Vyměnitelný dluhopis, prioritní dluhopis. Druh cenného papíru, forma cenného papíru. Samostatně převoditelná práva. Kupón.

8.1 Obecný úvod do práva cenných papírů

Cenné papíry jsou obecně upraveny v Občanském zákoníku. Cenný papír je hmotná věc, do které je právo vtěleno takovým způsobem, že jej nelze bez cenného papíru uplatnit či převést.

U cenného papíru lze rozlišovat druh a formu. Zatímco různé druhy cenných papírů znamenají různá práva vtělená do těchto cenných papírů, forma cenného papíru určuje jeho základní vlastnost - převoditelnost. Obecně rozlišujeme 3 formy cenného papíru - c.p. na doručitele, c.p. na řad a c.p. na jméno. Cenný papír na doručitele je převoditelný předáním a smlouva nemusí být písemná. Pro převod cenného papíru na řad se vyžaduje smlouva, která rovněž nemusí být písemná a současně učinění rubopisu (tedy vyjádření vůle převodce cenný papír převést na rubu cenného papíru). Cenný papír na jméno je převoditelný písemnou smlouvou.

Jsou-li dva nebo více cenných papírů vydaných totožným emitentem, stejného druhu i stejné formy a plynou-li z nich stejná práva, jedná se o cenné papíry zastupitelné.

Zaknihovaný cenný papír je záznam v evidenci vedené centrálním depozitářem cenných papírů. Ne každý cenný papír může být nahrazen takovým záznamem. Jako zaknihované cenné papíry mohou být vydány např. akcie nebo dluhopisy, nikoliv však např. směnky, šeky nebo kmenové listy.

Uschová-li cenné papíry do hromadné úschovy jejich emitent, je cenný papír vydán dnem, kdy **emitent předá listinu schovateli** ve prospěch jejího vlastníka jako prvního nabyvatele. Hovoříme o tzv. imobilizovaných cenných papírech.

Zastupitelné cenné papíry nebo zastupitelné zaknihované cenné papíry mohou být přijaty k obchodování na veřejném regulovaném trhu, pokud tomu nebrání zvláštní zákaz. Tak např. mohou být přijaty k veřejnému obchodování akcie nebo dluhopisy, nemohou však být po právu přijaty kmenové listy (vydané společnostmi s ručením omezeným), protože to zákon výslovně zakazuje.

Zastupitelné cenné papíry lze nahradit hromadnou listinou. Pro emisi a vydání hromadné listiny platí stejné podmínky jako pro vydání jednotlivého cenného papíru. Hromadná listina obsahuje alespoň ty náležitosti, které zákon stanoví pro jednotlivý cenný papír včetně jeho čísla.

Cenné papíry se teoreticky dělí do několika skupin. Jedná se o:

- cenné papíry účastenské (korporační, podílnické),
- cenné papíry obligační - dluhopis, směnka, šek,

- cenné papíry věcněprávní - zemědělské skladní listy, skladištní listy, náložný list

Pro korporační právo jsou významné zejména účastenské cenné papíry, protože do nich jsou vtělena práva společníka (nebo akcionáře). Většina účastenských cenných papírů se vyskytuje v právní úpravě akciové společnosti, některé souvisí s jinými formami obchodních korporací.

8.2 Účastenské cenné papíry ve společnosti s ručením omezeným a v komanditní společnosti

8.2.1 Kmenový list ve společnosti s ručením omezeným

Určí-li tak společenská smlouva, může být podíl společníka představován kmenovým listem. Je-li podle společenské smlouvy dovolen vznik více podílů pro jednoho společníka, může společnost vydat kmenový list pro každý podíl.

Pokud je v souladu se společenskou smlouvou vydán kmenový list, je do něj vtělen obchodní podíl. Takový podíl se pak převádí převodem kmenového listu.

Zákon přikazuje, aby kmenový list mohl být vydán pouze k podílu, jehož převoditelnost není omezena nebo podmíněna. To má své výhody i nevýhody. Převoditelnost je volná a smlouva o převodu nemusí být uzavřena písemně. Nevýhodou lze spatřovat v tom, že ostatní společníci nemají žádnou možnost ovlivnit převod podílu jiného společníka ani takovému podílu bránit.

Ze zákona je kmenový list cenným papír na řad. Pro převod se vyžaduje smlouva a rubopis, zákon však zakazuje tzv. blankoindosamentu. To znamená, že nabyvatel musí být v rubopisu vždy jasně identifikován.

Zákon také zakazuje, aby byl kmenový list vydán jako zaknihovaný cenný papír. Zákon rovněž zakazuje přijetí kmenového listu k veřejnému obchodování (např. na burze).

Možnost vydání hromadného kmenového listu není vyloučena.

Kmenový list obsahuje tyto náležitosti:

- a. označení, že se jedná o kmenový list,*
- b. jednoznačnou identifikaci společnosti (emitenta)*

- c. výši vkladu připadající na podíl,
- d. jednoznačnou identifikaci společníka vlastního kmenový list ke dni jeho vydání (a jeho prostřednictvím vlastníci do něj vtělený obchodní podíl).
- e. označení podílu, k němuž je kmenový list vydán, a
- f. označení kmenového listu, jeho číslo a podpis jednatele nebo jednatelů. Podpis může být nahrazen jeho otiskem, pokud jsou na listině současně použity ochranné prvky proti jejímu padělání nebo pozměnění.

Byl-li vydán hromadný kmenový list, obsahuje také údaj o tom, kolik kmenových listů nahrazuje, a označení podílů, které nahrazuje.

8.2.2 Investiční list

Investiční list je podobný kmenovému listu u SRO Investiční listy jsou upraveny v ->zákoně č. 240/2013 Sb. o investičních společnostech a investičních fondech. Emitovat je mohou pouze investiční fondy v podobě komanditní společnosti.

Jde o komanditní společnosti, v níž pouze jeden společník ručí za její dluhy neomezeně („komplementář“) a podíly společníků, kteří ručí za její dluhy jako komanditisté omezeně, jsou představovány investičními listy.

Investiční list je cenný papír na řad. Mohou s ním mohou být spojena různá práva podle toho, jaké druhy investičních listů upravuje společenská smlouva, která stanoví též zvláštní práva spojená s investičním listem a jejich rozsah.

Pro převod nebo přechod investičního listu se obdobně použijí ustanovení ZOK o převodu a nebo přechodu podílu společníka společnosti s ručením omezeným, který je představován kmenovým listem.

Investiční list nemůže být přijat k (veřejnému) obchodování na evropském regulovaném trhu ani na jiném veřejném trhu. Investiční list nelze vydat jako zaknihovaný cenný papír.

Minimální náležitosti investičního listu jsou:

- a. označení „investiční list“,
- b. údaje nutné k identifikaci společnosti,
- c. údaje nutné k identifikaci komanditisty,
- d. výši vkladu připadající na podíl, a splacenou část tohoto vkladu k datu emise investičního listu a
- e. označení investičního listu, jeho číslo a podpis komplementáře.

Při předložení investičního listu na něm komanditní společnost na investiční listy vyznačí aktuální výši splacené části vkladu, liší-li se od údaje podle písm. d) shora

8.3 Účastenské cenné papíry v akciové společnosti (nebo evropské společnosti)

8.3.1 Akcie

Základním účastenským cenným papírem v akciové společnosti je akcie. Na určité množství akcií je rozvržen základní kapitál akciové společnosti, rozvržení (zejména počet) je uveden ve stanovách společnosti.

Zákon umožňuje, aby si každá akciová společnost vybrala, zda-li všechny její akcie budou se jmenovitou hodnotou (může být i více různých jmenovitých hodnot) nebo všechny bez jmenovité hodnoty (tzv. akcie kusové). Tento údaj patří mezi základní náležitosti stanov společnosti.

Akcie může být akcionáři vydána až po plném splacení emisního kursu, ke které se vkladatel (nebo jeho předchůdce) zavázal. Do doby splacení hovoříme o tzv. nesplacené akci.

8.3.2 Zatímní list

Pokud to upraví stanovy společnosti, akciová společnost po svém vzniku emituje a akcionářům vydá zatímní listy. Zatímní list je pak vyměněn za akcii či akcie po plném splacení emisního kursu (tedy splnění vkladové povinnosti). Zatímní list je ze zákona cenným papírem na řad a je tedy převoditelný smlouvou a rubopisem.

8.3.3 Samostatně převoditelné právo na výplatu dividendy a cenný papír s tím související - kupón

ZOK dovoluje, aby byla majetková práva akcionáře samostatně převáděna bez převodu cenného papíru. Tak lze např. převést nárok na výplatu dividendy, tedy postoupit pohledávku akcionáře za společností na její výplatu. Podmínkou postoupení je, že pohledávka již vznikla.

Zákon však také dovoluje, aby právo na výplatu dividendy bylo trvale odtrženo od akcie a vtěleno do jiného cenného papíru - tzv. kupónu. Podmínkou je úprava ve stanovách společnosti. Jakmile je tato úprava přijata a stanovy se stanou účinné, společnost emituje a akcionářům vydá kupóny. Vydání kupónů lze i na budoucí účetní období.

Jakmile v budoucnou valná hromada schválí rozdělení zisku k jeho výplatě, budou podíly na zisku vyplaceny těm osobám, které předloží příslušné kupóny.

Kupón se dá jako cenný papír převádět.

Pokud je vydáno více kupónů na jedné listině (např. kupóny na více účetních období), hovoříme o tzv. kupónovém archu. Jeho součástí pak může být i talon, do kterého je vtěleno právo na vydání dalšího kupónového archu - výměnou za talon. Talon však dle dikce zákona poměrně nelogicky není cenným papírem, a proto se pro něj neuplatní pravidla o převoditelnosti cenných papírů, ale pouze pravidla obecná.

8.3.4 Přednostní práva a cenné papíry s nimi související - vyměnitelný dluhopis, prioritní dluhopis, opční list

Obecně není dluhopis účastenským cenným papírem. Základní dluhopis je takový cenný papír, který zajišťuje svému vlastníku právo na pevný či flexibilní úrokový výnos (dle emisních podmínek) a ke splatnosti dluhopisu také výplatu jmenovité hodnoty dluhopisu. V obchodně-korporačním právu jsou však upraveny dva zvláštní druhy dluhopisů, se kterými jsou spojena ještě další alternativní práva. Jsou jimi vyměnitelné dluhopisy a prioritní dluhopisy. Tyto druhy umožňují při splnění podmínek získat účastenství na akciové společnosti.

Pokud to určí stanovy akciové společnosti, může společnost na základě rozhodnutí valné hromady vydat dluhopisy, s nimiž je spojeno právo na jejich výměnu za akcie (vyměnitelné dluhopisy) nebo prioritní dluhopisy, které obsahují právo na přednostní upisování akcií.

Vydání vyměnitelných dluhopisů může být vázáno na výměnu za již vydané akcie nebo na současné rozhodnutí společnosti o podmíněném zvýšení základního kapitálu.

Vydání prioritních dluhopisů je vázáno na současné rozhodnutí společnosti o podmíněném zvýšení základního kapitálu. Každý vlastník prioritního dluhopisu má přednostní právo upsat nové akcie za podmínek určených emisními podmínkami, upisují-li se akcie peněžitými vklady.

Akcionáři společnosti mají přednostní právo na získání vyměnitelných nebo prioritních dluhopisů. Přednostní právo spojené s prioritním dluhopisem je samostatně převoditelné ode dne určeného v rozhodnutí valné hromady.

Akciová společnost může vydat k uplatnění přednostního práva (na výměnu či upsání) samostatný opční list. Opční list je cenný papír na doručitele. Zákon také dovoluje, aby byl opční list vydán jako zaknihovaný cenný papír.

Opční list obsahuje aspoň:

- a. označení, že se jedná o opční list,
- b. jednoznačnou identifikaci společnosti,
- c. určení, kolik akcií a jaké formy nebo kolik akcií, jež budou vydány jako zaknihované cenné papíry, jakého druhu anebo kolik dluhopisů společnosti, jaké formy nebo kolik dluhopisů, jež budou vydány jako zaknihované cenné papíry, a v jaké jmenovité hodnotě lze získat z opčního listu, a
- d. lhůtu a podmínky pro uplatnění práva.

Opční list obsahuje i číselné označení a podpis člena nebo členů představenstva. Podpis může být nahrazen jeho otiskem, pokud jsou na listině současně použity ochranné prvky proti jejímu padělání nebo pozměnění.

Cenné papíry jsou zvláštní věci, které umožňují výkon práv do nich vtělených. Povinně jsou vydávány akciovou společností, mohou být vydány i společností s ručením omezeným. Některé cenné papíry i některé zaknihované cenné papíry jsou veřejně obchodovatelné na burze (evropském regulovaném trhu cenných papírů).

1. Co je to cenný papír?
2. Jaký je rozdíl mezi cenným papírem a zaknihovaným cenným papírem?
3. Jaký je rozdíl mezi akcií a kmenovým listem?
4. Jaký je vztah mezi formou akcie a podmínkami jejího převodu?
5. Jaké znáte akcie?

Literatura k tématu:

- [1] LAVICKÝ, P. A KOLEKTIV. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1 - 654). Komentář. 1.vydání.* Praha: C.H.Beck, 2014.
- [2] POKORNÁ, J. - HOLEJŠOVSKÝ, J. - LASÁK, J. - PEKÁREK, M. A KOLEKTIV. *Obchodní společnosti a družstva.* 1.vydání. Praha : C.H.Beck, 2014

Kapitola 9

Akciová společnost

Po prostudování kapitoly budete umět:

- definovat akciovou společnost;
- vyjmenovat druhy a formy akcií a charakterizovat je;
- rozlišit mezi kusovou akcií a akcií se jmenovitou hodnotou;
- rozlišit varianty vnitřní struktury orgánů akciové společnosti;
- charakterizovat valnou hromadu, její působnost, podmínky usnášení schopnosti a většin potřebných k přijetí rozhodnutí

Klíčová slova:

Akciová společnost. Akcie. Akcionář. Práva a povinnosti akcionáře. Základní kapitál a jeho splácení. Podmínky převodu akcií. Druh akcie, forma akcie. Valná hromada. Představenstvo, dozorčí rada. Statutární ředitel a správní rada.

9.1 Obecný základ - založení a vznik, právní a majetková charakteristika

Akciová společnost je taková **společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií**. Jde o kapitálovou společnost. Zákon vyžaduje minimální výši základního kapitálu alespoň 2.000.000 Kč. Každý zakladatel se musí zavázat ke vkladové povinnosti, součet vkladů představuje základní kapitál.

Akcie společnosti buď mohou mít jmenovitou hodnotu, nebo mohou být vydány bez jejího uvedení. Tyto možnosti však nelze kombinovat. Akcie bez jmenovité hodnoty se nazývají kusové akcie a představují ideální podíly na společnosti.

Společnost je založena dohodou o stanovách mezi dvěma či více zakladateli. Společnost může založit i jen jeden zakladatel, ten pak pořizuje stanovy samostatně. **Stanovy musí být sepsány do notářského zápisu.**

Podstatné náležitosti stanov akciové společnosti:

- uvedení identifikace zakladatelů
- obchodní firma (název)
- sídlo
- předmět podnikání a/nebo činnosti (i jen správa vlastního majetku společnosti)
- akcie, které má společnost vydat, jejich druh, forma, počet akcií, počet hlasů spojených s akcií
- určení, zda-li budou akcie vydány jako cenné papíry nebo jako zaknihované cenné papíry, případně jako imobilizované cenné papíry
- emisní kurs akcií,
- údaj o struktuře orgánů společnosti (volené orgány a počty jejich členů)
- výše základního kapitálu společnosti
- přibližná výše zakladatelských nákladů - *údaj lze po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti vypustit*
- vkladová povinnost každého zakladatele - akcie upsané zakladatelem a jejich emisní kurs, lhůta pro splácení - *údaj lze po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti vypustit*

- rozsah splacení základního kapitálu ke dni vzniku společnosti - *údaj lze po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti vypustit*
- ocenění nepeněžitých vkladů při založení - *údaj lze po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti vypustit*
- údaj o prvních členech volených orgánů společnosti, jak je určili zakladatelé společnosti - *údaj lze po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti vypustit*
- určení správce vkladů - *údaj lze po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti vypustit*
- pokud mají být vydány akcie jako zaknihované cenné papíry, pak i čísla majetkových účtů zakladatelů (u centrálního depozitáře), na které mají být zaknihované akcie vydány - *údaj lze po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti vypustit*

Akcie mohou být vydány jako **cenné papíry** nebo jako **zaknihované cenné papíry**. Zaknihované cenné papíry jsou pouze zapsány na majetkových účtech u centrálního depozitáře. Naopak akcie, které jsou cennými papíry, musí společnost po svém vzniku fyzicky zajistit a vydat je při splnění vkladových povinností akcionářům.

Každá **akcie je určitého druhu**. Kmenová akcie představuje základní druh a jsou do ní vtělena základní práva akcionáře. Akcie prioritní mají podle stanov modifikovaný rozsah práv, například jejich vlastníci mohou mít právo na prioritní dividendu, ovšem výměnou za hlasovací právo. Vlastník prioritní akcie má hlasovací právo jen tehdy, pokud buď prioritní dividendu není vyplácena nebo je společnost v prodlení s její výplatou. **Zákon zakazuje** vydání akcie, která by nesla právo na **výnos nezávislý na hospodářském výsledku společnosti**.

Forma akcie vymezuje **převoditelnost akcie**. Je-li akcie vydána na majitele, je volně převoditelná bez omezení. Je-li však vydána jako akcie na jméno, je cenným papírem na řad a je převoditelná rubopisem. Z něj musí být patrná totožnost nabyvatele. U akcií na jméno však zákon také dovoluje ve stanovách převoditelnost akcie omezit nebo podmínit – např. rozhodnutím orgánu společnosti, splněním podmínky atd.

V případě, že by podle stanov měly být vydány akcie jako cenné papíry na majitele, zákon přikazuje společnosti, aby celou emisi uložila do hromadné úschovy. Tím dojde k **imobilizaci akcií**. Akcionář navíc nemá právo na jejich vydání. Dále se s nimi nakládá jako s akciemi zaknihovanými.

Návrh na zápis do obchodního rejstříku podávají všichni první členové statutárního orgánu. Pokud je ve společnosti zavedena dualistická struktura, jsou jimi členové představenstva. Je-li naopak zavedena struktura monistická, je jím statutární ředitel. Podpisy na návrhu musí být úředně ověřeny. Společnost vznikne zápisem do obchodního rejstříku.

9.2 Vnitřní struktura orgánů akciové společnosti

9.2.1 Valná hromada - nejvyšší orgán akciové společnosti

Působnost valné hromady

Nejvyšším orgánem je valná hromada. Jsou na ni svolávání akcionáři, kteří rozhodují hlasováním. Akcionáři vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti na valné hromadě nebo mimo ni.

Valná hromada akciové společnosti má působnost zejména v těchto věcech:

- rozhodování o změně stanov, určí-li tak stanovy nebo zákon, nejde-li o změnu v důsledku zvýšení základního kapitálu pověřeným představenstvem nebo o změnu, ke které došlo na základě jiných právních skutečností,
- rozhodování o změně výše základního kapitálu a o pověření představenstva ke zvýšení základního kapitálu,
- rozhodování o možnosti započtení peněžité pohledávky vůči společnosti proti pohledávce na splacení emisního kursu,
- rozhodování o vydání vyměnitelných nebo prioritních dluhopisů,
- volba a odvolání členů představenstva nebo statutárního ředitele, pokud stanovy neurčují, že tato působnost náleží dozorčí radě,
- volba a odvolání členů dozorčí nebo správní rady a jiných orgánů určených stanovami, s výjimkou členů dozorčí rady, které nevolí valná hromada,
- schválení řádné, mimořádné nebo konsolidované účetní závěrky a v případech, kdy její vyhotovení stanoví jiný právní předpis, i mezitímní účetní závěrky,
- rozhodnutí o rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů, nebo o úhradě ztráty,
- rozhodování o podání žádosti k přijetí účastnických cenných papírů společnosti k obchodování na evropském regulovaném trhu nebo o vyřazení těchto cenných papírů z obchodování na evropském regulovaném trhu,
- rozhodnutí o zrušení společnosti s likvidací,

- jmenování a odvolání likvidátora, určí-li tak stanovy,
- schválení návrhu rozdělení likvidačního zůstatku,
- schválení převodu nebo zastavení závodu nebo takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti společnosti,
- rozhodnutí o převzetí účinků jednání učiněných za společnost před jejím vznikem,
- schválení smlouvy o tichém společenství, včetně schválení jejích změn a jejího zrušení,
- další rozhodnutí, která zákon nebo stanovy svěřují do působnosti valné hromady.

Svolávání valné hromady

Valnou hromadu musí svolat představenstvo v termínech dle stanov společnosti, nejméně však jednou za rok – do 6 měsíců od skončení účetního období. Zákon pamatuje i na situace, kdy je představenstvo povinno – např. bez zbytečného odkladu poté, co zjistí, že celková ztráta společnosti na základě účetní závěrky dosáhla takové výše, že při jejím uhrazení z disponibilních zdrojů společnosti by neuhrazená ztráta dosáhla poloviny základního kapitálu nebo to lze s ohledem na všechny okolnosti očekávat, nebo z jiného vážného důvodu, a navrhne valné hromadě zrušení společnosti nebo přijetí jiného vhodného opatření. Představenstvo je povinnou svolat valnou hromadu také k žádosti kvalifikovaného akcionáře. V zákonem stanovených případech může svolat valnou hromadu kterýkoliv člen představenstva.

Valnou hromadu může svolat i dozorčí rada, vyžadují-li to zájmy společnosti. Valnou hromadu může svolat i **kvalifikovaný akcionář**, pokud jej k tomu **zmocní soud svým rozhodnutím**. Předpokladem jeho vydání je to, že orgán povinný nevyhověl žádosti kvalifikovaného akcionáře ve lhůtě. Za kvalifikovaného akcionáře se může považovat i více osob, které mají kvalifikovaný podíl na společnosti v souhrnu.

Kvalifikovaný akcionář akciové společnosti

- základní kapitál společnosti je **100 000 000 nebo nižší** - akcionář či akcionáři, kteří mají akcie jejichž souhrnná jmenovitá hodnota nebo počet kusů **dosáhne aspoň 5%** základního kapitálu společnosti,
- základní kapitál společnosti je **vyšší než 100 000 000 a nižší než 500 000 000 Kč** - akcionář či akcionáři, kteří mají akcie jejichž souhrnná jmenovitá hodnota nebo počet kusů **dosáhne aspoň 3%** základního kapitálu společnosti,

- základní kapitál společnosti je **vyšší než 500 000 000 Kč** - akcionář či akcionáři, kteří mají akcie jejichž souhrnná jmenovitá hodnota nebo počet kusů **dosáhne aspoň 5%** základního kapitálu společnosti,

Valná hromada se svolává pozvánkou, kterou je nutno uveřejnit na internetových stránkách společnosti. Kromě toho svolavatel musí zaslat pozvánku také všem akcionářům, kteří mají akcie na jméno nebo zaknihované akcie.

Usnášení schopnost a rozhodování valné hromady

Valná hromada je **schopna se usnášet**, pokud jsou přítomni akcionáři vlastníci akcie, jejichž jmenovitá hodnota nebo počet **přesahuje 30 % základního kapitálu, ledaže stanovy určí jinak**. Pokud valná hromada není usnášení schopná a je-li to stále potřebné, svolavatel svolává **náhradní valnou hromadu**. Ta se může **usnášet bez omezení**, ledaže stanovy upraví tuto otázku jinak. Náhradní valná hromada má nezměněný pořad jednání.

Pokud stanovy nebo rozhodnutí předchozí valné hromady upraví tzv. **rozhodný den**, má právo účasti na valné hromadě ten, kdo je akcionářem v rozhodný den. Toto řešení je praktické pro společnosti se zaknihovanými akciemi, protože ty musí od centrálního depozitáře vyžádat seznam akcionářů v předstihu před konáním valné hromady.

Akcionář se může valné hromady účastnit **osobně nebo v zastoupení**. Stanovy také povolit některé způsoby tzv. technické účasti – např. kořespondenční hlasování, účast pomocí telekonference či videokonference apod. V takovém případě ovšem musí stanovy obsahovat také pravidla technické účasti. Společníci jsou chráněni tím, že omezení mohou směřovat pouze k ověření totožnosti a zjištění podílu a z něj vyplývajících hlasů.

V případech stanovených zákonem akcionář nesmí vykonat své hlasovací právo a k jeho hlasům se nepřihlíží. Okruh těchto rozhodnutí je vymezen v ustanovení § 426 ZOK. Patří mezi ně například rozhodnutí o nepeněžitém vkladu akcionáře nebo je-li akcionář v prodlení s plněním vkladové povinnosti.

Valná hromada **rozhoduje prostou většinou hlasů přítomných akcionářů**, ledaže stanovy nebo zákon vyžadují většinu vyšší.

Zákon pro některá rozhodnutí vyžaduje **souhlas kvalifikované většiny** – např. dvoutřetinové většiny hlasů přítomných akcionářů k přijetí rozhodnutí o změně obsahu stanov. K rozhodnutím o změně druhu nebo formy akcií se vyžaduje souhlas aspoň tří čtvrtinové většiny hlasů přítomných akcionářů. Rozhodnutí o vytěsnění minoritních akcionářů musí být přijato většinou 90% hlasů Rozhodnutí valné hromady se osvědčuje veřejnou listinou v těch případech, kdy to stanoví zákon. Jde zejména o ty

případy, kdy valná hromada rozhoduje některou z kvalifikovaných většin. **Veřejnou listinou** se rozumí **notářský zápis**.

Notářský zápis o rozhodnutí orgánu právnické osoby je upraven v ustanovení § 80a zákona č. 358/1992 Sb., Notářského řádu. V případě notářského zápisu o rozhodnutí orgánu právnické osoby se notář vyjadřuje také k tomu, zda-li je rozhodnutí přijato v souladu se zákonem a stanovami společnosti. Tím v zásadě odpovídá za legalitu takto přijatého rozhodnutí. Proto má notář zákonem stanovenou dobu na přípravu a žadatel mu musí poskytnout předem podklady.

Akcionář nemůže vykonat hlasovací právo dodatečně. Taková možnost je zákonem dovolena pouze u společnosti s ručením omezeným.

Přijetí rozhodnutí per rollam (mimo valnou hromadu)

Stanovy mohou povolit v rámci akciové společnosti přijímání rozhodnutí per rollam. Tato možnost je nová, dřívější právní úprava ji neznala.

Při rozhodování per rollam osoba oprávněná svolat valnou hromadu rozešle návrh rozhodnutí akcionářům. Návrh musí obsahovat také lhůtu k vyjádření, podklady nutné k rozhodnutí a případně další údaje či podklady podle stanov společnosti. Všichni akcionáři se považují za přítomné. Hlasy se počítají až po uplynutí lhůty a jako kladné lze započít jen ty, které byly doručeny ve lhůtě. Dosažení rozhodnutí se pak oznamuje akcionářům.

Vyžaduje-li zákon, aby rozhodnutí valné hromady akciové společnosti bylo osvědčeno veřejnou listinou, uvede se ve vyjádření společníka i obsah návrhu rozhodnutí valné hromady, jehož se vyjádření týká. Vyjádření akcionáře musí být také ve formě notářského zápisu. Toto pravidlo je odlišné od pravidla, které platí pro proceduru per rollam ve společnosti s ručením omezeným.

Žaloba o neplatnost rozhodnutí valné hromady

Každý akcionář, člen představenstva, člen dozorčí rady, člen správní rady, statutární ředitel nebo likvidátor se může **dovolat u soudu neplatnosti** rozhodnutí valné hromady **pro rozpor se zákonem, stanovami** společnosti **nebo rozpor s dobrými mravy**. Pokud byl akcionář přítomen na valné hromadě, může podat žalobu tehdy, podal-li na jednání valné hromady protest. Právo podat žalobu na určení neplatnosti rozhodnutí valné hromady musí být uplatněno v zákonných lhůtách, jinak zaniká.

Lhůty pro podání žaloby vymezuje zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník ve spojení se zákonem č. 90/2012 Sb. tak, že žaloba může být podána do 3 měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o rozhodnutí valné hromady, nejdéle však do jednoho roku ode dne konání valné hromady. Právo zaniká uplynutím dřívější lhůty. Lze napadnout i neplatnost rozhodnutí přijatého per rollam.

9.2.2 Volené orgány akciové společnosti - dualistická nebo monistická struktura

Struktura orgánů akciové společnosti je upravena ve stanovách. Po vzniku společnosti lze stanovy měnit rozhodnutím valné hromady.

Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti. Pokud má společnost jen jednoho akcionáře, rozhoduje svými rozhodnutími při výkonu působnosti valné hromady. Tato rozhodnutí musí být písemná. V zákonem stanovených případech však musí být ve formě notářského zápisu – např. při změně stanov.

Každá akciová společnost musí ve stanovách zvolit svou **vnitřní strukturu**. Jde o volbu mezi více variantami dalších orgánů, které společnost musí zřídit. **Společnost může zvolit strukturu dualistickou nebo monistickou.**

Ve společnosti dualistické struktury musí být zřízeny tyto volené orgány: Představenstvo, dozorčí rada. Stanovy musí určit počet členů, vyžaduje se nejméně 1 člen pro každý z těchto orgánů. Člen představenstva však nemůže být současně členem dozorčí rady. V pochybnostech platí, že společnost zvolila dualistickou strukturu.

Ve společnosti monistické struktury musí být zřízeny tyto volené orgány: Správní rada a statutární ředitel. Stanovy musí určit počet členů, vyžaduje se nejméně 1 člen pro každý z těchto orgánů. Statutární ředitel může být současně i jediný člen správní rady. Statutárním ředitelem však může být pouze člověk, právnická osoba statutárním ředitelem být nemůže.

Ve stanovách při založení musí být jmenovitě uvedeni první členové volených orgánů. Po vzniku společnosti lze toto ustanovení vypustit. Jména dalších členů volených orgánů se již zapisují jen do obchodního rejstříku. Do sbírky listin se také zakládají listiny, které dokládají volbu, odvolání nebo jiný způsob vzniku či zániku funkce.

9.2.3 Statutárním orgán společnosti

Představenstvo

Ve společnosti, která má dualistickou strukturu, je statutárním orgánem představenstvo. Může mít nejméně jednoho člena. Má-li podle stanov více členů, pak je kolektivním orgánem. Členy představenstva volí a odvolává valná hromada, ledaže stanovy svěří tuto pravomoc dozorčí radě. Orgán oprávněný k volbě člena také dává souhlas s obsahem a uzavřením smlouvy o výkonu funkce.

Smlouva o výkonu funkce musí být písemná a musí obsahovat všechny složky odměňování. Není-li uzavřena, má člen představenstva nárok na odměnu je v zákonem stanovených případech. Mimo ně je jinak výkon funkce bezúplatný a vztah se přiměřeně řídí ustanovení zákona ř. 89/2012 Sb., Občanského zákoníku o smlouvě příkazní.

Zákon ukládá členu představenstva povinnost péče řádného hospodáře (§ 51 – 53 ZOK), povinnosti proti střetu zájmů (§54-57 ZOK), a dále také zákaz konkurenčního jednání (§441 a násl., § 5 ZOK).

Zákonnou podmínkou výkonu funkce člena představenstva je plná svéprávnost a trestní bezúhonnost v rozsahu vyžadovaném Živnostenským zákonem. Kromě toho nesmí výkonu funkce bránit překážka vyloučení z funkce nebo překážka provozování živnosti.

Statutární ředitel

Pokud má společnost monistickou strukturu, je jejím statutárním orgánem statutární ředitel. Je to vždy jen jedna fyzická osoba.

Statutárního ředitele volí a odvolává správní rada. Správní rada také schvaluje uzavření smlouvy o výkonu funkce se statutárním ředitelem. Pro smlouvu o výkonu funkce platí to, co pro totožnou smlouvu s členem představenstva. Statutární ředitel má také stejné povinnosti, jako člen představenstva. Musí také splňovat stejné podmínky výkonu funkce.

Práva a povinnosti statutárního orgánu

Členové statutárního orgánu **zastupují společnost navenek**. Způsob zastupování mohou upravit i stanovy, např. společné jednání dvou členů představenstva. Kromě toho mají členové statutárního orgánu uloženy povinnosti i dovnitř společnosti a ve vztahu ke společníkům. Ve společnosti monistické struktury přirozeně zastupuje společnost statutární ředitel sám. Tím však nejsou vyloučeny možnosti zastupování pověřenou osobou, zaměstnancem atd.

Statutární orgán je povinen zajistit vedení účetnictví. Pokud společnost vede seznam akcionářů, zajišťuje jeho vedení také statutární orgán. Ten má také povinnost ve vztahu k akcionářům – např. informační. Rovněž svolává valnou hromadu.

Ve společnosti dualistické struktury přísluší představenstvu obchodní vedení. Ve společnosti monistické struktury určuje základní zaměření obchodního vedení správní rada, která také vykonává dohled nad statutárním ředitelem. V rámci základního zaměření pak obchodní vedení vykonává statutární ředitel.

Statutární orgán je konečně odpovědný za plnění veřejnoprávních povinností společnosti – např. udržovat obsah zápisu v obchodním rejstříku aktuální (včetně sbírky listin) nebo podávat daňové

přiznání. V případě, že se společnost dostane do úpadku, odpovídají členové statutárního orgánu za to, že společnost podá sama insolvenční návrh podle Insolvenčního zákona.

9.2.4 Kontrolní orgán

Dozorčí rada

Dozorčí radu musí povinně zřídit akciová společnost, která má podle stanov zavedenu **dualistickou strukturu**. Může mít i jednoho člena, pokud to upraví stanovy společnosti. Členem dozorčí rady ne může být člen představenstva, prokurista společnosti ani vedoucí odštěpného závodu společnosti. Členy dozorčí rady volí a odvolává valná hromada, ledaže zvláštní zákon stanoví jinak.

Člen dozorčí rady může mít se společností uzavřenu smlouvu o výkonu funkce.

Dozorčí rada akciové společnosti má působnost zejména v těchto věcech:

- dohlížet na výkon působnosti představenstva a na činnost společnosti,
- nahlížet do obchodních a účetních knih, jiných dokladů a účetních závěrek a kontrolovat tam obsažené údaje,
- přezkoumávat účetní závěrky společnosti, podávat jednou ročně zprávu o své činnosti valné hromadě,
- zastupovat prostřednictvím svého člena společnost při sporu s členem představenstva o náhradu újmy.

Správní rada

Správní radu musí povinně zřídit akciová společnost, která má podle stanov zavedenu **monistickou strukturu**. Může mít i jednoho člena, pokud to upraví stanovy společnosti. Statutární ředitel může, ale nemusí být členem správní rady. Členy správní rady volí a odvolává valná hromada, ledaže zvláštní zákon stanoví jinak.

Člen správní rady může mít se společností uzavřenu smlouvu o výkonu funkce. Mezi kompetence správní rady patří vymezovat obecně otázky obchodního vedení, dohlíží na statutárního ředitele. V dalším pak vykonává některé kompetence, které ve společnosti dualistické struktury zákon svěřuje dozorčí radě.

9.3 Práva a povinnosti akcionářů

Akcionáři mají **práva i povinnosti**. Práva i povinnosti mohou být **majetkové nebo nemajetkové povahy**. Každý akcionář má vkladovou povinnost.

Každý akcionář má právo na podíl na zisku - dividendu. Předpokladem je schválení účetní závěrky a návrhu statutárního orgánu na rozdělení disponibilního zisku mezi akcionáře. Nelze však vyplatit podíly na zisku, pokud by si tím společnost přivodila úpadek.

Mezi akcionáře se disponibilní zisk rozděluje až po jeho zdanění daní z právnických osob. Podle stanov a rozhodnutí valné hromady lze část zisku rozdělit např. také mezi členy představenstva – **antiéma**.

Každý akcionář má také povinnost loajality ke společnosti. Akcionář má také právo podílet se na řízení a kontrole společnosti. To uplatňuje na valné hromadě nebo mimo ni. Má také právo na informace o stavu společnosti. Splnění povinnosti zajišťuje za společnost její statutární orgán. Ten je však povinen chránit obchodní tajemství, a dále také ochranu skutečností neveřejných z jiných důvodů. Pokud statutární orgán z některého důvodu odmítne akcionáři poskytnout informaci, pak se akcionář může obrátit se žádostí o přezkoumání na dozorčí orgán. Pokud i tento orgán odmítne, pak se může akcionář obrátit na soud.

Akcionář má také právo na převod své akcie. V případě akcie na majitele je toto právo neomezené. V případě akcie na jméno mohou stanovy podmínit převod splněním podmínky (např. souhlas orgánu společnosti) nebo převod omezit jinak – např. na okruh určitých osob.

Zvláštní práva má **kvalifikovaný akcionář** – např. iniciovat svolání valné hromady, žádat zařazení bodu pořadu jednání do již svolané valné hromady.

Většinový akcionář má i některé zvláštní povinnosti, zejména je-li ovládající osobou.

9.4 Trvání společnosti a způsoby zániku účasti společníka

Společnost lze založit na dobu neurčitou i na dobu určitou. Při splnění zákonných podmínek mohou být akcie přijaty k veřejnému obchodování na burze. Běžným způsobem zániku účasti akcionáře na společnosti je **převod akcií**, nejčastěji prodej.

Většina českých akciových společností nemá své akcie registrovány k veřejnému obchodování na burze. Pokud však společnost splní podmínky, její akcie mohou být registrovány k tomuto obchodování. U kmenových listů společnosti s ručením omezeným zákon tuto možnost zakazuje.

O zvláštní případ jde tehdy, když akcionář nedostal od orgánu společnosti souhlas k převodu akcie na jméno, ač orgán společnosti nebyl povinen podle stanov převod odmítnout. V tomto případě může akcionář uplatnit do 1 měsíce u společnosti **právo na odkup akcií společnosti**, a to za přiměřenou cenu.

Pokud valná hromada rozhodla o vyřazení akcií z trhu, společnost musí učinit **veřejný návrh na povinný odkup akcií**. Zákon reguluje i cenu, kterou musí společnost akcionáři zaplatit.

Další zvláštní případy povinných nabídek odkupů stanoví také zákon č. 104/2008 Sb., o nabídkách převzetí nebo také zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

Zvláštním případem zániku účastenství na akciové společnosti je **nucený přechod vlastnictví akcií na základě rozhodnutí valné hromady - vytěsnění**. Toto rozhodnutí musí být přijato většinou 90% hlasů všech vlastníků akcií. O rozhodnutí se sepisuje notářský zápis, jehož součástí je i znalecký posudek o výši protiplnění, které bude vyplaceno vytěsněným akcionářům.

O dobrovolném zrušení společnosti bez právního nástupce rozhoduje valná hromada společnosti. Ta rozhoduje také o zrušení společnosti s právním nástupcem – tedy o fúzi, rozdělení nebo změně právní formy společnosti. Podrobná úprava je obsažena v zákoně č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

V případě zrušení bez právního nástupce musí být provedena likvidace společnosti, ledaže zvláštní zákon stanoví jinak. Likvidace je upravena v zákoně č. 89/2012 Sb., Občanském zákoníku. Některá doplňková pravidla jsou obsažena také v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

Do akciové společnosti musí být upsán a vnesen základní kapitál nejméně ve výši 2.000.000 Kč. Obchodní podíl v a.s. je povinně reprezentován akcií. Akcie mohou být, na rozdíl od účastnických papírů jiných typů společností (s.r.o., k.s.) přijaty k obchodování na burze (evropském regulovaném trhu cenných papírů). Ve skutečnosti však má přijaty k obchodování své akcie jen malý zlomek akciových společností.

1. Co je to akciová společnost?
2. Jaký je rozdíl mezi akcií kmenovou a jinými druhy akcií (např. akcií prioritní)?
3. Jaký je rozdíl mezi podmínkami převodu akcie na majitele a akcie na jméno?
4. Jaký je vztah mezi orgány akciové společnosti?

5. Kdo je to kvalifikovaný akcionář?
6. Jaká jsou základní práva a povinnosti akcionáře?

Literatura k tématu:

- [1] BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013.
- [2] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [3] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [4] POKORNÁ, J. - HOLEJŠOVSKÝ, J. - LASÁK, J. - PEKÁREK, M. A KOLEKTIV. *Obchodní společnosti a družstva. 1.vydání*. Praha : C.H.Beck, 2014.
- [5] ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017

Kapitola 10

Družstvo - právní a majetková charakteristika, základní pojmy a instituty právní úpravy. Práva a povinnosti členů a členství.

Po prostudování kapitoly budete umět:

- definovat družstvo;
- vyjmenovat druhy družstev a charakterizovat je;
- rozlišit mezi podmínkami účasti v různých typech družstev;
- charakterizovat členský podíl a podmínky jeho převodu;
- vymezit právní skutečnosti vedoucí ke vzniku či zániku účastenství v družstvu

Klíčová slova:

Društvo. Bytové družstvo, sociální družstvo. Členská schůze. Představenstvo družstva, předseda družstva. Kontrolní komise. Shromáždění delegátů. Účel družstva. Použití zisku družstva.

10.1 Obecný základ

Družstvo je společenství neuzavřeného počtu osob, které je založeno za účelem vzájemné podpory svých členů nebo třetích osob, případně za účelem podnikání. Minimální počet členů družstva jsou 3 osoby. Pro některé zvláštní typy družstev mohou zvláštní zákony vyžadovat vyšší minimální počet členů - např. družstevní záložna (tzn. družstvo úvěrní či spořitelní) musí mít podle zákona č. 87/1995 Sb. nejméně 30 členů. Družstevní záložna také musí mít základní kapitál aspoň ve výši 500.000 Kč a před podáním žádosti o povolení působit jako družstevní záložna musí být splaceno nejméně 35.000.000 Kč (na základním kapitálu v souhrnu s rizikovým fondem a rezervním fondem).

Potřeby členů družstva mohou být různé. Zákon o obchodních korporacích zvlášť upravuje **družstva bytová** a **družstva sociální**. Bytové družstvo zajišťuje pro člena bydlení, a to nejčastěji na základě nájemního vztahu, přičemž nájemné má být pouze reprodukční. Bytovému družstvu zákon také zakazuje přímé dělení zisku mezi členy. Smyslem sociálního družstva je umožnit integraci handicapovaných či jinak znevýhodněných osob. Kromě toho ještě zákon č. 87/1995 Sb., upravuje jako zvláštní typ **družstvo spořitelní a úvěrové** – tzv. družstevní záložnu.

Družstvo je založeno **rozhodnutím zakladatelů na ustavující schůzi**, a to do notářského zápisu. Schůze schvaluje přihlášky, stanovy, vklady a volí členy volených orgánů. Stanovy musí být sepsány do notářského zápisu.

Povinné náležitosti stanov družstva:

- obchodní firma (název)
- sídlo
- předmět podnikání a/nebo činnosti družstva
- výše základního členského vkladu, případně vstupního vkladu
- způsoby splácení základního členského vkladu a vstupního vkladu, lhůty pro splacení přistupujícím členem

- způsob svolávání členské schůze, pravidla rozhodování členské schůze
- počet členů volených orgánů (představenstvo, kontrolní komise), délka funkčního období, případně jiná úprava volených orgánů v souladu se zákonem
- podmínky vzniku členství v družstvu
- práva a povinnosti člena družstva vůči družstvu a družstva vůči členu

Návrh na zápis do obchodního rejstříku podávají všichni první členové statutárního orgánu. Jsou jimi buď členové představenstva. Může jím být však i jen předseda družstva, pokud malé družstvo zvolí tuto variantu. Podpisy na návrhu musí být úředně ověřeny. Družstvo vznikne zápisem do obchodního rejstříku.

10.2 Vnitřní struktura družstva - Orgány družstva

10.2.1 Obecně o struktuře orgánů družstva

Struktura orgánů družstva je upravena ve **stanovách družstva**. Zákon dovoluje různé varianty, ovšem v závislosti na počtu členů. Obecně je **nejvyšším orgánem družstva členská schůze**. Nejvyššímu orgánu zákon svěřuje pravomoc měnit stanovy družstva, rovněž tak volit a odvolávat členy ostatních orgánů družstva.

Struktura orgánů družstva závisí na počtu členů a úpravě ve stanovách. Obecně musí být v družstvu zřízen statutární orgán a také orgán dozorčí. Protože však zákon vyžaduje, aby členem voleného orgánu družstva byl jen člen družstva (s výjimkou pro zástupce člena – právnické osoby), dovoluje současně přizpůsobení struktury orgánů. V družstvu také platí neslučitelnost výkonu funkce člena orgánu statutárního a orgánu dozorčího.

Členové orgánů družstva se do jeho stanov zásadně neuvádí, jsou jen zapsáni v obchodním rejstříku. Samotní členové družstva se do rejstříku nezapisují, družstvo samo vede seznam svých členů.

Obecná struktura orgánů družstva je taková, že k členské schůzi družstvo zřizuje povinně statutární orgán – představenstvo, které má nejméně 3 členy. To také provádí obchodní vedení družstva. Je orgánem povinně kolektivním. Jeho členové zastupují družstvo navenek. Dozorčím orgánem je obecně kontrolní komise, která kontroluje veškerou činnost družstva, projednává stížnosti členů

a může požadovat jakékoliv informace a doklady o hospodaření družstva. Komise je při výkonu své působnosti nezávislá na ostatních orgánech družstva.

Za **malé družstvo** zákon prohlašuje takové, které **má méně než 50 členů**. V takovém družstvu mohou stanovy určit, že se představenstvo nezřizuje a statutárním orgánem je předseda družstva. Kontrolní komise se v něm nezřizuje, neurčí-li stanovy jinak - tedy nezřídí-li ji samo družstvo svými stanovami. Není-li kontrolní komise zřízena nebo neurčí-li stanovy jinak, vykonává její působnost členská schůze. Není-li kontrolní komise zřízena, pak má každý člen družstva má vůči statutárnímu orgánu družstva stejnou pravomoc jako kontrolní komise.

Pokud má družstvo **aspoň 200 členů, může ve stanovách zřídit** jako zvláštní orgán **shromáždění delegátů**, které může převzít zcela či zčásti pravomoci členské schůze. To je však obecná úprava a pro některé zvláštní typy družstev může být zřízení shromáždění delegátů zapovězeno.

10.2.2 Statutárním orgán družstva

Představenstvo

Statutárním orgánem družstva je **představenstvo**. Může mít nejméně tři členy, je proto kolektivním orgánem. Členy představenstva volí a odvolává nejvyšší orgán družstva.

Zákon umožňuje, aby v souladu se stanovami byli voleni i náhradníci.

Členem představenstva družstva musí být jen člen družstva. Hovoříme o principu družstevní samosprávy. Člen představenstva družstva musí splňovat stejné podmínky a dopadají na něj stejné překážky výkonu funkce, jako na členy volených orgánů obchodních společností.

Zákonnou podmínkou výkonu funkce člena představenstva je plná svéprávnost a trestní bezúhonnost v rozsahu vyžadovaném Živnostenským zákonem. Kromě toho nesmí výkonu funkce bránit překážka vyloučení z funkce nebo překážka provozování živnosti.

Na členy představenstva se vztahují také ustanovení o péči řádného hospodáře. Členové představenstva jsou rovněž povinni řídit se pravidly proti střetu zájmů a je jim rovněž uložen zákaz konkurenčního jednání. Mezi družstvem a členem představenstva může být uzavřena smlouva o výkonu funkce. S jejím uzavřením vyslovuje svůj souhlas členská schůze.

Předseda družstva

Předseda družstva je monokratickým statutárním orgánem malého družstva v případě, že stanovy *malého družstva* tento statutární orgán zavedou.

Družstvo je povinno změnit strukturu orgánů a zavést do stanov představenstvo a kontrolní komisi až v případě, že počet jeho členů dosáhne 50 členů.

Podmínky výkonu funkce předsedy družstva jsou stejné jako u člena představenstva běžného družstva.

Od předsedu představenstva, který vykonává funkce (obchodně-korporační) je nutno odlišovat vedoucí zaměstnance (pravidelně nazývané ředitel, náměstek apod.). Těmito osobami jsou zpravidla zaměstnanci družstva. Na stanovách družstva záleží, zda-li je podmínkou členství také existence pracovního poměru člena družstva vůči družstvu.

Práva a povinnosti statutárního orgánu

Členové statutárního orgánu zastupují družstvo navenek. Způsob zastupování družstva člena představenstva mohou upravit i stanovy, např. společné jednání dvou členů představenstva. Je-li však statutárním orgánem předseda, zastupuje družstvo v plném rozsahu pouze on (a).

Kromě toho mají členové statutárního orgánu uloženy povinnosti i dovnitř družstva a ve vztahu k jeho členům.

Mezi povinnosti statutárního orgánu patří nejen zastupování navenek a výkon obchodního vedení, ale také zajištění vedení účetnictví, součinnost s kontrolní komisí, rozhodování ve věcech svěřených zákonem či stanovami představenstvu (např. přijímání nových členů a obecně zpravidla také vylučování stávajících členů), vedení seznamu členů, informování členů družstva, svolávání členských schůzí či shromáždění delegátů apod.

10.2.3 Nejvyšší orgán družstva

10.2.3.1 Působnost členské schůze

Nejvyšším orgánem je členská schůze. Jsou na ni svolávány členové družstva, kteří rozhodují hlasováním. Členové družstva vykonávají své právo podílet se na jeho řízení a kontrole zpravidla na členské schůzi.

Členská schůze družstva má působnost zejména v těchto věcech:

- rozhodování o změně stanov, nedochází-li k jejich změně na základě jiné právní skutečnosti,
- volí a odvolává členy a náhradníky členů představenstva a kontrolní komise, ledaže jiný právní předpis stanoví, že jednoho nebo více členů kontrolní komise volí zaměstnanci družstva,

- určuje výši odměny představenstva, kontrolní komise a členů jiných orgánů družstva zřízených stanovami, pokud je oprávněna podle stanov tyto orgány nebo jejich členy volit a odvolávat,
- schvaluje řádnou, mimořádnou nebo konsolidovanou účetní závěrku, popřípadě mezitímní účetní závěrku,
- schvaluje smlouvu o výkonu funkce podle § 59 ZOK,
- schvaluje poskytnutí finanční asistence,
- rozhoduje o námitkách člena proti rozhodnutí o jeho vyloučení,
- schvaluje jednání učiněná za družstvo do jeho vzniku,
- rozhoduje o rozdělení zisku nebo úhradě ztráty,
- rozhoduje o uhrazovací povinnosti,
- rozhoduje o použití rezervního fondu,
- rozhoduje o vydání dluhopisů,
- schvaluje převod nebo zastavení závodu nebo takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti družstva,
- rozhoduje o přeměně družstva,
- schvaluje smlouvu o tichém společenství a její změnu a zrušení,
- schvaluje smlouvu o dalším členském vkladu a její změnu a zrušení, neurčí-li stanovy, že ji členská schůze neschvaluje,
- rozhoduje o zrušení družstva s likvidací,
- volí a odvolává likvidátora a rozhoduje o jeho odměně,
- schvaluje zprávu likvidátora o naložení s likvidačním zůstatkem,
- rozhoduje o dalších otázkách, které zákon nebo stanovy svěřují do její působnosti.

10.2.3.2 Svolávání členská schůze

Členskou schůzi musí svolat představenstvo v termínech dle stanov, nejméně však jednou za účetní období.

Představenstvo svolá členskou schůzi **vždy, je-li to v důležitém zájmu** družstva.

Představenstvo je také **povinně bez zbytečného odkladu svolat** členskou schůzi bez zbytečného odkladu také **poté, co zjistí, že**

- a. **ztráta družstva** dosáhla takové výše, že při jejím uhrazení ze zdrojů družstva by neuhrazená ztráta dosáhla výše základního kapitálu nebo to lze s ohledem na všechny okolnosti předpokládat, nebo
- b. **družstvo se dostalo do úpadku nebo do hrozícího úpadku** podle Insolvenčního zákona, a navrhne členské schůzi přijetí potřebných opatření.

Představenstvo musí svolat členskou schůzi také k žádosti kontrolní komise. V neposlední řadě představenstvo svolá členskou schůzi také k žádosti 10% členů družstva, kteří mají nejméně 20% hlasů.

Pokud představenstvo nevyhoví žádosti kontrolní komise nebo kvalifikovaných členů ve lhůtě, mohou členskou schůzi svolat přímo tito členové nebo tento kontrolní komise.

Pozvánka se zasílá členu na adresu uvedenou v seznamu členů a musí být také uveřejněna na internetových stránkách družstva, a to až do zahájení členské schůze.

Pozvánka na členskou schůzi obsahuje aspoň

- a. firmu a sídlo družstva,
- b. místo a dobu zahájení členské schůze; místo a doba zahájení členské schůze se určí tak, aby co nejméně omezovaly možnost člena se jí zúčastnit,
- c. označení, zda se svolává členská schůze nebo náhradní členská schůze,
- d. program členské schůze, a to včetně návrhů změn stanov či návrhů usnesení,
- e. místo, kde se člen může seznámit s podklady k jednotlivým záležitostem programu členské schůze, pokud nejsou přiloženy k pozvánce.

10.2.3.3 Usnášení schopnost a rozhodování členské schůze

Členská schůze je schopna se usnášet, pokud je **přítomna většina všech členů majících většinu všech hlasů**, nevyžaduje-li zákon nebo stanovy účast členů majících vyšší počet hlasů. Pokud členská schůze není usnášení schopná a je-li to stále potřebné, svolavatel svolává náhradní členskou schůzi.

Ta musí mít ze zákona nezměněný pořad jednání - tzn. na pořadu náhradní členské schůze nemá být nic doplněno ani nemají být některé body vypuštěny.

V případech stanovených zákonem člen družstva nesmí vykonat své hlasovací právo a k jeho hlasům se nepřihlíží (§ 660 a násl. ZOK).

Členská schůze **se usnáší většinou hlasů přítomných členů**, nevyžaduje-li zákon nebo stanovy vyšší počet hlasů. Každý člen má při hlasování na členské schůzi 1 hlas, ledaže stanovy určí, že má hlasů více.

Každý člen má **vždy právě 1 hlas**, rozhoduje-li členská schůze o

- a. schválení poskytnutí finanční asistence,
- b. uhrazovací povinnosti,
- c. zrušení družstva s likvidací,
- d. přeměně družstva,
- e. vydání dluhopisů.

Usnesení členské schůze se osvědčuje veřejnou listinou, je-li jeho obsahem

- a. změna stanov,
- b. zrušení družstva s likvidací,
- c. přeměna družstva (tzn. zrušení družstva s právním nástupcem),
- d. schválení převodu nebo zastavení obchodního závodu nebo takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti družstva.

Veřejnou listinou se rozumí notářský zápis. Ten je upraven v ustanovení § 80a zákona č. 358/1992 Sb., Notářského řádu.

V případě notářského zápisu o rozhodnutí orgánu právnické osoby se notář vyjadřuje také k tomu, zda-li je rozhodnutí přijato v souladu se zákonem a společenskou smlouvou. Tím v zásadě odpovídá za legalitu takto přijatého rozhodnutí. Proto má notář zákonem stanovenou dobu na přípravu a žadatel mu musí poskytnout předem podklady.

10.2.3.4 **Přijetí rozhodnutí per rollam (mimo členskou schůzi)**

Stanovy mohou povolit v rámci družstva přijímání rozhodnutí členů per rollam. Tato možnost je nová, dřívější právní úprava družstva (zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník) ji neznala.

Při rozhodování per rollam osoba oprávněná svolat členskou schůzi rozešle návrh rozhodnutí členům družstva. Návrh musí obsahovat také lhůtu k vyjádření, podklady nutné k rozhodnutí a případně další údaje či podklady podle stanov. Všichni členové se považují za přítomné. Hlasy se počítají až po uplynutí lhůty a jako kladné lze započítat jen ty, které byly doručeny ve lhůtě. Dosažení rozhodnutí se pak oznamuje členům.

Vyžaduje-li zákon, aby rozhodnutí členské schůze bylo osvědčeno veřejnou listinou, uvede se ve vyjádření člena družstva i obsah návrhu rozhodnutí členské schůze, jehož se vyjádření týká. Vyjádření člena družstva musí být také ve formě notářského zápisu.

10.2.3.5 Členská schůze konaná formou dílčích schůzí

Stanovy mohou výslovně povolit, aby v rámci družstva byla členská schůze konána **formou dílčích schůzí**. V takovém případě pak nejsou svolávání všichni členové na jedno místo a čas, ale v určitém časovém rozmezí jsou členové svoláváni na různá místa. Dílčí schůze jednají o stejných otázkách a členové jich účastní se vyjadřují (včetně hlasování) ke stejným návrhům.

Upravují-li stanovy konání členské schůze formou dílčích schůzí, musí obsahovat také úpravu některých otázek jejich konání. Zákon zajišťuje, že všechny dílčí schůze musí mít stejný pořad jednání. Dílčí schůze se musí konat tak, aby mezi konáním první a poslední dílčí členské schůze neuplynulo více než 40 dnů. Pokud by byla tato doba nedodržena, platilo by, že žádné usnesení nebylo přijato.

Pokud má člen právo vstoupit na členskou schůzi ve své záležitosti – např. v případě, že podal opravný prostředek proti rozhodnutí představenstva o jeho vyloučení, pak je představenstvo povinno zorganizovat konání dílčích schůzí tak, aby měl právo účasti na každé z dílčích schůzí.

Na rozdíl od shromáždění delegátů zákon nepodmiňuje možnost konání členské schůze formou dílčích schůzí počtem členů družstva.

Schopnost členské schůze se usnášet se zjišťuje z celkového součtu hlasů všech členů přítomných na všech dílčích členských schůzích. Přijetí usnesení se zjišťuje z celkového součtu všech hlasů odevzdaných na všech dílčích členských schůzích dohromady. Je-li potřebné osvědčení o přijetí rozhodnutí členské schůze veřejnou listinou, musí být přijetí rozhodnutí na každé dílčí členské schůzi osvědčeno veřejnou listinou.

Na dílčích schůzích se tedy fakticky členové účastní hlasování, výsledky hlasování o návrzích usnesení však představenstvo zjistí až po sečtení hlasů ze všech konaných dílčích schůzí.

V sociálním družstvu je konání členské schůze formou dílčích schůzí zakázáno zákonem. Jde o formu ochrany členů sociálního družstva.

10.2.3.6 Shromáždění delegátů

V družstvu, které má **nejméně 200 členů**, mohou stanovy družstva určit, že **působnost členské schůze plní zcela nebo zčásti shromáždění delegátů**. Stanovy pak musí určit také působnost shromáždění delegátů a pravidla pro zařazení všech členů družstva do jednotlivých volebních obvodů delegátů. Pokud stanovy zavedou shromáždění delegátů a nevymezí přesně kompetence shromáždění delegátů a kompetence členské schůze, platí pravidlo, podle kterého veškeré kompetence členské schůze vykonává shromáždění delegátů a členská schůze není svolávána.

Delegát je volen a odvoláván ve svém volebním obvodu. Stanovy mohou určit také volbu a odvolávání náhradníka delegáta. Delegát na shromáždění vykonává takový počet hlasů, který náleží členům volebního obvodu, který zastupuje.

Každý člen družstva je zařazen právě do jednoho volebního obvodu. Zákon a stanovy pak také upravují svolávání shromáždění delegátů, usnášení schopnost, přijímání rozhodnutí atd.

V sociálním družstvu je shromáždění delegátů zakázáno zákonem. Jde o formu ochrany členů sociálního družstva.

Shromáždění delegátů je zpravidla praktické v družstvech s vysokým počtem členů (např. tisíce členů). Takovými družstvy jsou zpravidla družstva bytová.

10.2.3.7 Žaloba o neplatnost rozhodnutí nejvyššího orgánu

Každý člen družstva, člen představenstva nebo kontrolní komise nebo likvidátor se mohou **u soudu dovolávat neplatnosti usnesení členské schůze** podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti usnesení členské schůze spolku **pro rozpor s právními předpisy, stanovami, nebo s dobrými mravy**. Právo podat žalobu na určení neplatnosti rozhodnutí valné hromady musí být uplatněno v zákonných lhůtách, jinak zaniká.

Neplatnosti rozhodnutí jiných orgánů družstva se mohou oprávněné osoby dovolávat pouze tehdy, byla-li tato rozhodnutí činěna v působnosti členské schůze. Lze se tedy dovolávat neplatnosti rozhodnutí přijatého shromážděním delegátů.

Lze se dovolávat i neplatnosti usnesení přijatého per rollam. Lze se také dovolat neplatnosti usnesení přijatého pomocí dílčích schůzí. V takovém případě platí, že lhůta pro uplatnění práva podat návrh běží ode dne konání poslední dílčí členské schůze.

Pro dovolávání se neplatnosti usnesení přijatého shromážděním delegátů však platí některá zvláštní pravidla. Tak usnesení shromáždění delegátů není neplatné jen z toho důvodu, že

- a. zařazení členů do volebních obvodů bylo provedeno v rozporu s tímto zákonem nebo stanovami družstva,
- b. v jednom nebo více volebních obvodech není ke dni konání shromáždění delegátů zvolen delegát ani jeho náhradník,
- c. se náhradník delegáta nemohl zúčastnit shromáždění delegátů proto, že ho delegát, který se shromáždění delegátů nezúčastnil, o jeho svolání neinformoval, nebo
- d. delegát jedná v rozporu s usneseními členů zařazených do volebního obvodu, za který byl zvolen.

Lhůty pro podání žaloby vymezuje zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník ve spojení se zákonem č. 90/2012 Sb. tak, že žaloba může být podána do 3 měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o rozhodnutí valné hromady, nejdéle však do jednoho roku ode dne konání valné hromady. Právo zaniká uplynutím dřívější lhůty. Lze napadnout i neplatnost rozhodnutí přijatého per rollam.

10.2.4 **Kontrolní orgán - Kontrolní komise**

Družstvo zřizuje kontrolní komisi povinně, ledaže se jedná o malé družstvo, které ji nemá ve stanovách upravenou.

Členem kontrolní komise nemůže být člen představenstva, prokurista ani vedoucí odštěpného závodu družstva. Členy kontrolní komise volí a odvolává členská schůze, ledaže zvláštní zákon stanoví jinak. Členem kontrolní komise může být jen člen družstva, který splňuje zákonné podmínky a jeho členství v kontrolní komisi nebrání žádná překážka.

Člen kontrolní komise také podléhá péči řádného hospodáře, zákazu konkurence a pravidlům proti střetu zájmů. Člen kontrolní komise může mít s družstvem uzavřenu smlouvu o výkonu funkce.

Kontrolní komise družstva má působnost zejména v těchto věcech:

- kontroluje veškerou činnost družstva,
- projednává stížnosti členů
- může požadovat jakékoliv informace a doklady o hospodaření družstva. Při výkonu své působnosti je kontrolní komise nezávislá na ostatních orgánech družstva.
- dává také písemné stanovisko ke každé účetní závěrce, k návrhu na rozdělení zisku nebo úhradě ztráty družstva a k návrhu na rozhodnutí o uhrazovací povinnosti členů.
- upozorňuje představenstvo na zjištěné nedostatky a dohlíží na zjednání nápravy.

10.3 Práva a povinnosti členů družstva

Člen družstva má **práva i povinnosti**. Práva i povinnosti jsou **majetkové nebo nemajetkové povahy**.

Každý člen musí splnit svou vkладovou povinnost. V družstvu je základní členský vklad pro všechny členy stejně velký, stanovy mohou upravit i další členské vklady a jejich poskytování členy.

Zákon dovoluje, aby stanovy upravily i možnost plnění vkladové povinnosti formou **poskytnutí služeb či vykonání prací**.

Základním nemajetkovým právem je právo podílet se na členských výhodách.

Člen bytového družstva má právo na zjištění bydlení družstvem, a to nejčastěji pomocí nájmu družstevního bytu.

Každý člen družstva má právo na podíl na zisku. To však neplatí pro družstva bytová, která mají zakázáno dělit zisk mezi členy přímo. Omezení zákon ukládá také družstvu sociálnímu, ve kterém je možné mezi členy rozdělit nejvýše 33% disponibilního zisku.

Předpokladem pro dělbu zisku je schválení účetní závěrky a návrhu statutárního orgánu na rozdělení disponibilního zisku mezi členy. Nelze však vyplatit podíly na zisku, pokud by si tím družstvo přivodilo úpadek.

Každý člen má také povinnost loajality k družstvu. Člen má také právo podílet se na řízení a kontrole družstva. To uplatňuje na členské schůzi nebo mimo ni – způsobem dovoleným zákonem a stanovami družstva. Člen družstva má také právo na informace o stavu družstva.

Stanovy mohou upravit v družstvu i uložení **uhrazovací povinnosti** členu rozhodnutím členské schůze. Tu lze uložit do výše trojnásobku základního členského vkladu, členu voleného orgánu však může být uložena až do výše desetinásobku základního členského vkladu.

Uhrazovací povinnost lze uložit i opakovaně, nejvýše však do limitu stanoveného zákonem. Uhrazovací povinnost lze uložit také jen některým členům družstva, kteří ztrátu družstva způsobili nebo se na jejím vzniku podstatným způsobem podíleli.

Člen družstva může z družstva rovněž vystoupit. Ohledně převodu členství na jiného platí, že **v bytovém družstvu nepodléhá převod členského podílu žádnému omezení či souhlasu**, u jiných družstev může být podmíněn rozhodnutím orgánu či v některých případech také zákonem vyloučen – např. u sociálního družstva podle § 763 ZOK).

10.4 Trvání družstva a způsoby zániku účasti člena na družstvu

Družstvo lze založit na dobu neurčitou i na dobu určitou. Při trvání družstva do něj lze přistupovat i z něho vystupovat bez změny zakladatelského dokumentu. Musí zůstat zachován pouze nejnižší možný počet členů.

O dobrovolném zrušení družstva bez právního nástupce rozhoduje nejvyšší orgán družstva. Ten také rozhoduje také o zrušení družstva s právním nástupcem. Další pravidla jsou obsažena v zákoně č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

V případě zrušení bez právního nástupce musí být provedena likvidace družstva. Likvidace je upravena v zákoně č. 89/2012 Sb., Občanském zákoníku. Některá doplňková pravidla jsou obsažena také v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

10.4.1 Právní důvody zániku členství v družstvu

Členství v družstvu zaniká z mnoha různých důvodů. Jsou jimi např.

- písemná dohoda mezi členem a družstvem
- vystoupení člena (jednostranné právní jednání člena vůči družstvu)
- vyloučení člena (rozhodnutí orgánu družstva, zánik účasti ke dni, kdy člen družstva může naposled uplatnit ochranný prostředek, pokud jej nepodal)
- převod družstevního podílu,
- přechod družstevního podílu,
- smrt člena družstva,
- zánik právnické osoby, která je členem družstva,
- prohlášení konkursu na majetek člena,
- doručení vyznění o neúspěšné opakované dražbě v řízení o výkonu rozhodnutí nebo v exekuci nebo, nejsou-li členská práva a povinnosti převoditelné, pravomocným nařízením výkonu rozhodnutí postižením členských práv a povinností, nebo právní mocí exekučního

příkazu k postižení členských práv a povinností po uplynutí lhůty uvedené ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti podle zvláštního právního předpisu a, byl-li v této lhůtě podán návrh na zastavení exekuce, po právní moci rozhodnutí o tomto návrhu,

- zánik pracovního poměru, podmiňují-li stanovy členství v družstvu pracovním poměrem mezi družstvem a jeho členem,
- zánik družstva bez právního nástupce.

10.4.2 Vyloučení člena z družstva

Člen může být z družstva **vyloučen rozhodnutím orgánu družstva** pokud závažným způsobem porušil své členské povinnosti nebo je porušil opakovaně, pokud přestal splňovat podmínky členství podle stanov. Narozdíl od obchodních společností, v nich lze společníka vyloučit rozhodnutím nejvyššího orgánu pouze pro porušení vkladové povinnosti (a ve společnosti s ručením omezeným také pro porušení příplatkové povinnosti), okruh povinností v družstvu není takto omezen. Vyžaduje se však kvalifikovaná intenzita zásahu nebo recidiva porušení. Samostatným důvodem je také to, že člen přestal splňovat podmínky členství, které jsou upraveny ve stanovách družstva (jako volitelná náležitost).

Rozhodnutí o vyloučení má předcházet písemná výstraha, která musí obsahovat upozornění a lhůtu k nápravě, pokud je možná. Upozornění není třeba, pokud mělo porušení povinnosti neodstranitelné následky.

Družstvo může vyloučit svého člena také z jiných důležitých důvodů, které jsou uvedeny ve stanovách.

O vyloučení nelze rozhodnout později než ve lhůtě 6 měsíců ode dne, kdy se družstvo dozvědělo o důvodu vyloučení, nejpozději však ve lhůtě 1 roku ode dne, kdy důvod vyloučení nastal.

Zvláštní úprava platí pro člena bytového družstva nebo společné členy bytového družstva, s jejichž členstvím je spojen nájem družstevního bytu nebo společný nájem družstevního bytu. Takového člena nebo společné členy lze vyloučit z družstva, poruší-li nájemce hrubě svou povinnost vyplývající z nájmu, nebo byl-li nájemce pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin spáchaný na družstvu nebo na osobě, která bydlí v domě, kde je nájemcův byt, nebo proti cizímu majetku, který se v tomto domě nachází. Pokud je trestně odsouzen jen jeden z manželů, členství druhého zůstane zachováno.

Zákon konstruuje zvláštní vnitrodružstevní opravný prostředek - **proti rozhodnutí** představenstva o vyloučení může člen podat **odůvodněné námitky k členské schůzi** ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení oznámení o vyloučení. Stejně právo má člen i tehdy, že o vyloučení rozhodla členská schůze.

Marným uplynutím lhůty pro podání námitek členství zaniká.

Pokud členská schůze potvrdila rozhodnutí představenstva o vyloučení člena (zamítla námitky) nebo přímo rozhodla o vyloučení sama, má vylučovaná osoba právo podat u soudu žalobu ve lhůtě 3 měsíců ode dne doručení rozhodnutí. Žalobou se může domáhat prohlášení rozhodnutí o vyloučení za neplatné.

Rozhodnutí o vyloučení se musí vyhotovit písemně a musí být vylučovanému členu doručeno doporučeným dopisem do vlastních rukou na adresu člena uvedenou v seznamu členů.

Zvláštní úprava platí pro sociální družstva. V nich obecně statutární orgán rozhoduje, že člen přestal splňovat podmínky členství.

10.5 Některé zvláštnosti bytových a sociálních družstev

10.5.1 Bytová družstva

Družstvo lze založit jen za účelem zajišťování bytových potřeb svých členů. Bytové družstvo nemůže změnit předmět své činnosti a stát se jiným než bytovým družstvem, ledaže ani jediný jeho člen není nájemcem družstevního bytu ve vlastnictví tohoto bytového družstva, ani podle stanov žádnému členovi nevznikne po splnění všech podmínek právo na uzavření smlouvy o nájmu družstevního bytu.

Bytové družstvo spravuje svůj bytový fond (nemovitosti ve svém vlastnictví), může však také spravovat domy s byty a nebytovými prostory ve vlastnictví jiných osob. Bytové družstvo může za podmínek stanovených zákonem vykonávat i jinou činnost, pokud má doplňkový nebo vedlejší charakter k hlavní činnosti a není ohroženo uspokojování bytových potřeb členů bytového družstva.

Potřeba bydlení člena bytového družstva je zajišťována pomocí nájmu družstevního bytu (ev. družstevního nebytového prostoru).

Družstevním bytem nebo družstevním nebytovým prostorem se rozumí byt nebo nebytový prostor, který je v budově ve vlastnictví nebo ve spoluvlastnictví bytového družstva, nebo který je ve vlastnictví nebo ve spoluvlastnictví bytového družstva, a bytové družstvo jej poskytlo do nájmu členovi bytového družstva, který se sám nebo jeho právní předchůdce na jeho pořízení podílel členským vkladem.

Při hlasování na členské schůzi má člen bytového družstva 1 hlas, stanovy však mohou bydlícím členům přiznat větší počet hlasů.

Převod členského podílu v bytovém družstvu je relativně volný. Stanovy mohou pouze vymezit podmínky členství a ev. také zakázat členství právnických osob v bytovém družstvu. Stanovami však nelze omezit ani vyloučit převoditelnost členského podílu v bytovém družstvu, pokud má být nabyvatelem osoba, která splňuje podmínky stanov pro přijetí za člena bytového družstva.

Převodem družstevního podílu, s nímž byl spojen nájem družstevního bytu nebo právo na uzavření smlouvy o nájmu družstevního bytu, dochází k převodu nájmu družstevního bytu, anebo převodu práva na uzavření smlouvy o nájmu družstevního bytu včetně všech práv a povinností s tím spojených, a to včetně všech dluhů převodce vůči bytovému družstvu a dluhů bytového družstva vůči převodci, které souvisejí s užíváním družstevního bytu převodcem, anebo s právem na uzavření smlouvy o nájmu družstevního bytu za podmínek určených stanovami.

Ohledně přechodu členského podílu v bytovém družstvu platí, že na dědice družstevního podílu přechází nájem družstevního bytu nebo právo na uzavření smlouvy o nájmu, včetně práv a povinností s tím spojených.

V bytovém družstvu je také omezeno hospodaření. Pokud bytové družstvo vytvoří zisk, zákon jej zakazuje přímo rozdělit mezi členy. Lze však sjednat nižší nájemné za užívání družstevních bytů do budoucna.

K některým právním jednáním v bytovém družstvu se vyžaduje nejen souhlas daný usnesením členské schůze, ale rovněž souhlas všech či kvalifikované většiny členů bytového družstva. Takový souhlas musí mít písemnou formu a obsahovat i úředně ověřený podpis člena bytového družstva.

Souhlas všech členů nájemně bydlících a také všech členů majících právo na uzavření nájemní smlouvy na družstevní byt se vyžaduje k převodu družstevních bytů nebo pozemků s budovami, ve kterých jsou družstevní byty. Souhlas se nevyžaduje, pokud družstvo převádí družstevní byt nebo nebytový prostor ze svého vlastnictví do vlastnictví člena bytového družstva.

Souhlas nejméně 2/3 členů nájemně bydlících se vyžaduje nad rámec usnesení členské schůze k zastavení nebo jinému věcněprávními zatížení družstevních bytů nebo pozemků s budovami, ve které jsou družstevní byty.

Individuální souhlasy všech nájemně bydlících členů nad rámec rozhodnutí členské schůze ve shora uvedené přísné formě jsou jako podmínka platnosti zákonem vyžadovány také ke zvýšení základního členského vkladu doplatkem člena.

V bytovém družstvu lze stanovami zřídit samosprávy jako zvláštní organizační jednotky bytového družstva.

Soud může i bez návrhu bytové družstvo zrušit a nařídit jeho likvidaci také tehdy, pokud bytové družstvo

- a. porušuje závažným způsobem ustanovení ZOK o hospodaření se svým majetkem, nebo
- b. provozuje činnost, která je v rozporu s ustanovením o dovoleném předmětu činnosti (§ 727 ZOK).

10.5.2 Sociální družstva

Sociálním družstvem je družstvo, které soustavně vyvíjí obecně prospěšné činnosti směřující na podporu sociální soudržnosti za účelem pracovní a sociální integrace znevýhodněných osob do společnosti s přednostním uspokojováním místních potřeb a využíváním místních zdrojů podle místa sídla a působnosti sociálního družstva, zejména v oblasti vytváření pracovních příležitostí, sociálních služeb a zdravotní péče, vzdělávání, bydlení a trvale udržitelného rozvoje. Firma obsahuje označení „sociální družstvo“.

Sociálnímu družstvu zákon zakazuje změnit jeho předmět a je rovněž zakázána přeměna na jiné než sociální družstvo.

Sociální družstvo může současně zajišťovat také bytové potřeby svých členů, pak na něj dopadá také regulace bytových družstev.

Stanovy sociálního družstva, kromě náležitostí podle § 553, obsahují také

- a. cíle a podmínky činnosti sociálního družstva v souladu s jeho sociálně začleňovací funkcí a podporou místního rozvoje a
- b. podrobnější podmínky nakládání se ziskem v souladu s účelem činnosti sociálního družstva.

Členy sociálního družstva by měly být především fyzické osoby, přičemž ZOK je dělí na 3 kategorie. Člověk může být členem sociálního družstva ze zákona jen pokud:

- je příjemcem služeb poskytovaných sociálním družstvem (např, osoba handicapovaná), nebo
- vykonává-li pro sociální družstvo práci na základě pracovního poměru (zaměstnanec), nebo
- vykonává-li pro sociální družstvo práci bez nároku na odměnu mimo rámec pracovního poměru na základě dobrovolnosti (dobrovolník).

Pokud člen s.d. - zaměstnanec nebo člen s.d. - dobrovolník přestane splňovat podmínku svého osobního statusu (pracovní poměr nebo výkon dobrovolnické činnosti) po dobu delší než 90 dnů, může představenstvo sociálního družstva rozhodnout, že takovému členu zaniká posledním dnem této lhůty členství v sociálním družstvu. Člen, o zániku jehož členství bylo rozhodnuto, může proti tomuto rozhodnutí podat do 1 měsíce ode dne jeho doručení odvolání k členské schůzi. Rozhodnutí členské schůze je konečné.

Sociální družstvo je povinno smluvně pojistit dobrovolníky proti rizikům škody na zdraví úrazovým pojištěním a pojištěním právní odpovědnosti a tím jejich právní postavení přiblížit postavení zaměstnanců.

Členský podíl v sociálním družstvu má výrazný osobní charakter, protože zákon absolutně zakazuje jeho převod i přechod.

V sociálním družstvu je také omezeno hospodaření, ovšem jiným způsobem, než u družstev bytových.

Sociální družstvo může, připouštějí-li to stanovy, rozdělit nejvýše 33 % svého disponibilního zisku mezi své členy. Podmínkou výplaty je nejen schválení účetní závěrky (a návrhu na dělbu zisku) členskou schůzí, ale také doplnění rezervního fondu a dalších fondů vytvářených tímto družstvem ze zisku.

Sociální družstvo má zakázáno:

- a. emitovat dluhopisy,
- b. zajišťovat splnění povinností jiných osob,
- c. být neomezeně ručícím společníkem obchodní společnosti nebo se přímo či nepřímo podílet na podnikání jiných osob, ledaže s tím členská schůze sociálního družstva vysloví předchozí souhlas,
- d. být stranou smlouvy o tiché společnosti a
- e. převést, zastavit nebo propachtovat závod nebo pobočku nebo jejich část; to neplatí, je-li druhou smluvní stranou jiné sociální družstvo.

Z hlediska vnitřní organizační struktury má sociální družstvo možnost využít ustanovení ZOK o malých družstvech, pokud splňuje podmínku počtu členů pro malá družstva. Z důvodu ochrany členů má však sociální družstvo zakázáno bez ohledu na počet členů do stanov vtělit rozhodování členské schůze na dílčích schůzích a má také zakázáno zavést shromáždění delegátů.

Z hlediska počtu hlasů náležejících jednomu členu na členské schůzi se stanovy mohou odchýlit od základního pravidla 1 hlasu pro jednoho člena. Odchylku od pravidla je možné zavést stanovami

sociálního družstva. Zákon však obsahuje limitní omezení. Jeden člen - člověk může mít nejvýše 10% všech hlasů, člen - právnická osoba pak může mít nejvýše 25% ze všech hlasů v sociálním družstvu.

Současně však platí pro sociální družstvo i omezení dle § 650 odst. 2 ZOK - v zákonem zvlášť uvedených věcech má vždy každý člen právě 1 hlas.

Pokud je předmětem sociálního družstva pouze uspokojování bytových potřeb jeho členů, pak má každý člen sociálního družstva právě 1 hlas.

Soud může i bez návrhu sociální družstvo zrušit a nařídit jeho likvidaci také, pokud sociální družstvo

- a. provozuje činnost, která je v rozporu s ustanovením upravujícím základní účel sociálního družstva (ů 758 ZOK),
- b. nakládá se ziskem v rozporu s ustanoveními zákona (§ 766 ZOK) stanovami - tedy např. dělí více zisku, nedodrží doplňování fondů družstva z vytvořeného zisku, nebo nesplňuje podmínku uspokojování bytových potřeb znevýhodněných osob pouze pro členy sociálního družstva (viz. § 761 ZOK) po dobu delší než 12 měsíců.

Družstvo je společenstvím neuzavřeného počtu osob, které se sdružili za určitým účelem. Ten je často svépomocný. Družstvo tak má sloužit spíše k uspokojování potřeb svých členů, než k maximalizaci zisku. Zvláštními případy jsou družstva bytová a družstva sociální. Na účel družstva také navazují pravidla převoditelnosti podílu, která se pro jednotlivé typy družstev liší.

1. Co je to družstvo?
2. Jaký je rozdíl mezi družstvem bytovým a družstvem obecným?
3. Jaký je rozdíl mezi malým družstvem a družstvem majícím více než 200 členů?
4. Ve kterých družstvech je členský podíl převoditelný a za jakých podmínek?
5. Jaké znáte podmínky a omezení použití zisku družstva?
6. Jaké znáte organizační struktury orgánů družstev a jaká pravidla ohledně nich platí?

Literatura k tématu:

- [1] BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013.
- [2] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.

- [3] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl.* Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [4] POKORNÁ, J. - HOLEJŠOVSKÝ, J. - LASÁK, J. - PEKÁREK, M. A KOLEKTIV. *Obchodní společnosti a družstva. 1. vydání.* Praha : C.H.Beck, 2014.
- [5] ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2017.

Kapitola 11

Supranacionální obchodní korporace (Evropská společnost, evropská družstevní společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení)

Po prostudování kapitoly budete umět:

- definovat supranacionální obchodní korporace;
- vyjmenovat druhy evropských obchodních korporací a charakterizovat je;
- rozlišit mezi supranacionálními korporacemi a obdobnými národními právními formami;
- charakterizovat jednotlivé právní formy supranacionálních obchodních korporací

Klíčová slova:

Evropská společnost (evropská (akciová) společnost), evropská družstevní společnost (evropské družstvo), evropské hospodářské zájmové sdružení.

11.1 Evropská společnost

11.1.1 Obecný základ úpravy evropské společnosti

Evropská společnost je samostatná právní forma právnické osoby. Patří mezi obchodní společnosti. Nejbližší právní formou je akciová společnost. Základní kapitál evropské společnosti je také rozvržen na akcie. Upsaný základní kapitál musí být aspoň 120.000 EUR. Evropská společnost **může po dvou letech od svého vzniku přemístit své sídlo** v rámci území všech členských států Evropské unie.

Základ právní úpravy evropské společnosti je upraven na úrovni práva Evropské unie – nařízením Rady (ES) č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti (SE). Tato nařízení je pak doplněno směrnicí Rady (ES) 2001/86/ES, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců. Tyto evropské předpisy pak doplňují předpisy národní – v rámci České republiky zejména zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti. Dále pak také zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, protože pokud zvláštní předpisy neupravují jinak, použijí se na úpravu záležitostí evropské společnosti národní předpisy akciového práva toho státu, na jehož území má evropská společnost své sídlo.

Evropskou společnost lze založit pouze některým ze způsobů, které dovoluje nařízení. Ve všech případech musí být splněn nějaký **unijní prvek**. Jedním ze způsobů založení evropské společnosti je přeshraniční fúzí dvou národních akciových společností, které se řídí právními předpisy dvou různých členských států. Před samotnou fúzí musí proběhnout vyjednávání o zapojení zaměstnanců do orgánů společnosti, a to podle směrnice.

Jiným způsobem je změna právní formy národní akciové společnosti na evropskou společnost, pokud má více než dva roky pobočku v jiném členském státě, než je její sídlo.

Evropská společnost může také založit svou dceřinou evropskou společnost. Konečně více společností může založit společně holdingovou evropskou společnost.

Rozhodnutí příslušných orgánů – valných hromad společností, se osvědčují notářskými zápisy.

Protože se na evropskou společnost použítí národní předpisy akciového práva, aplikují se na evropské společnosti se sídlem na území ČR předpisy upravující akcie pro akciové společnosti.

Do českého obchodního rejstříku se evropská společnost zapisuje tehdy, pokud je její sídlo na území ČR. Podle nařízení platí, že napřed je proveden nový zápis evropské společnosti, následně výmazy zúčastněných společností. Zápis se také zveřejňuje nejen v českém Obchodním věstníku, ale také v Úředním věstníku Evropské unie.

11.1.2 Vnitřní struktura evropské společnosti

Orgány evropské společnosti

Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti. Pokud má společnost jen jednoho akcionáře, rozhoduje svými rozhodnutími při výkonu působnosti valné hromady. Tato rozhodnutí musí být písemná. V zákonem stanovených případech však musí být ve formě notářského zápisu – např. při změně stanov.

Každá akciová společnost musí ve stanovách zvolit svou vnitřní strukturu. Jde o volbu mezi více variantami dalších orgánů, které společnost musí zřídit. Společnost může zvolit strukturu dualistickou nebo monistickou. Po vzniku společnosti lze stanovy měnit rozhodnutím valné hromady.

Ve **společnosti dualistické struktury** musí být zřízeny tyto volené orgány: Představenstvo, dozorčí rada. Stanovy musí určit počet členů, vyžaduje se nejméně 1 člen pro každý z těchto orgánů. Člen představenstva však nemůže být současně členem dozorčí rady. V pochybnostech platí, že společnost zvolila dualistickou strukturu.

Ve **společnosti monistické struktury** musí být zřízeny tyto volené orgány: Správní rada a generální ředitel. Stanovy musí určit počet členů, vyžaduje se nejméně 3 členná správní rada.

Statutární orgán společnosti

Představenstvo

Má-li podle stanov evropská společnost dualistickou strukturu, je jejím statutárním orgánem představenstvo. Má-li podle stanov více členů, pak je kolektivním orgánem. Stanovy mohou určit, že členy představenstva volí a odvolává valná hromada. Jinak volí její členy dozorčí rada. Orgán oprávněný k volbě člena také dává souhlas s obsahem a uzavřením smlouvy o výkonu funkce.

Nejdelší funkční období je podle nařízení 6 let. S členem volených orgánů může být uzavřena smlouva o výkonu funkce.

Pro evropskou společnost se sídlem na území ČR se uplatní národní pravidla, která platí pro akciové společnosti. Stejně tak se aplikují národní podmínky výkonu funkce a překážky jejího výkonu. Zákonnou podmínkou výkonu funkce člena představenstva je plná svéprávnost a trestní bezúhonnost v rozsahu vyžadovaném Živnostenským zákonem. Kromě toho nesmí výkonu funkce bránit překážka vyloučení z funkce nebo překážka provozování živnosti.

Generální ředitel

Podle nařízení je statutárním orgánem evropské společnosti monistické struktury generální ředitel. Je to vždy jen jedna fyzická osoba.

Generálního ředitele volí a odvolává správní rada. Správní rada také schvaluje uzavření smlouvy o výkonu funkce s generálním ředitelem.

Zákonnou podmínkou výkonu funkce generálního ředitele evropské společnosti se sídlem v ČR je plná svéprávnost a trestní bezúhonnost v rozsahu vyžadovaném Živnostenským zákonem. Kromě toho nesmí výkonu funkce bránit překážka vyloučení z funkce nebo překážka provozování živnosti.

Práva a povinnosti statutárního orgánu

Členové statutárního orgánu zastupují společnost navenek. Způsob zastupování mohou upravit i stanovy, např. společné jednání více členů představenstva. Kromě toho mají členové statutárního orgánu uloženy povinnosti i dovnitř společnosti a ve vztahu ke společníkům.

Ve společnosti dualistické struktury přísluší představenstvu obchodní vedení. Ve společnosti monistické struktury určuje základní zaměření obchodního vedení správní rada, která také vykonává dohled nad generálním ředitelem. V rámci základního zaměření pak obchodní vedení vykonává generální ředitel. Statutární orgán má obdobné povinnosti jako statutární orgán akciové společnosti.

Valná hromada

Působnost valné hromady

Nejvyšším orgánem je valná hromada. Jsou na ni svolávání akcionáři, kteří rozhodují hlasováním. Akcionáři vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti na valné hromadě nebo mimo ni.

Podle nařízení se musí první valná hromada evropské společnosti konat do 18 měsíců od jejího vzniku.

Valná hromada rozhoduje o záležitostech, ve kterých má výlučnou pravomoc na základě

- a. nařízení 2157/2001 nebo

- b. právních předpisů členského státu, ve kterém se nachází sídlo SE, jimiž se provádí směrnice 2001/86/ES.

Kromě toho valná hromada rozhoduje o záležitostech, pro něž svěřují pravomoc valné hromadě akciové společnosti řídicí se právem členského státu, ve kterém se nachází sídlo SE, buď právní předpisy tohoto členského státu, nebo stanovy SE v souladu s nimi. Podle nařízení rozhoduje valná hromada např. o přemístění sídla evropské společnosti. V dalším pak do její kompetence patří také rozhodnutí, k nimž je oprávněna valná hromada valná hromada akciové společnosti.

Svolávání valné hromady

Pokud má evropská společnost sídlo na území České republiky, použití se na svolávání valné hromady normy upravující svolávání valné hromady akciové společnosti.

Má-li evropská společnost sídlo v České republice, musí zřídit a udržovat internetové stránky. Na nich také uveřejňuje pozvánku na valnou hromadu. Kromě toho zasílá písemné pozvánky svým akcionářům tak, jako jsou zasílány pozvánky akcionářům českých akciových společností.

Usnášení schopnost a rozhodování valné hromady

Podmínky usnášení schopnosti valné hromady, účast akcionáře na ní, výkon hlasovacího práva a jeho systaci, většiny hlasů k rozhodování, jakož i osvědčování rozhodnutí valné hromady veřejnou listinou se řídí stejnými normami, které platí pro české akciové společnosti. Rovněž tak pravidla pro žalobu o neplatnost rozhodnutí valné hromady.

Kontrolní orgán

Dozorčí rada

Dozorčí radu musí povinně zřídit evropská společnost, která má podle stanov zavedenu dualistickou strukturu. Pokud podle **vyjednávání o zapojení zaměstnanců** dojde k jejich zapojení, pak jmenují část členů dozorčí rady zaměstnanci. Zaměstnanci však mohou jmenovat nejvýše jednu polovinu členů. V dalším se pak uplatní pravidla pro dozorčí rady akciových společností.

Podle nařízení musí představenstvo informovat dozorčí radu nejméně jednou za 3 měsíce o průběhu podnikání a jeho předpokládaném dalším vývoji. Představenstvo je povinno informovat dozorčí radu neprodleně o všech záležitostech, které mohou mít na společnost podstatný vliv.

Správní rada

Správní radu musí povinně zřídit evropská společnost, která má podle stanov zavedenu **monistickou strukturu**. Pokud má sídlo na území ČR, **musí mít nejméně 3 členy a nejvýše 18 členů**. Člen správní rady může mít se společností uzavřenu smlouvu o výkonu funkce.

Mezi kompetence správní rady patří vymezovat obecně otázky obchodního vedení, dohlíží na generálního ředitele. V dalším pak vykonává některé kompetence, které ve společnosti dualistické struktury zákon svěřuje dozorčí radě.

11.1.3 **Práva a povinnosti akcionářů evropské společnosti, trvání evropské společnosti**

Ohledně práva a povinností akcionářů evropské společnosti se sídlem v České republice platí pravidla, která upravují práva a povinnosti akcionářů národních akciových společností.

Každý akcionář má právo na podíl na zisku - dividendu. Předpokladem je schválení účetní závěrky a návrhu statutárního orgánu na rozdělení disponibilního zisku mezi akcionáře. Nelze však vyplatit podíly na zisku, pokud by si tím společnost přivodila úpadek. Mezi akcionáře se disponibilní zisk rozděluje až po jeho zdanění daní z právnických osob. Podle stanov a rozhodnutí valné hromady lze část zisku rozdělit např. také mezi členy představenstva – tantiéma. Každý akcionář má také povinnost loajality ke společnosti. Akcionář má také právo podílet se na řízení a kontrole společnosti. To uplatňuje na valné hromadě nebo mimo ni. Akcionář má také právo na převod své akcie. V případě akcie na majitele je toto právo neomezené. V případě akcie na jméno mohou stanovy podmínit převod splněním podmínky (např. souhlas orgánu společnosti) nebo převod omezit jinak – např. na okruh určitých osob. Zvláštní práva má kvalifikovaný akcionář – např. iniciovat svolání valné hromady, žádat zařazení bodu pořadu jednání do již svolané valné hromady. Většinový akcionář má zvláštní povinnosti.

Společnost lze založit na dobu neurčitou i na dobu určitou. Při splnění zákonných podmínek mohou být akcie přijaty k veřejnému obchodování na burze. Běžným způsobem zániku účasti akcionáře na společnosti je převod akcií, nejčastěji prodej. O zvláštní případ jde tehdy, když akcionář nedostal od orgánu společnosti souhlas k převodu akcie na jméno, ač orgán společnosti nebyl povinen podle stanov převod odmítnout. V tomto případě může akcionář uplatnit do 1 měsíce u společnosti právo na odkup akcií společností, a to za přiměřenou cenu.

Pokud valná hromada rozhodla o vyřazení akcií z trhu, společnost musí učinit veřejný návrh na povinný odkup akcií. Zákon reguluje i cenu, kterou musí společnost akcionáři zaplatit.

11.2 Evropská družstevní společnost (evropské družstvo)

11.2.1 Obecný základ právní úpravy a charakteristika evropské družstevní společnosti (evropského družstva)

Evropská družstevní společnost je samostatná právní forma právnické osoby. Patří mezi družstevní korporace, nejbližší právní formou je družstvo. Základní kapitál evropské družstevní společnosti musí být aspoň 30.000 EUR. Evropská společnost může po dvou letech od svého vzniku přemístit své sídlo v rámci území členských států Evropské unie.

Základ právní úpravy evropské společnosti je upraven na úrovni práva Evropské unie – nařízením Rady (ES) č. 1435/2003 o statutu evropské družstevní společnosti (SCE). Tato nařízení je pak doplněno směrnicí Rady (ES) 2003/72/ES, kterou se doplňuje statut evropské družstevní společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců. Tyto evropské předpisy pak doplňují předpisy národní – v rámci České republiky zejména zákon č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti. Dále pak také zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, protože pokud zvláštní předpisy neupravují jinak, použijí se na úpravu záležitostí evropské družstevní společnosti národní předpisy družstevního práva toho státu, na jehož území má evropská družstevní společnost své sídlo.

Evropskou družstevní společnost lze založit pouze některým ze způsobů, které dovoluje samotné nařízení. Ve všech případech musí být splněn nějaký **unijní prvek**.

Evropská družstevní společnost může být založena aspoň pěti fyzickými osobami s bydlištěm aspoň ve dvou členských státech, nebo aspoň pěti fyzickými osobami či společnostmi se sídlem aspoň ve dvou členských státech Evropské unie.

Zakladateli mohou být také společnosti se sídlem ve dvou členských státech. Evropská družstevní společnost může být také založena přeshraniční fúzí dvou národních družstev, která se řídí právy nejméně dvou členských států. Konečně může být národní družstvo transformováno na evropskou družstevní společnost, pokud má po dobu aspoň dvou let pobočku či dceřinou společnost v jiném členském státě, než je stát, ve kterém má přeměňované družstvo své sídlo.

Pokud je evropská družstevní společnost zakládána dvěma společnostmi nebo přeměnou, pak musí proběhnout vyjednávání o zapojení zaměstnanců.

Rozhodnutí příslušných orgánů – valných hromad společností, členské schůze družstva, se osvědčují notářskými zápisy.

Protože se na evropskou družstevní společnost použítí národní předpisy družstevního práva, aplikují se na evropské společnosti se sídlem na území ČR předpisy upravující pravidla pro družstva. Jde zejména o zvláštní pravidla pro družstva bytová, družstva sociální nebo družstva úvěrová.

Do českého obchodního rejstříku se evropská družstevní společnost zapisuje tehdy, pokud je její sídlo na území ČR. Podle nařízení platí, že napřed je proveden nový zápis evropské družstevní společnosti, následně výmazy zúčastněných společností. Zápis se také zveřejňuje nejen v českém Obchodním věstníku, ale také v Úředním věstníku Evropské unie.

11.2.2 Vnitřní struktura evropské družstevní společnosti

Orgány evropské družstevní společnosti

Každá evropská družstevní společnost musí **ve stanovách zvolit svou vnitřní strukturu**. Jde o volbu mezi více variantami dalších orgánů, které musí zřídit. Evropská družstevní Společnost může zvolit **strukturu dualistickou nebo monistickou**. Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti. Po vzniku společnosti lze stanovy měnit jejím rozhodnutím.

Ve společnosti **dualistické struktury** musí být zřízeny tyto volené orgány: řídicí orgán a dozorčí orgán. Tedy představenstvo a kontrolní komisi. Člen představenstva však nemůže být současně členem kontrolní komise, člen kontrolní komise však může být dočasně členem představenstva. Po tu dobu fakticky nevykonává svůj obvyklý obsah funkce.

Ve společnosti **monistické struktury** musí být zřízeny tyto volené orgány: Správní rada a generální ředitel. Stanovy musí určit počet členů, vyžaduje se nejméně 3 členná správní rada. Generální ředitel může být současně i členem správní rady.

Statutární orgán společnosti

Představenstvo

Má-li podle stanov evropská družstevní společnost dualistickou strukturu, je jejím statutárním orgánem představenstvo. Má-li sídlo v České republice, musí mít aspoň 3 členy. Je tedy kolektivním orgánem. Orgán oprávněný k volbě člena také dává souhlas s obsahem a uzavřením smlouvy o výkonu funkce.

Zákonnou podmínkou výkonu funkce člena představenstva je plná svéprávnost a trestní bezúhonnost v rozsahu vyžadovaném Živnostenským zákonem. Kromě toho nesmí výkonu funkce bránit překážka vyloučení z funkce nebo překážka provozování živnosti. Členem může být pouze člen evropské družstevní společnosti.

Generální ředitel

Podle nařízení je statutárním orgánem evropské družstevní společnosti monistické struktury generální ředitel. Toho jmenuje a odvolává správní rada. Generálním ředitelem může být současně jmenován i předseda správní rady. Generálním ředitelem nemůže být prokurista evropské družstevní společnosti.

Generální ředitel zastupuje evropskou družstevní společnost navenek (jednatelské oprávnění), také mu přísluší i obchodní vedení.

Zákonnou podmínkou výkonu funkce generálního ředitele je plná svéprávnost a trestní bezúhonnost v rozsahu vyžadovaném Živnostenským zákonem. Kromě toho nesmí výkonu funkce bránit překážka vyloučení z funkce nebo překážka provozování živnosti. Může se jím stát jen člen evropské družstevní společnosti.

Práva a povinnosti statutárního orgánu

Členové statutárního orgánu zastupují společnost navenek. Způsob zastupování mohou upravit i stanovy, např. společné jednání více členů představenstva. Kromě toho mají členové statutárního orgánu uloženy povinnosti i dovnitř společnosti a ve vztahu ke společníkům.

Ve společnosti dualistické struktury přísluší představenstvu obchodní vedení. Ve společnosti monistické struktury určuje základní zaměření obchodního vedení správní rada, která také vykonává dohled nad generálním ředitelem. V rámci základního zaměření pak obchodní vedení vykonává generální ředitel.

Statutární orgán je konečně odpovědný za plnění veřejnoprávních povinností společnosti – např. udržovat obsah zápisu v obchodním rejstříku aktuální (včetně sbírky listin) nebo podávat daňové přiznání. V případě, že se společnost dostane do úpadku, odpovídají členové statutárního orgánu za to, že společnost podá sama insolvenční návrh podle Insolvenčního zákona.

Valná hromada

Působnost valné hromady

Nejvyšším orgánem je valná hromada. Jsou na ni svolávání členové, kteří rozhodují hlasováním. Terminologická nejednotnost s národním družstevním právem (nazývajícím nejvyšší orgn členskou schůzí) je nešťastná.

Valná hromada rozhoduje o záležitostech, ve kterých má výlučnou pravomoc na základě

- a. nařízení 1435/2003 nebo
- b. právních předpisů členského státu, ve kterém se nachází sídlo SCE, jimiž se provádí směrnice o zapojení zaměstnanců.

Kromě toho valná hromada rozhoduje o záležitostech, pro něž svěžují pravomoc nejvyššímu orgánu družstva právní předpisy státu, ve kterém má evropská družstevní společnost své sídlo.

Svolávání valné hromady

Pokud má evropská družstevní společnost sídlo na území České republiky, použití se na svolávání valné hromady normy upravující svolávání členské schůze družstva se sídlem v ČR.

Usnášení schopnost a rozhodování valné hromady

Podmínky usnášení schopnosti valné hromady, účast člena na ní, výkon hlasovacího práva a jeho sistaci, většiny hlasů k rozhodování, jakož i osvědčování rozhodnutí valné hromady veřejnou listinou se řídí stejnými normami, které platí pro česká družstva.

Rovněž tak pravidla pro žalobu o neplatnost rozhodnutí členské schůze.

Kontrolní orgán

Kontrolní komise

Kontrolní komisi musí povinně zřídit evropská družstevní společnost, která má podle stanov zavedenu dualistickou strukturu. Pokud **podle vyjednávání o zapojení zaměstnanců** dojde k jejich zapojení, pak jmenují část členů komise.

Správní rada

Správní radu musí povinně zřídit evropská družstevní společnost, která má podle stanov zavedenu monistickou strukturu. Pokud má sídlo na území ČR, musí mít nejméně 3 členy. Členem může být člověk nebo i právnická osoba. Pokud je členem právnická osoba, vykonává práva a povinnosti člena pověřený člověk.

Mezi kompetence správní rady patří vymezování obecných otázek obchodního vedení, dohlížet na generálního ředitele. V dalším pak vykonává některé kompetence, které ve společnosti dualistické struktury zákon svěřuje kontrolní komisi.

11.2.3 Práva a povinnosti členů, trvání společnosti

Ohledně práva a povinností členů evropské družstevní společnosti se sídlem v České republice platí pravidla, která upravují práva a povinnosti členů národních družstev.

Podle nařízení mohou stanovy zavést omezené ručení členů SCE za dluhy evropského družstva. Tato skutečnost se v názvu SCE vyjadřuje obligatorním použitím dodatku stanoveného nařízení.

11.3 Evropské hospodářské zájmové sdružení

11.3.1 Obecný základ

Evropské hospodářské zájmové sdružení je samostatná právní forma právnické osoby. Je nejstarší supranacionální formou obchodní korporace.

Patří mezi obchodní společnosti, nejbližší právní formou je veřejná obchodní společnost. **Členové** evropského hospodářského zájmového sdružení **ručí za jeho závazky neomezeně**. Evropské hospodářské zájmové sdružení ale **samo nesmí podnikat**, může pouze podporovat aktivity svých členů nebo napomáhat jejich podnikání.

Členové musí mít svá **sídla ve dvou různých členských státech** Evropské unie. Evropské hospodářské zájmové sdružení může při splnění podmínek přemísťovat své sídlo v rámci území členských států Evropské unie.

Základ právní úpravy evropského hospodářského zájmového sdružení je upraven na úrovni práva Evropské unie – nařízením Rady (EHS) č. 2137/1985 o zřízení evropského hospodářského zájmového sdružení. Tento evropský předpis pak doplňují předpisy národní – toho státu, na jehož území má evropské hospodářské zájmové sdružení své sídlo. Pokud má sídlo v rámci České republiky, jde zejména o zákon č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení. Dále pak také o zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, protože podpůrně se na postavení jednatelů

použijí ustanovení o jednatelech společnosti s ručením omezeným, na úpravu poměrů v evropském hospodářském zájmovém sdružení pak úprava veřejné obchodní společnosti.

Evropské hospodářské zájmové sdružení se **zakládá uzavřením smlouvy** mezi zakladateli. Těmi mohou být pouze společnosti se sídlem v některém členském státu nebo podnikatelé – fyzické osoby. Zakladatelé však musí mít svá sídla nejméně ve dvou různých členských státech Evropské unie. Smlouva mezi zakladateli musí být uzavřena v písemné formě.

Do českého obchodního rejstříku se evropské hospodářské zájmové sdružení zapisuje tehdy, pokud má sídlo na území ČR. Zápis do obchodního rejstříku se také zveřejňuje nejen v českém Obchodním věstníku, ale také v Úředním věstníku Evropské unie.

11.3.2 Vnitřní struktura - orgány evropského hospodářského zájmového sdružení

Struktura orgánů je velmi jednoduchá. **Nejvyšším orgánem** jsou **všichni společníci**, kteří mají při výkonu pravomoci jednat na schůzi. O zásadních záležitostech musí rozhodovat jednomyslně, pro ostatní mohou zavést většinové rozhodování úpravou ve smlouvě.

Statutárním orgánem je nejméně jeden **jednatel**. Pokud má evropské hospodářské zájmové sdružení sídlo v ČR, musí splňovat stejně podmínky, jako jednatel společnosti s ručením omezeným.

11.3.3 Práva a povinnosti členů, trvání společnosti

Na společníky evropského hospodářského zájmového sdružení se sídlem v České republice se podřídně vztahují pravidla, která upravují práva a povinnosti členů veřejných obchodních společností.

Základ právní úpravy je ale stanoven přímo v nařízení. Podle něj např. všichni společníci ručí za dluhy sdružení společně a nerozdílně, a to neomezeně. Společník má právo na podíl na zisku, je rovněž povinen podílet se na úhradě ztráty sdružení.

Odchylně od národní úpravy veřejné obchodní společnosti, která dosud zakazuje převod obchodního podílu ve v.o.s., může společník evropského hospodářského zájmového sdružení převést svůj obchodní podíl na jiného člena nebo na třetí osobu. Převod je podmíněn jednomyslným souhlasem všech ostatních členů podle čl. 22 nařízení.

Člen sdružení je oprávněn z oprávněného důvodu jednostranně vystoupit ze sdružení. Smlouva může také stanovit další důvody, pro které může být zrušena účast z vůle vystupujícího společníka.

Vyloučit člena ze sdružení může soud na návrh většiny ostatních členů, a to z důvodu vážného porušení členských povinností, hrozby vážného narušení fungování sdružení členem nebo z jiných důvodů, které jsou uvedeny ve smlouvě.

Podle nařízení také společníci vykonávají svá práva podílet se na řízení a kontrole sdružení – a to zejména na schůzi všech společníků, která je nejvyšším orgánem sdružení. Každý společník může u jednatele iniciovat svolání schůze.

Samo **sdružení má** však nařízením **uložen zákaz řízení svých členů**, jakož i **zákaz majetkové účasti v členech**. Je také zakázáno nabízet podíly ve sdružení veřejným úpisem. Evropské hospodářské zájmové sdružení také nesmí zaměstnávat více než 500 zaměstnanců. Evropské hospodářské zájmové sdružení nesmí být členem jiného evropského hospodářského zájmového sdružení.

EHZS může být založeno na dobu určitou i na dobu neurčitou. Při zrušení bez právního nástupce se v zásadě vyžaduje likvidace, ledaže jiný právní předpis stanoví jinak.

Σ

Supranacionální korporace jsou v základu upraveny v právu Evropské unie. Každá z nich může být založena za podmínek stanovených v přímo použitelném nařízení. Smyslem úpravy těchto korporací je umožnit možnost nadnárodního sdružování a rovněž přemísťování sídla v rámci Evropské unie. Dosud jsou upraveny evropská (akciová) společnost, evropská družstevní společnost (evropské družstvo) a evropské hospodářské zájmové sdružení. Na národní úrovni jsou některá specifika upravena ve zvláštních zákonech, v ostatním se pak aplikují obecná pravidla ze zákona o obchodních korporacích a z Občanského zákoníku.

?

1. Co je to evropská společnost?
2. Jaký je rozdíl mezi evropskou společností a evropským družstvem?
3. Jaký je účel, pro který je možné založit evropské hospodářské zájmové sdružení?
4. Jaké znáte základní způsoby a podmínky založení některé ze supranacionálních obchodních korporací?

Literatura k tématu:

- [1] BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013.
- [2] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [3] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl*. Praha : Wolters Kluwer, 2014.
- [4] POKORNÁ, J. - HOLEJŠOVSKÝ, J. - LASÁK, J. - PEKÁREK, M. A KOLEKTIV. *Obchodní společnosti a družstva. 1.vydání*. Praha : C.H.Beck, 2014.
- [5] ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2017.

Kapitola 12

Ochrana průmyslových práv

Po prostudování kapitoly budete umět:

- definovat nemotné statky a průmyslová práva;
- vyjmenovat jednotlivá práva na označení;
- odlišit práva tvůrčí od práv netvůrčích;
- definovat autorské dílo a uvést jednotlivé příklady majetkových práv autorských

Klíčová slova:

Nemotné statky. Průmyslová práva. Práva na označení. Ochranná známka. Označení původu. Zeměpisné označení. Obchodní firma. Průmyslový vzor. Užitečný vzor. Vynález. Patent. Autorské dílo. Zaměstnanecké dílo. Počítačový program. Databáze. Obchodní tajemství.

12.1 Obecný základ - duševní vlastnictví, průmyslové vlastnictví

Za **duševní vlastnictví** je považujeme souhrnně skupinu nehmotných věcí, které jsou zvláště upraveny právem a jsou chráněny. Duševního vlastnictví se zpravidla teoreticky člení na **průmyslové vlastnictví** a **práva autorská a s nimi související**.

Průmyslové vlastnictví se dále člení na (1) práva na označení - ochranné známky, označení původu a zeměpisná označení, obchodní firma, a dále na (2) skupinu tvůrčích průmyslových statků - patenty na vynálezy, průmyslové vzory, užité vzory. Do průmyslového vlastnictví patří (3) také obchodní tajemství a také know-how.

Do druhé skupiny (neprůmyslové duševní vlastnictví) náleží právo autorské, právo k databázím a práva výkonných umělců.

Pro všechny předměty duševního vlastnictví je charakteristické, že jsou možné všudypřítomné a současně závislé na hmotném nosiči. Tyto vlastnosti vymezil prvně švýcarský právník Alois Troller.

Duševní vlastnictví je na mezinárodní úrovni vysoce harmonizováno. Je zřízena Světová organizace duševního vlastnictví, která má sídlo v Ženevě. Její internetové stránky jsou na adrese www.wipo.int

Základní mnohostranné mezinárodní úmluvy zavazují většinu států světa - např. Pařížská unijní úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví má 195 smluvních států, obdobně Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl má 185 smluvních států (oba údaje - zdroj Světová organizace duševního vlastnictví, www.wipo.int).

12.2 Práva na označení

12.2.1 Obchodní firma (obchodní jméno)

Obchodní firma je název, pod kterým je podnikatel zapsán v obchodním rejstříku. Má ji však jen ten podnikatel, který je v něm zapsán. Obchodní firmu jiný podnikatel nemá.

Je důležité nesměšovat právní význam obchodní firmy s významem ekonomickým - v ekonomii je firmou často nazýván podnikatel sám, případně pak jeho věc, pomocí které podniká. V učebnici

práva se držíme právního pojetí a významu. Proto věc, pomocí které podnikatel podniká, nazýváme obchodní závod (viz. § 502 NOZ).

Obchodní firma každého podnikatele musí být unikátní - musí být nezaměnitelná s firmou jiného (již zapsaného podnikatele) a nesmí také klamat veřejnost (např. o povaze podnikání). Firma člověka obsahuje jeho jméno a příjmení, může obsahovat také jiné prvky.

Obchodní firma právnické osoby obsahuje označení její právní formy. Je také součástí zakladatelského dokumentu (společenské smlouvy, stanov nebo zakladatelské listiny).

České právo (zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob) umožňuje rovněž předzápis obchodní firmy - ta fakticky představuje blokaci na 1 měsíc. Je potřeba přiložit zakladatelský dokument založené obchodní korporace. Předzápis umožňuje "zajištění rezervace", během této doby mají zakladatelé splnit předpoklady zápisu korporace do obchodního rejstříku - např. vnést do společnosti vklady, získat průkaz vzniku podnikatelského oprávnění, zajistit umístění sídla korporace (a důkaz o něm).

Obchodní firma je chráněna proti zaměnitelným firmám na principu časové priority. Obchodní firma je současně nehmotná věc, lze ji převést (např. prodat). Současný Občanský zákoník nevyžaduje, aby při převodu firmy došlo současně také k převodu obchodního závodu (dříve podniku, dříve do 31.12.2013 pravidlo vázaného převodu obchodní firmy, které bylo obsaženo ve zrušeném Obchodním zákoníku).

Podnikatel, který firmu nemá, vstupuje do právních vztahů svým jménem (názvem). Podnikající člověk může ke jménu a příjmení rovněž připojit dodatek pro odlišení od jiných podnikatelů.

Název nezapsaného podnikatele můžeme označit jako obchodní jméno. Ostatně v letech 1992-2000 české (resp. československé) právo znalo pouze obchodní jméno a nikoliv obchodní firmu.

12.2.2 Ochranná známka

Ochranná známka je označení zboží nebo služeb, které je právem chráněno. Nejčastěji jde o slovní označení, grafické, kombinaci slovního a grafického prvku, trojrozměrné. Ochrannou známkou může být také jen kombinace barev. Označení se může stát ochrannou známkou, pokud je schopné odlišit výrobky či služby vlastníka známky od výrobků či služeb ostatních.

Právo ochranných známek je založeno na principu teritoriality - ochranná známka podle českého práva je známkou pouze na území České republiky. Existuje však možnost mezinárodního zápisu

známky do jiných států, tato možnost se opírá o mezinárodní smlouvu (Madridskou dohodu o mezinárodním zápisu továrních a obchodních známek). Existuje také možnost zápisu ochranné známky Evropské unie. Ta poskytuje ochranu na území všech členských států EU.

Ochranné známky jsou upraveny zejména v těchto právních předpisech:

- zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách
- vyhláška č. 97/2004 Sb., k provedení zákona o ochranných známkách
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 o ochranné známce Evropské unie
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/625
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/626
- Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek (vyhláška č. 65/1975 Sb.,
- Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek (sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 248/1996 Sb., o přístupu České republiky k Protokolu k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek)
- Niceská dohoda o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu známek (vyhláška č. 118/1979 Sb., vyhláška č. 77/1985 Sb.).

Zvláštností je ochranná **známka všeobecně známá**. Té musí být poskytnuta ochrana bez ohledu na zápis do rejstříku. Nejvyšší úroveň ochrany je poskytnuta **známce s dobrým jménem**.

O zápis ochranné známky do rejstříku se žádá příhláškou ochranné známky. Ta se podává u Úřadu průmyslového vlastnictví (České republiky) nebo u Úřadu pro duševní vlastnictví Evropské unie (známka EU). Od podání bezvadné přihlášky počíná právo přednosti.

Pokud úřad ve formálním ani věcném průzkumu nezjistí důvody pro zamítnutí přihlášky, pak zveřejní ve Věstníku přihlášku. Oprávněné osoby (např. vlastníci starších známek) pak mohou po dobu námitkové lhůty podávat námitky. Pokud nejsou námitky podány nebo došlo-li k jejich zamítnutí, je známka následně zapsána do rejstříku. Ochranná doba známky je 10 let, běží od práva přednosti a lze ji opakovaně prodlužovat.

Ochranná známka je nehmotná věc, lze ji převádět, zastavit, svolit jinému k jejímu užití (zpravidla licenční smlouvou).

Vlastník ochranné známky má výlučné právo označovat výrobky a služby ochrannou známkou. Stát musí poskytnout ochranu. Pokud je však zboží oprávněně označené známkou již na trhu, musí vlastník známky strpět další obchod s ním.

Zvláštní druhy ochranných známek představují známky kolektivní či známky certifikační. **Kolektivní známka** slouží k označení zboží či služeb skupiny osob (sdružení osob bez právní osobnosti, společnost) od zboží či služeb ostatních. Členové skupiny musí mít pravidla užívání kolektivní známky upravena smluvně, smlouva se přikládá již k přihlášce známky.

Certifikační známka je zapsána pro vlastníka, který ji ale sám přímo neužívá. Uděluje třetím osobám svolení k jejímu užití na jejich výrobky nebo služby, pro které vlastník známky certifikoval materiál, způsob výroby, poskytování služeb, kvalitu, přesnost nebo jiné vlastnosti od výrobků či služeb, které takto certifikovány nejsou. V českém zákoně dosud certifikační známky jako samostatný druh upraveny nejsou. V nařízení o ochranné známce Evropské unie upraveny jsou a certifikační známku lze tedy od října 2016 přihlásit touto cestou.

12.2.3 Označení původu a zeměpisná označení

Úvodní poznámky a obsah pojmů

Označení původu je název oblasti, určitého místa nebo země používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory a jestliže výroba, zpracování a příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území. Za označení původu pro zemědělské výrobky nebo potraviny jsou pokládána i tradiční zeměpisná nebo nezeměpisná označení pro zboží pocházející z vymezeného území, splňuje-li takové zboží ostatní podmínky podle právního předpisu.

Zeměpisným označením název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže toto zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu, a jestliže výroba nebo zpracování anebo příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území.

Také právo označení původu a zeměpisných označení je založeno na principu teritoriality.

V České republice i na Slovensku jsou tato označení formálně zapisována podle zvláštních národních zákonů, v některých státech však formální ochrana není upravena a ochrana takovým označením je poskytována podle jiných právních předpisů - nejčastěji podle předpisu, který poskytuje ochranu před nekalou soutěží (např. Spolková republika Německo).

V České republice lze označení původu i zeměpisné označení zapsat i pro službu. Tato možnost je poměrně unikátní. Dosud však žádné takové označení není zapsáno.

Ochrana označení v rámci práva Evropské unie

V rámci Evropské unie jsou chráněna formálním zápisem označení pro čtyři velké skupiny výrobků. Pro zemědělské výrobky a potraviny jsou zapisována označení původu i zeměpisná označení. Pro vína jsou také zapisována označení původu i zeměpisná označení.

Evropské úpravy jsou obsaženy v nařízeních, která mají přímé účinky v členských státech. Pro označení původu vín a zeměpisných označení vín jsou stanoveny přísnější požadavky na výrobek - u označení původu musí být veškeré suroviny z vymezené oblasti (a pouze hrozny vinné révy), pro zeměpisná označení pak musí být hrozny vinné révy z 85% z vymezené oblasti.

Označení původu a zeměpisná označení jsou upravena zejména v těchto předpisech:

- zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských výrobků a potravin,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 110/2008 ze dne 15. ledna 2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1576/89,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 251/2014 dne 26. února 2014 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných nápojů a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1601/91,
- Lisabonská dohoda o ochraně označení původu a o jejich mezinárodním zápisu (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 67/1975 Sb., ve znění vyhlášky ministra zahraničních věcí č. 80/1985 Sb.),
- Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (vyhláška ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb.)

Pro lihoviny a pro aromatizované vinné nápoje upravuje evropsko-unijní právo pouze zeměpisná označení. Členské státy Evropské unie však mohou pro lihoviny chránit národním právem o označení původu, to samé platí i pro aromatizované vinné produkty.

Pro jiné výrobky evropská úprava neexistuje. Rovněž tak dosud neexistuje evropská úprava pro označení služeb.

Označení původu i zeměpisná označení se zapisují na základě formálních žádostí. Postupy se mírně různí - podle právní úpravy. Pokud jde o označení zemědělských výrobků a potravin, pak první fáze řízení probíhá v členském státě, druhá pak na unijní úrovni (vede ji Komise). Spolu se žádostí se podává specifikace výrobku. Uživatel označení se také musí podrobit pravidelným kontrolám svých výrobků.

Pro označení výrobků, u nichž se postupuje podle národního zákona, se podává přihláška u Úřadu průmyslového vlastnictví.

Označení původu i zeměpisné označení se zapisuje do některého z rejstříků označení původu a zeměpisných označení, jejich obsah je veřejně dostupný v úředně zpřístupněných databázích informací z těchto rejstříků. Databází je celkem pět - u evropsko-unijních označení jsou to samostatné rejstříky označení zemědělských výrobků a potravin, označení vín, označení lihovin a označení aromatizovaných vinných produktů. Za jejich vedení odpovídá Komise (EU).

Samostatný rejstřík národních označení původu a zeměpisných označení vede Úřad průmyslového vlastnictví.

Z hlediska práva jde ve všech těchto případech o veřejné seznamy, protože jsou do nich zapisovány věci. Terminologickou nejednotnost s terminologií Občanského zákoníku je nutno překlenout výkladem.

Evropsko-unijní ochrana označení českých zemědělských výrobků a potravin byla poskytnuta těmito označením:

Chráněná označení původu: Žatecký chmel, Pohořelický kapr, Nošovické kysané zelí, Český kmín, Chamomilla bohemica, Vřestarská cibule.

Chráněná zeměpisná označení: Budějovické pivo, Českobudějovické pivo, Budějovický měšťanský var, Štramberské uši, Karlovarský suchar, Hořické trubičky, Lomnické suchary, Třeboňský kapr, Pardubický perník, Chodské pivo, České pivo, Znojenské pivo, Mariánskolázeňské oplatky, Brněnské pivo; Starobrněnské pivo, Březnický ležák, Černá Hora, Jihočeská Niva, Jihočeská Zlatá Niva, Olomoucké tvarůžky, Karlovarské trojhránky, Karlovarské oplatky, Chelčicko - Lhenické ovoce, Valašský frgál. Řízení je vedeno ve věci zeměpisného označení Český modrý mák.

Označení původu i zeměpisné označení se zapisuje na předem neurčitou dobu. Ochranná doba není omezena. V některých předpisech je však upravena také možnost výmazu označení, pokud po dobu 7 let nebude na trhu prodáváno žádné zboží, které by neslo označení původu či zeměpisné označení.

Zapsané označení původu či zeměpisné označení je veřejným statkem. Nemá vlastníka. Užívat je může ten, kdo splní podmínky podle právního předpisu. Uživatel nemůže sám poskytnout právo užít označení jinému.

Pokud jde o česká národní označení, může je používat kdokoliv bez dalšího.

12.3 Průmyslové vlastnictví tvůrčí povahy

12.3.1 Průmyslový vzor

Průmyslovým vzorem je vzhled výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobku samotného, nebo jeho zdobení. Výrobkem je pak průmyslově nebo řemeslně vyrobený předmět, včetně součástek určených k sestavení do jednoho složeného výrobku, obal, úprava, grafický symbol a typografický znak, s výjimkou počítačových programů.

Průmyslové vzory jsou upraveny především v těchto předpisech:

- zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích
- nařízení Rady (ES) č. 6/2002 o (průmyslových) vzorech Společenství (CDR)
- nařízení Komise (ES) č. 2245/2002 doplňující nařízení Rady (CDIR)
- nařízení Komise (ES) č. 2246/2002 o poplatcích přímo placených Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu (Ochranné známky a vzory) (CDFR)
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/71/ES o právní ochraně (průmyslových) vzorů

Průmyslový vzor má původce. Tím jen ten, kdo průmyslový vzor vytvořil vlastní tvůrčí činností, spolupůvodcem průmyslového vzoru ten, kdo se podílel na tvůrčí činnosti, při níž byl průmyslový vzor vytvořen.

Podmínkou ochrany průmyslového vzoru je to, že je nový a má současně individuální povahu.

Průmyslový vzor se považuje za nový, nebyl-li přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti zpřístupněn veřejnosti shodný průmyslový vzor. Průmyslové vzory se považují za shodné, jestliže se jejich znaky liší pouze nepodstatně.

Průmyslový vzor vykazuje **individuální povahu**, jestliže celkový dojem, který vyvolává u informovaného uživatele, se liší od celkového dojmu, který u takového uživatele vyvolává průmyslový vzor, který byl zpřístupněn veřejnosti přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti.

Lze rozlišovat národní průmyslové vzory (zapisované u Úřadu průmyslového vlastnictví) a (průmyslové) vzory Společenství, které jsou chráněny na celém území Evropské unie. Ty se zapisují do zvláštního rejstříku (majícího povahu veřejného seznamu) u Úřadu duševního vlastnictví Evropské unie (European Union Intellectual Property Office). Tento úřad uvádí příklady průmyslových vzorů takto: Obal výrobku, Výrobek v sadě výrobků, složené výrobky, součásti výrobků, loga, počítačové ikony, typografické fonty, kresby a umělecká díla, návrh webové stránky, mapy, oblečení a dekor.

Průmyslový vzor je chráněn na 5 let. Vlastník může požádat o prodloužení, a to nejvýše 4 krát o dalších 5 let. Celková doba ochrany tak dosáhne nejvýše 25 let.

Zápis průmyslového vzoru poskytuje jeho vlastníku výlučné právo užívat průmyslový vzor, bránit třetím osobám užívat jej bez jeho souhlasu, poskytnout souhlas s užíváním průmyslového vzoru jiným osobám nebo na ně právo na průmyslový vzor převést.

Užíváním průmyslového vzoru se rozumí zejména výroba, nabízení, uvedení na trh, dovoz, vývoz nebo užívání výrobku, ve kterém je tento průmyslový vzor ztělesněn nebo na kterém je aplikován, nebo skladování takového výrobku k uvedeným účelům.

Národní průmyslové vzory jsou zapsány v rejstříku u Úřadu průmyslového vlastnictví. Jsou chráněny na území České republiky. Průmyslové vzory Společenství jsou zapsány v rejstříku u Úřadu duševního vlastnictví Evropské unie, ochrana je jim poskytována na celém území Evropské unie.

12.3.2 Vynález a patent

Patent je formální výhradní právo užít vynález. Patenty se udělují na vynálezy, které jsou **nové, jsou výsledkem vynálezecké činnosti a jsou současně průmyslově využitelné.**

Patenty však nelze udělit na objevy, vědecké teorie a matematické metody; na estetické výtvořky; na plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti, ani na programy počítačů; na podávání informací. Patenty se také neudělují na nové odrůdy

rostlin, nová plemena zvířat ani na vynálezy, jejichž užití by se přičilo veřejnému pořádku nebo dobrým mravům.

Vynález je nový, není-li součástí stavu techniky. Stavem techniky je vše, k čemu byl přede dnem, od něhož přísluší přihlašovatel právo přednosti, umožněn přístup veřejnosti písemně, ústně, využitím nebo jiným způsobem. Stavem techniky je i obsah patentových přihlášek.

Vynález je **výsledkem vynálezecké činnosti**, jestliže pro odborníka nevyplývá zřejmým způsobem ze stavu techniky.

Vynález se považuje za **průmyslově využitelný**, může-li jeho předmět být vyráběn nebo jinak využit v průmyslu, zemědělství nebo jiných oblastech hospodářství.

Kdo vytvořil vlastní vynálezeckou činností vynález, je jeho původce. Právo na patent má původce nebo jeho právní nástupce. Pokud původce vytvořil vynález v rámci své pracovní činnosti, právo na patent má jeho zaměstnavatel. Zákon umožňuje spolupůvodcům společný patent.

Patent se uděluje rozhodnutím Úřadu průmyslového vlastnictví.

Vynálezy a patenty upravují zejména tyto právní předpisy:

- zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích.
- zákon č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů.

Vlastník patentu má výlučné právo využívat vynález, poskytnout souhlas k využívání vynálezu jiným osobám, nebo na ně patent převést.

Nevyužívá-li majitel patentu bezdůvodně vynález vůbec nebo jej využívá nedostatečně a nepřijal-li v přiměřené lhůtě řádnou nabídku na uzavření licenční smlouvy, může Úřad na základě odůvodněné žádosti udělit nevýlučné právo k využívání vynálezu - **nucenou licenci**; tuto nucenou licenci nelze udělit před uplynutím 4 let od podání přihlášky vynálezu nebo 3 let od udělení patentu, přičemž platí lhůta, která uplyne později.

Patent platí 20 let od podání přihlášky vynálezu. Za jeho udržování vlastník platí každoročně udržovací poplatky. Jejich nezaplacením patent zanikne.

Vlastník patentu má výlučná práva na využití vynálezu. To znamená, že bez souhlasu vlastníka patentu nikdo nesmí

- vyrábět, nabízet, uvádět na trh nebo používat výrobek, který je předmětem patentu, nebo k tomu účelu výrobek dovážet či skladovat anebo s ním jiným způsobem nakládat.
- využívat způsob, který je předmětem patentu, popřípadě nabízet tento způsob k využití.

nabízet, uvádět na trh, používat nebo k tomuto účelu dovážet či skladovat výrobek přímo získaný způsobem, který je předmětem patentu; přitom shodné výrobky se považují za získané způsobem, který je předmětem patentu, je-li nanejvýš pravděpodobné, že výrobek byl vyroben způsobem, který je předmětem patentu, a majiteli patentu se přes přiměřené úsilí nepodařilo určit skutečně užitý výrobní způsob, dokud se neprokáže opak. Při dokazování opaku je nutno šetřit práv vyplývajících z ochrany obchodního tajemství.

- dodávat nebo k dodání nabízet jiné osobě, než je osoba oprávněná využívat patentovaný vynález, prostředky týkající se podstatného prvku tohoto vynálezu a sloužící v tomto ohledu k jeho uskutečnění, jestliže je vzhledem k okolnostem zřejmé, že tyto prostředky jsou způsobilé k uskutečnění patentovaného vynálezu a jsou k němu určeny.

Kromě národního patentu je možné i podání evropské patentové přihlášky u Evropského patentového úřadu. Je rovněž možná přeměna evropské patentové přihlášky na národní patentovou přihlášku. Pro jeden vynález ale platí zákaz dvojí ochrany. Za udržování patentu se platí udržovací poplatky. To platí pro národní patent i pro evropský patent.

Pro látky chráněné patentem, které jsou účinnými látkami léčiv a přípravků na ochranu rostlin, které před uvedením na trh podléhají registraci, Úřad průmyslového vlastnictví uděluje **dodatková ochranná osvědčení**. Toto osvědčení **platí 5 let, nabývá účinnosti uplynutím doby platnosti základního patentu**.

Ochrana dodatkovým osvědčením vztahuje na chemickou látku či směs látek, mikroorganismus nebo směs mikroorganismů, které jsou účinnou látkou registrovaného přípravku, a na každé užití předmětu patentu jako léčiva nebo přípravku na ochranu rostlin.

Zvláštní úpravu mají také biotechnologické vynálezy, jejichž úprava je obsažena ve zvláštním zákoně.

12.3.3 Užitný vzor

Užitným vzorem je formální právo, které chrání **nová technická řešení**, která přesahují rámec pouhé odborné dovednosti a **jsou průmyslově využitelná**.

Technické řešení je nové, pokud není součástí stavu techniky. Stavem techniky je vše, co bylo zveřejněno před dnem, k němuž přísluší právo přednosti přihlašovatele. Technické řešení je **průmyslově využitelné**, pokud může být opakovaně využíváno v hospodářské činnosti.

Užitnými vzory ale nelze chránit technická řešení, která jsou v rozporu s obecnými zájmy, zejména se zásadami lidskosti a veřejné morálky; dále nelze chránit užitnými vzory odrůdy rostlin a plemena

zvířat, jakož i biologické reproduktivní materiály,; konečně nelze užitnými vzory chránit způsoby výroby nebo pracovní činnosti. Technickým řešením nejsou (pro účely úpravy užitných vzorů) objevy, vědecké teorie a matematické metody, pouhé vnější úpravy výrobků, plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, programy počítačů, pouhé vedení informace. Ochranu však lze pro některé z nich poskytnout pomocí jiných předmětů - např. počítačové programy jsou chráněny autorským právem, vnější úprava výrobku může být chráněna průmyslovým vzorem atd.

Užitné vzory jsou upraveny především v těchto právních předpisech:

- zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech.

Původce užitného vzoru je ten, kdo jej vytvořil vlastní tvořivou prací. Původce nebo jeho právní nástupce má právo na ochranu užitným vzorem. O ochranu se žádá písemnou přihláškou, která se podává u Úřadu průmyslového vlastnictví. Pokud je přihlášce vyhověno, je užitný vzor zapsán do rejstříku.

Bez souhlasu majitele užitného vzoru nikdo nesmí technické řešení chráněné užitným vzorem při své hospodářské činnosti vyrábět, uvádět do oběhu nebo upotřebit.

Majitel užitného vzoru je oprávněn poskytnout souhlas k využívání technického řešení chráněného užitným vzorem (licence) jiným osobám nebo na ně užitný vzor převést.

Doba ochrany užitného vzoru je 4 roky ode dne podání přihlášky. Dále ji lze prodloužit o 3 roky, a to nejvýše 2 krát. Celková doba ochrany užitného vzoru může být nejvýše 10 let.

12.4 Ostatní práva průmyslového vlastnictví

12.4.1 Obchodní tajemství a know-how

Označení původu tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.

Úprava obchodního tajemství je obsažena především v těchto zákonech:

- zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.
- zákon č. 221/2006 Sb.
- směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/943 ze dne 8. června 2016 o ochraně nezveřejněného know-how a obchodních informací (obchodního tajemství) před jejich neoprávněným získáním, využitím a zpřístupněním

Obchodní tajemství je chráněno bez ohledu na to, zda-li jej tvoří jediná skutečnost - např. receptura na výrobu likéru, nebo souhrn informací, které mohou být obsaženy v databázi, která je chráněna za podmínek stanovených v Autorském zákoně.

Obchodní tajemství je chráněno zejména v rámci práva nekalé soutěže, a to zvláštní skutkovou podstatou porušení obchodního tajemství (§ 2985 NOZ). Takovou nekalou soutěží je jednání, jímž jednající jiné osobě neoprávněně sdělí, zpřístupní, pro sebe nebo pro jiného využije obchodní tajemství, které může být využito v soutěži a o kterém se tento jednající kvalifikovaně dověděl.

Za situaci, v níž se jednající kvalifikovaně dověděl, je považováno svěřením či sdělením tajemství na základě jeho pracovního poměru k soutěžiteli nebo na základě jiného vztahu k němu, popřípadě v rámci výkonu funkce, k níž byl soudem nebo jiným orgánem povolán. Jiným případem, kdy se jednající kvalifikovaně dověděl o obchodním tajemstvím je pak vlastní či cizí jednání příčící se zákonu.

Dle evropsko-unijní úpravy náleží obchodnímu tajemství a nezveřejněnému know-how ochrana před neoprávněným získáním, neoprávněným využitím a neoprávněným zpřístupněním, a to v zásadě podobnými způsoby, jako u jiných předmětů průmyslového vlastnictví.

Zákon chrání také důvěrné informace, které poskytne jedna strana druhé v rámci jednání o uzavření smlouvy. Také takové informace nesmí nikdo neoprávněně využít pro sebe či pro jiného, ani je nesmí zpřístupnit.

Ochrana obchodního tajemství je poskytnuta také Trestním zákonem, a to v rámci trestného činu Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248). Podmínkou je větší rozsah, tj. škoda či prospěch dosahující částky aspoň 50.000 Kč. Trestně odpovědný je pouze člověk, právnická osoba nikoliv.

Know-how není legislativně vymezeno, ačkoliv jej evropsko-unijní právo (směrnice 2016/943) považuje za podmnožinu obchodního tajemství. Proto je způsobilé být předmětem ochrany, a to pomocí obchodního tajemství nebo nekalé soutěže. Většina autorů se již v minulosti shodovala na tom, že know-how má průniky s obchodním tajemství, nejde však o instituty totožné.

Dle Horáčka/Hajna/Čady vymezil know-how prvně americký soud ve státě Maryland v roce 1946 jako "faktickou znalost, kterou nelze přesně a podrobně popsat, která však, používána v akumulované formě, dává způsobilost tomu, kdo ji získal něco vyrobit, co by jinak vyrobit nemohl, a to s přesností a účinky nutnými pro úspěšný obchod." (cit. dle Horáček - Čada - Hajn: Právo průmyslového vlastnictví, s.259).

12.4.2 Topografie polovodičových výrobků, nové odrůdy rostlin, doménová jména

Topografií polovodičových výrobků se rozumí série jakkoli zafixovaných nebo zakódovaných vzájemně souvisejících zobrazení, znázorňujících trojrozměrné trvalé uspořádání vrstev, z nichž se polovodičový výrobek skládá, přičemž každé zobrazení znázorňuje vzor jedné vrstvy polovodičového výrobku v jednotlivých stupních výroby nebo jeho částí. Topografie může být chráněna, pokud je výsledkem tvůrčí činnosti původce a není v průmyslu polovodičových výrobků běžná.

Právo na ochranu přísluší původci nebo právnímu nástupci. Právo a ochranu topografie zanikne uplynutím 15 let ode dne jejího vytvoření, jestliže topografie nebyla obchodně využívána jinak než skrytě nebo nebyla přihlášena u Úřadu průmyslového vlastnictví. O ochranu se žádá přihláškou.

Zvláštní ochranná práva mohou být poskytnuta **k odrůdám všech rodů a druhů rostlin** (včetně hybridů), pokud odrůda splňuje současně podmínky novosti, odlišnosti, uniformity a stálosti.

Zvláštním předmětem průmyslových práv je také **doménové jméno**. Právními předpisy jsou však pouze doménová jména v doméně nejvyšší úrovně .eu. Doménové jméno v národní doméně nejvyšší úrovně .cz není upraveno v žádném právním předpisu.

Shora uvedené právní instituty jsou upraveny zejména těmito právními předpisy:

- zákon č. 529/1991 Sb. o ochraně topografií polovodičových výrobků.
- zákon č. 408/2000 Sb., zákon o ochraně práv k odrůdám.
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 733/2002 o zavádění domény nejvyšší úrovně .eu.
- nařízení Komise (ES) č. 874/2004, kterým se stanoví obecná pravidla pro zavádění a fungování domény nejvyšší úrovně .eu a zásady, kterými se řídí registrace.

12.5 Autorské dílo a jeho ochrana

Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je **jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě** včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam.

Autorské dílo je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.

Software, tedy počítačový program je považován za autorské dílo, je-li původní - tzn. je autorovým vlastním duševním výtvozem.

Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvozem a jejíž součástí jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je autorským dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují.

Ochrana autorskoprávní není poskytována úředním dílům ani výtvorům tradiční lidové kultury.

Autorské právo je obsaženo především v těchto právních předpisech:

- zákon č. 121/2000 Sb., Autorský zákon.
- zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.
- Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl (vyhl. č. 133/1980 Sb., ve znění vyhl. 19/1985 Sb.).
- Všeobecná úmluva o autorském právu revidovaná v Paříži (vyhl. 134/1980 Sb.).

Autorem je vždy člověk, který dílo vytvořil. Chráněno je jak dílo s uvedením autora, tak i dílo pseudonymní i dílo anonymní. Dílo může mít i více spoluautorů.

Autorské právo vzniká okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě.

Autor má právo na uvedení svého autorství, rozhodovat o zveřejnění svého díla a také na nedotknutelnost svého díla. Osobnostních práv se autor nemůže vzdát a tato práva jsou nepřevoditelná.

Autor má také majetková práva, zejména právo dílo užit v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě.

Právo užít autorské dílo zahrnuje zejména práva:

- právo na rozmnožování díla.
- právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla.
- právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla.
- právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla.
- právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla.
- právo na sdělování díla veřejnosti, kterým je zejména právo na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla, právo na vysílání díla rozhlasem či televizí, právo na přenos rozhlasového či televizního vysílání díla a právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání díla.

Majetková práva k autorskému dílu obecně **trvají po dobu autorova života a 70 let** po jeho smrti.

Zvláštním případem je **dílo zaměstnanecké**. Takovým dílem je dílo, které autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovněprávního či služebního vztahu k zaměstnavateli nebo z pracovního vztahu mezi družstvem a jeho členem. U zaměstnaneckého díla vykonává majetková práva k dílu zaměstnavatel svým jménem a na svůj účet.

Počítačové programy a databáze, jakož i kartografická díla, která nejsou kolektivními díly, se považují za **(nepravá) zaměstnanecká díla** i tehdy, byla-li autorem vytvořena na objednávku - zpravidla na základě smlouvy o dílo. Objednatel se v takovém případě považuje za zaměstnavatele a vykonává tedy majetková práva k dílu.

V rámci úpravy smlouvy o dílo v Občanském zákoníku jsou zvláště upravena díla s nehmotným výsledkem (§ 2631 - 2635). Pokud není ve smlouvě o dílo sjednáno jinak, má se za to, že jej zhotovitel poskytl objednateli k účelu vyplývajícimu ze smlouvy. Na druhou stranu je ovšem zhotovitel omezen v možnosti poskytnutí díla třetí osobě.

Zhotovitel může poskytnout i jiným osobám než objednateli, bylo-li tak ujednáno. Neobsahuje-li smlouva výslovný zákaz tohoto poskytnutí, je k němu zhotovitel oprávněn, není-li to vzhledem k povaze díla v rozporu se zájmy objednatele.

Autorský zákon také chrání **výkony výkonných umělců**. Těmi jsou nejčastěji výkony zpěváků, hudebních skupin, herců apod.

Σ

Duševní vlastnictví (a průmyslové vlastnictví zvláště) jsou majetkovými hodnotami, které se často vyskytují při podnikání. Do průmyslového vlastnictví patří jak práva na označení, tak práva průmyslově tvůrčí povahy. Jinými právy duševního vlastnictví jsou autorské právo a práva související (pořizovatelů databází, výkonných umělců apod.). Většina průmyslových práv je chráněna na základě zápisu do veřejného seznamu, a to na dobu stanovenou zákonem. Veškeré duševní vlastnictví je chráněno na principu teritoriality.

?

1. Co je to průmyslové vlastnictví?
2. Co je to ochranná známka?
3. Jaké druhy a typy ochranných známek znáte?
4. Kde se zapisují ochranné známky?
5. Jaký je rozdíl mezi ochrannou známkou a označením původu nebo zeměpisným označením?
6. Jaký je rozdíl mezi průmyslovým vzorem a užitným vzorem?
7. Jaké jsou základní podmínky udělení patentu na vynález?
8. Co je to obchodní tajemství a jak je chráněno?
9. Jak je chráněn počítačový program?
10. Jaké znáte příklady autorských děl?

Literatura k tématu:

- [1] HORÁČEK, R. - ČADA, K. - HAJN, P. *Práva k průmyslovému vlastnictví. 3. vydání.* Praha: C.H.Beck, 2017.
- [2] SRSTKA, J. A KOLEKTIV. *Autorské právo a práva související.* Praha: Leges, 2017.

Seznam literatury a použitých zdrojů

- [1] BEJČEK, J.; HAJN, P.; POKORNÁ, J. a kolektiv. *Obchodní právo. Obecná část. Soutěžní právo. 1. vydání.* Praha: C.H.Beck, 2014. 410 s. ISBN 978-80-7400-547-3.
- [2] BĚLOHLÁVEK, A. J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-451-0.
- [3] HAVEL, B. - ŠTENGLOVÁ, I. - DĚDIČ, J. - JINDŘICH, M. A KOLEKTIV. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. 1. vydání.* Praha: C.H.Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-285-4.
- [4] HORÁČEK, R. - BISKUPOVÁ, E. – DE KORVER, Z. *Práva na označení a jejich vymáhání. Komentář. 3. vydání.* Praha: C.H.Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-569-5.
- [5] HORÁČEK, R.; ČADA, K.; HAJN, P. *Práva k průmyslovému vlastnictví. 3. vydání.* Praha: C.H.Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-655-5.
- [6] KAMENÍK, P. - HRABÁNKOVÁ, M. - ORLOVÁ, M. *Živnostenský zákon. Zákon o živnostenských úřadech. Komentář. 2. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-658-8.
- [7] KOUKAL, P. – ČERNÝ, M. - CHARVÁT, R. *Zákon o ochraně průmyslových vzorů. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-929-8.
- [8] KOUKAL, P. – CHARVÁT, R. – HEJDOVÁ, S. – ČERNÝ, M. *Zákon o ochranných známkách. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-762-2.
- [9] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5.
- [10] LASÁK, J. - POKORNÁ, J. - ČÁP, Z. DOLEŽIL, T. A KOLEKTIV. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5.
- [11] LAVICKÝ, P. A KOLEKTIV. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1 - 654). Komentář. 1. vydání.* Praha: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-653-1.
- [12] POKORNÁ, J. - HOLEJŠOVSKÝ, J. - LASÁK, J. - PEKÁREK, M. A KOLEKTIV. *Obchodní společnosti a družstva. 1. vydání.* Praha: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-475-9.
- [13] SRSTKA, J. a kolektiv autorů. *Autorské právo a práva související.* Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-240-0.
- [14] ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-540-4.